

העולם הזה

היצעדו גדודי צה"ל -

חלל

?

הדוד

מספר 1101
כ"ב חשוון תשי"ט 5.11.1958
המחיר 550 פרוטא

העולם הזה

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום חזן

עורך משנה:
רוב איתן

עורך כיתוב:
סילבי קשה

כתב בכיר:
אלי תבור

עורך תכנית:
זקי

צלם המערכת:
אריח קרו

חברי המערכת:

מנשה ברדיין, שייע גלור, ליני גלילי, רוני ורד, אברהם חרסון, עטאלה מנצור, אלכס ססי, אביבה ססו, עמוס קינן, שלמה קרו.

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, 1970 26785.
ת. ד. 136. מען למוקדים: "עולמפרט".
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, סל. 62239.
ההפצה: דוד טופל ובניו, תל-אביב.
המערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

העתון הנקרא ביותר במדינה

9.6.71

לא תמיד קוסמת העבודה העתונאית ל בעליה.

המרגע שקיבלנו אינפורמציה מוסמכת על פעילותו של דויד קדוש, היהודי הצפוני אפריקאי שגייס את הגיינים כדי להביא לו אוצרות של זהב, ישר מתוך כיסי המאמינים (העולם הזה 1099), הוחלט במערכת לבדוק את הסיפור הלכה למעשה.

את התפקיד קיבלו על עצמם שניים מחברי המערכת. מספר אחד מהם: "כבר בחיצוניותו עורר ביח של קדוש וישם ששוכן בו קוסם רציני. היתה זאת וילהלם זיבית מהודרת, בעלת אולמכניסה גדולה, מתן עצים נאים. אפילו בלתי-מאמין היה יכול להיתקף פחד תתם כהולכו בלילה בין ילדים אלה.

חילקנו את התפקיד בין כך שחברי השולט בשפה הערבית ונראו ערבי אמיתי, יופיע כמתוחך, ואילו אני, ש לי לרוע המזל הוסעה אירופית מוסרית, אופיע כ" לקוח. כשכנסנו, ראינו כי כמו אצל רופא מכוון, כמה פצצות-מחשבתיות נלונת לתורם, כשכל אחד מהם טומן בלבו צרה אחרת.

כשכנסו קדוש, הבחין מיד בלקוח החדש, בעל ההופעה המערבית היוצאת-דופן. עיניו הפקחיות הביעו מיד ספק כלשהו. המתחך הציג אותי ואת בעיתי. הוא הסביר ששמע עליי רבות, שהוא מסוגל לרפא אפילו מקרה מסוכן כמו שלי.

"אחרי דושיית ארוך בערבית, פנה אלי קדוש והזמיניו להרצות את בעיתי. התלתי בלתי קצת, כי רק ברגע האחרון החלטתי מה יהיה סיפורי. הסברתי שישנה שחקנית מסוימת, יפה מאוד, שהתאהבה בה, וש" התאהבה בי. עד שהיא אחז עשיר, בעל כרס וכסף, ולקח אותה ממני.

"קדוש, שהספק לא מש מעיניו, השיב שאסור לי לשים את מבטי בגיינים, שהרי גיינים אינם קיימים בכלל, והם טובים שרי בשביל ערבים שמוטממים. הוא עצמו רופא גדול, עוד מפאריס, והוא יכול היה לעזור לי, אלא שהחוק הישראלי מונע בעדו מל" הפעיל את כשרוני. בכל זאת הוא מוכן לספל בי. בניגוד לשאר הלקוחות, המשלמים דמי-קדימה, לא אתבקש אני לשלם לו בכלל. רק אחרי גמר הטיפול המוצלח, אוכל לתת לו — אם ארצה בכך — מתנה כאחת נפשי.

"אחרי שפירסתי באוזניו את יסורי, את לילות הנודדים ושאר צרות האהבה, הבטיח לספלי לי טיפול פסיכולוגי. הטיפולי: עלי לראות את אהובתי במשך שבועיים פעם אחת ביום, להסתכל בה אך לא לדבר עמה. אחרי שבועיים עלי להפסיק בכלל להופיע לנגד עיניה, ואז תחילי היא להתגעגע אלי.

כה אם המתכון הזה לא יצלח? שאלתי. במקרה זה, אמר לי, עלי לבוא כעבור די שבועיים לטיפול פסיכולוגי נוסף. הוא מבטיח לי הצלחה ב-100%, כי הבחורה אוהבת רק אותי, ואילו אצל האיש השני היא או" הבת רק את הכסף.

"לצד פירסם העולם הזה את הסיפור על דויד קדוש לפני שעברו שבועיים, ומי כאן שנבצר ממני להמשיך בסיפורי. לכן לא אדע לעולם אם השיטה מוצלחת או לא. אולם אם אחד הקוראים נמצא מבצע דומה, הוא יכול להשתמש במתכון הנ"ל, לא באבקשו להודיע לי את התוצאות."

מן הראוי להוסיף כי הגיינים של קדוש לא תהווירו אותו כאשר צילם אותו חבר-

מכתבים

אלצה ירחמו

נזרהדיו במשפט נאשמי כפרקאסם עורר תנובה שונה בצבור. תנובה זאת מצאה את בטויה הו בעליה והו כמרויח השונים של עתונת שונים. אך אינני יכול להשתחרר לנמתי מהרושם שכל אותם האנשים הרו אים כנרונת המשפט קרבנות מסכנים, מית ממים מדעת. לביסוס סוצני אביא מספר נקודות.

(א) טבח כפרקאסם, כצוע תור אכזריות סריסטיה.
(ב) כאשר הובאו פקודת הפלל העוצר ושיטת כצווע לידועת אנשי אמת מיחידות המשנה (נראה לי שמדובר במחלקתו של הדאן, אך איני לו בטחון מוחלט ברבר, היות כנאום התביעה יוכל להבהיר זאת). היות תנובה האנשים התרונשות שבשמהה ומתחיות שהתעוררו לאור ה"סיכויים" לירות באוהבים ערבים, ממש כאילו דובר בפקודה על צירי בריווייר, אכן, כבר בעת קבלת פקודת העוצר, כטרם ניתנה פקודת האש הצהרנית עצמה, כבר בשלב מוקדם זה היי רח קיימת כוונת הרצח.

(ג) איני לו כמעט לו ספק ברבר, שמבני עי הפעש הממוצע ידעו שהנם עובדים עבי רה פלילית חמורה, אך ירח עם זאת קיוו שעקב ההתפתחות העתידה לחול ככוון הי פעולות הצבאיות הצפויות (כך השבו) כי נורתם, יטושטש הפשע, כפי שקורה לעתים בפעולות איבה ובסערת החיות.

מפליא הברר מדוע דווקא רס"ן מליניקי קבל את העונש הכבד ביותר. וכי הוא עשה דבר אחר וזלת העברת פקודתו של אל"ם שרמי כמעט באופן מילולי? וכי היה נ"כ אכ ברצח עצמו? לנכי הדאן, מית העונש כה נגזר עליו, הנה קטנה מדי. הוא-הוא אשר צווה להוציא לחורג ללא פסקדיו אנשים הפנים מפיע. אך הדאן לא הסתפק במתן פקודה, מתוך צמאון-הרם ותאוות הרצח ירה בעצמו, ללא נקיפת מצפו, מתוך אכזריות סריסטיה, בכבריים השלויים. משעו של הדאן עוד מוגיש ומובלט בעובדה ש ירח פסקדי המחלקות התעלמו מפקודתו ה רצהנית של אל"ם שרמי והפניה. כפעלם מתוך שיקול דעת ורגשות הומניים. הדאן

ודמויות, עד שפברתי כי לא תזכה אף לדיון רציני. אולם שום דבר איננו כפי הנראה, בלתי-אפשרי בחלם שלנו. בעיר ש- שטח הננים בה הוא אפסי, שאפלי וזנות נאלצים לעזוב אותה מדי שנה מתוסר שכוון במחירם מתקבלים על הדעת, שצעריוס אינם זוכים בה לחינוך תיכון בגלל חוסר כספים, מתכוונים חברי מועצת העיריה ל- הקדיש מכספי הצבור 1.5 מיליון כסכום ראשוני לעניו שהוא בעיקרו תפאורה נרנדר יווית.

מפליא עוד יותר שתיקתה של העתונות כפרשה זו.

מיכאל מנר, תל-אביב

מי קומוניםט?

בעתון "הבוקר" לפני חודש התפרסם רשימה המארת את הכפר העברי רמה שבגליל המערבי כמרכז קשר קומוניסטי. וכמקור שגאה למדינת ישראל, הנני מבקש להגיב באמצעות עיתונכם על הרשימה הנ"ל.

איני זה נכון שהרדיוזים נרמו לפניו תור שביו הנוצרים של הכפר בשלהי שנת 1948 האמת היא כי התושבים הנוצרים נרשו על ידי צה"ל, ורק הודות לנציגי או"ם נתי אפשרה שיבת התושבים. כבר אז מנתה אוכלוסית הכפר למעלה מ-2500 תושבים, וי לא 1400 כפי שכתב "הבוקר". כל משמחה היתה בעלת ארמה משלה, וכל צעירי ה- כפר עבדו.

איני זה נכון כי תנאי חיינו הנוכחיים טובים יותר משהיו אז. מרבית צעירי ה- כפר הם מחוסרי עבודה, למרות שכללתם. ירח על כו. נשללת מהם בדרך כלל האם שרות להשיג עבודה. בעל הרשימה מציין את רמה הפכה למרכז פעילות קומוניסטי בגליל וכמקור שגאה עיקרי לישראל. אם רדישהנו לביסוף המשל הצבאי, לשיפור תנאי חיינו, ליחסי ידידות עם שכנינו היותר דים ולישולם ביו ישראל למדינת ערב, כפי בכהינת הפחה, הנו מסימים, אך לנו נראה כי רדישות אלה עלולות בקנה אחד עם משי מרחיים צודק.

איני אנו קומוניםטים. מסופקני אם יש ברמה יותר מחמשה אנשים האוהדים את מ"ל, בעוד שהציונים-הכלליים ש"הבוקר" משמש כבסאונם קיבלו ברמה בבחירות ה- אחרונות 3500 קולות.

יעקב גיבראן, רמה

אנטישייטיות

קראתי בעולם הזה (1008) את הכתבה של שייע גלור על המשיח המנסיוני ננדר הפועל חיפה. אני פשוט נהנה מהחוסר ה- אופייני של שייע בכתיבתו שלו. והנה הוסי תעתי לקרוא, אחרי שבוע, מין זרם של מכתבי-קוראים מאיזור חיפה רבתי, כולל זכרון יעקב, וכל המכתבים האלה הם ממש אנטישייטים.

לאחר כשבוע נוכחתי לדעת עד כמה צו- דתת כתבתו של שייע בנוגע לקבוצת לנינון הזרים. כי אחרי שהצליחה להפיל בפה את הנחלת מכי תל-אביב, הצליחה אחרי ימים מספר בעזרת ריחו החריץ של ה- כפר את הנחלת ביתר תל-אביב, שמתכים ליתק בחיפה. במשחק זה נוכחתי שגם את צי- קובסקי, האליל של הפועל חיפה, עלול לפי קוד יום שחור.

ולכל מלחכי הפינכה של הפועל חיפה אומר: אל תחשבו שאם נכרתם פעם על מכי תל-אביב, ככתשם את העולם. כמקום חנופה לזרים, מוטב שתעריכו כשרונות מ- קומיים, ובראשם את האיש שהייתם מוכנים לסרוף חיים, רק מפני שכתב את האמת כי הומור גלורני!

צבי ארגמן, רמות רמז, חיפה

מוקש סרק

נושטים הפעם, הכמים שכמותכם. בעור "בעמוד 9 של העולם הזה (1009) אתם מודחים את פיסר פריי וגומרים אותו לה- לוסיו. תור כי רבעת רעה פסקנית על אופיו של האיש, הרי בעמוד 19 של אותו עתון, בכיבורת על המחוח, "מלאך האבן" אנו מוצאים ככרדר מקרה את המסוק הבא: "בבנימוי הער והתוסם של פיסר פריי", הכרה, מה קרה לכם? האם לאורד עשרה עמודים השתתה האמת?

אורן יזהר, משה גולדשטיין, צה"ל

לא. ברשימה אודות פיסר פריי לא נאמר בשום מקום שבימוי אינו ער ותוסס. העולם הזה אינו מנהל מלחמות פרטיות, והוא ידון כל אדם בכל מקרה לחוד, לפי הצדק וה- יושר.

אופנה הדישה

הניעו מנים טובים. נערות הברוע של רותן מצינות את נופו הערום לראוהו, ו- אילו את פניהו מסתירות במשפטי שמש. אני מתכוון להמנותה של חיה אמיר (ה- עולם הזה 1100). שמעתי כבר על הרבה אופנות, אבל על אופנת לבוש משפטי ה- שמש, ללא כל מלכוש אחר, עדיין לא שמ- עתי. אם היא מתביישת בפנים שלה, שלא תראה את הגוף.

יואל שטרן, תל-אביב

לחיה אמיר אין מה להתבייש בפניה (ראה תמונה). חזק מזה, הצילום בגליון הקודם נעשה בבגדיים.

נערתי-שבועי אמיר

ופקודיו אשמים בסבלם של קרבנותיהם וי קרובי הנרצחים, וכן בסבלם של קרוביהם הם. אין לו מקום לרשמותו כלפי מבצעי הפישע, כי רשמות זאת נעדרה כליל מלבו- תיהם, כיום 20 באוקטובר 1968.

יוסף בן-זאב, גבעתיים, איחוד

אני סבורה שההחלטה להעמיד את אל"ם מינה יששכר שרמי לדיון אינה נכונה. או- הם התובעים את רמו, וחוזרים על ברכת "אלצה ירחמו" לנביו, אינם טובים מאלה שבתעו דם בכפרקאסם.

היה משפט נכונה הם הכל, אם יוכו הני- דונים ברעורע או יוכו בחנינה מה טוב. אולם לשם מה כל ההצלפה העצמית ואתה? לשם מה עלינו לחזור לדוש בפרשה כאובה זו על פרטי-פרטית? יתכן שהצדק דרוש להעמיד את שרמי לדיון, אך טובת האומה אינה מאפשרת זאת.

חסיה רביד, חיפה

במקום להעמיד את שרמי לדיון, בו יתברר כי הפקודה ניתנה מנכוח, ולהעמיד לדיון את נותו הפקודה הנכונה כמשפט בו יתברר כי נותו הפקודה הראשונה היה עור יותר נכוח, מוטב להתחיל ישר למעלה.

מ. סנסור, כפר-קאסם

תפאורה במקום חינוך

ההצעה להוציא 10 מיליון ל"י על הקמת י"שילש קומות של מנהרות מתחת לכיכר די- זנגור נראתה לי בתחילתה כליכד מנוחבת

מי יודע

הנדון:

כמעט בכל יום עלולה עתה לפרוץ המהפכה הגדולה בירדן. לא חשוב מה בדיוק תהיה סימטתה. אולי יכריזו המהפכנים במפורש על הצטרפותם לרפובליקה הערבית הלאומית. אולי יסתפקו בגירוש המלך הקטן ובהקמת ממשלה ירדנית חופשית, בתיברית לגמאל עבד אל-נאצר.

כך או כך, המשמעות תהיה שווה. אחרי סיריה, עיראק והלבנון, תיכנס גם ירדן למחנה הגדול של הלאומיות הערבית. לאורך כל גבולות ישראל, מראש-הנקרה, דרך גשר בנות-יעקוב, טולכרם, חברון ועקבה, עד רפיח ועזה, יתנופף רק דגל אחד — דגלו הגאוחתי של הקצין הצעיר מקאהיר.

מה נעשה למחרת יום המהפכה הזאת? האם נשב בחיבוקי-רעים? האם נסתכל בשלוות-נפש בהשלמת הכיתור המוחלט?

הנה כי כן, ביום השנה השני למיבצע-סיני בישראל, ביצבה בכל רחבי המדינה, בלבו של כל אדם רציני, שאלה גורלית:

האם יש לשלוח את גדודי צה"ל אל הירדן? האם יש לכבוש את הגדה המערבית?

★ ★ ★

התוכנית הפשטנית ביותר היא זו החוזרת ונשנית מזה זמן רב בפי דוברי תנועת החרות. היא מבוססת על עקרון פשוט: יש לכבוש ולספח בהודמנות חגיגית זו את כל הארץ עד לירדן. מיליון התושבים הערבים יצטרפו להסתדר איך שהוא במדינת ישראל המוגדלת. מיבצע כזה אינו נראה אפשרי בזמן הקרוב. המניעה אינה רק היציגות: הודאות המוחלטת כי מעצמות העולם יתחברו נגד ישראל ויכריחו אותה לסגת, תחת איום מפורש בהפצצה אטומית או בשיגור מתנדבים. לא פחות חמורה המניעה הפנימית.

בשיחות פרטיות, גם בזמן האחרון, לא הסי תיר דויד בן-גוריון מעולם את אמונתו הקדושה שעל מדינת-ישראל להישאר בכל מחיר מדינה יהודית הומוגנית — מדינה לאומית אשר גם

אלר

הירדן?

המעוט הערבי הקטן הנוכחי (כ-10%) עומד לה כעצם בגרון. מיבצע שיהפוך את המדינה לדוידאומית, עם מעוט ערבי שיוגיע ל-40%, יראה לו כבגידה בחזון המשיחי.

ביגדי היה תמיד עקבי וכן בנקודה זו. הוא העדיף את החזרת רצועת-עזה על קליטת 320 אלף תושביה הערביים במדינה מוגדלת. מכיוון ששום אדם רציני ואפילו יהיה מחסידי מעשה כפר-קאסם, אינו לוקח ברצינות בחשבון ש-אפשר לשחוט, או לגרש בכוח, מיליון ערבים שאינם רוצים לזנו, הרי זה לפי שעה סוף פסוק.

יש משום פאראדוקס בכך כי עקרון זה של מדינה יהודית הומוגנית, שהוא צפור נפשה של כמעט כל הצמרת הציונית, פועל במידה שבה הן נגד פתרון של מלחמה והן נגד פתרון של שלום. כשם שפתרון מוגע את סיפוח הירדן לישראל, כן הוא מונע את רעיון הפרציה בין ישראל לבין מדינה ערבית פלסטינאית, שחייב בלי ספק את החזרתם של חלק מן הפליטים לישראל.

מי שאומר "מדינה יהודית הומוגנית" — הריחו אומר, לאומית של דבר: המשכת קיור מה של מדינת-זמנו קטנה ומנוקת.

מכיוון שזוהי האידיאולוגיה השלטת, ואין לשנותה אלא בדרך של מהפכה פנימית יסודית של שנים ארוכות, מוטב להניח אותה כבסיס לכל חשבון לטוח קצר.

★ ★ ★

המיבצע הבא בחשבון באופן תיאורטי, ואשר עליו כדאי להתחכק, אפשר לתארו באופן דמיוני כך: **למחרת יום המהפכה בירדן, יעברו חילות צה"ל את הגבול. כמיבצע-תנופה גדול** אחר

יכבשו את כל הארץ אשר ממערב לירדן. הי מיבצע יושלם תוך שבוע. אף לא אחד מערביי הגדה המערבית לא ינוש את ביתו.

דויד בן-גוריון לא יחזור על שיאות האתמול. הוא לא יכריז על הקמת המלוכה הרביעית, אחרי שהמלוכה השלישית טבעה למחרת לידתה במימי שארם אל-שייך. לא ידובר על מדינה "מיפו עד יריחו". כי גם ביגדי יבין הפעם כי מדינות העולם יכריחו את ישראל להיסוג חזרה לקו הזינוק.

לכן, מיד עם התפוצץ הפגז הראשון, יכריז ביגדי כי כל מטרתה של ישראל במיבצע זה אינה אלא להשליט את החוק הבינלאומי ולמנוע תוקפנות. ישראל תמסור את כל האזור הכבוש לידי צבא-האוי"ם. צה"ל ייסוג מכל שטח ברגע שבעלי הכוחות הכחולות יהיו מוכנים ומזומנים לקבלו תחת הסתם. אין ישראל מבקשת אלא את פירוז הגדה המערבית, את החוקתו בידי צבא האוי"ם ואת מניעת כניסתן של יחידות הצבא הרפובליקאי הערבי המאוחד. אולי, בסוף התהליך, יישאר לישראל יתרון קטן — אם בצורת הבטחת הגישה לכותל המערבי, או פתיחת הדרך להר-הצופים. אולם ההישג האמיתי יהיה: יצירת מרחב מפורז בין צה"ל לבין צבא רע"ם, ומניעת התקפת-בוק מצד רע"ם באחד הימים בעתיד.

★ ★ ★

יש להודות כי מיבצע כזה עולה יפה עם השקפת עולמו של דויד בן-גוריון. הוא ישמור על עקרון המדינה ההומוגנית —

הירדן?

בסוף המיבצע תישאר ישראל מדינה "יהודית" לא פחות מאשר בתחילתו. לא יתווספו ערבים נוספים אל אוכלוסייתה.

הוא קל מבחינה צבאית. מיבצע-סיני היה מכה לתוך המרחב הפתוח, כמעט ללא אפשרות לנזק את דרכי-הנסיגה של הצבא היריב, ועם שטח-תמרון עצום גם לצד השני. מיבצע-הירדן יתנהל בשטח קטן יחסית. היריב יהיה תלוי כולו בעורק-אספקה ובכביש-נסיגה עיקרי אחד: כביש יריחו-עמאן. הסכנה הצבאית הכרוכה במיבצע, קטנה מאד. אפשר לשער כי מספר האבידות לא יגיע לאלפים, וגם לא למאות רבות.

מבחינה פוליטית, אין המצב כה נוח כמו ערב מיבצע-סיני. לא יהיו לישראל בנות-ברית רשמיות. אולם יהיו לה ירידים חשאיים. שארל דה-גול יודע כיום כי הוא יכול להתפשר עם המורדים האלגיריים, בחיכוך של חביב בור-גיבה, אם יחדל גמאל עבד אל-נאצר להמריץ את ממשלת אלגיריה התופשית לנוקט בקו קיצוני יותר.

אם יהיה עבד אל-נאצר עסוק ממורח לפואץ, יקל מאוד להחץ על צרפת. יתכן מאוד כי תמורת שרות זה תהיה צרפת מוכנה לעזור לישראל להגן על עצמה מול העריפות המסי-פרית של רע"ם ועיראק.

גם בריטניה וגם אמריקה אינן מרוצות במיוחד מעבד אל-נאצר, ויתכן מאוד כי לא יהיה איכפת להן אם יקבל מכה הגונה על הראש. ברגע שברית-המועצות תאיים טוב בשיגור טילים מונחים לתל-אביב ובמשלוח כמה מאות אלפי מתנדבים לעזרת רע"ם, ייאלץ גם המחנה המערבי להת ייצב נגד ישראל, כדי לשמור על עמדתו כלפי עמי אפריקה ואסיה. אך גם הוא לא יוכל לדרוש יותר מאשר נסיגת

צה"ל — ועל כן לא תהיה הכוונה החוזרת חמורה מדי.

★ ★ ★

ה יהיה הרווח הצפוי לממשלת ישראל ממיבצע כזה, אם יבצע? התשובה על שאלה מוכרעת זו תלויה, במידה רבה, בהשקפת-עולמו של השואל עצמו.

דויד בן-גוריון הצהיר בשבוע שעבר כי אי-אפשר להשיג שלום אלא על-ידי הרתעת הערבים, ושהערבים לעולם לא ישלימו עמנו אלא אחרי שישתכנעו בכוחנו. הסבור כך, יכול להאמין שמיבצע כזה יהיה כדאי. כי לפי תפיסה זו, כל מכה שננחית על ראש הערבים מקרבת באופן אוטומטי את השלום.

לפי אותה תפיסה, גם אין מה להפסיד. אם ממילא דנה אותנו ההשגחה העליונה להימצא במלחמת-נצח עם הערבים, לפחות כדור זה, מה זה חשוב אם השנאה הערבית לישראל תתעמק עוד קצת?

אין להתעלם גם מן הצד הפנימי. רוב אזרחי ישראל אוהבים נצחונות צבאיים לשמם, והם מצפצפים על התוצאות הפוליטיות. נצחון של צה"ל, אפילו לא יגרום אלא להישגים מדיניים אפסיים, ממלא את לבם סיפוק וגאווה עמוקים. זוהי תכונה לאומית שאי-אפשר להתעלם ממנה.

בפעם האחרונה העיבה האכזבה המרה של הנסיגה על שמחת-הנצחון. בכל זאת חיזק מיבצע-סיני את מעמדו של ביגדי בתוך המדינה. אם בפעם הבאה יודיעו על הנסיגה מראש, וימנעו את ההלם הנפשי של נסיגה בלתי-צפויה, יביא הנצחון הצבאי רוח פוליטי גדול עוד יותר לדויד בן-גוריון.

שנת 1959, היא שנת בחירות.

★ ★ ★

מי שחולק על השקפת-העולם של "זבנג וגמרנו", מי שאינו משוכנע כי בעיטה בישבן היא הדרך הטובה ביותר לרכוש ירידים ולהשיג שלום — נאלץ לפקפק בי כדאיות של מיבצע-ירדן מסוג זה.

המהפכה הירדנית תצרף את ירדן למחנהו של גמאל עבד אל-נאצר, בצורה זו או אחרת. מצב זה לא ישתנה על-ידי נוכחותם של חיילי האוי"ם ממערב לירדן. אפשר אפילו להעלות על הדעת כי עבד אל-נאצר ישמח בסתר לבו על הצבת חיילי האוי"ם בשטח זה — כי חיילים אלה יגנו עליו מפני התקפה ישראלית בעתיד, בעוד שהוא עצמו יכול תמיד לסלק על-ידי הגשת דרישה פשוטה לכך למזכיר האוי"ם.

כיבוש זמני של מערב-הירדן בידי צה"ל לא יפגע בפרסטיג'ה של נשיא רע"ם. להיפך.

הוא יחזק את התביעה לאיחוד כל ארצות ערב במדינה ייחודית אחת. הוא עשוי להבטיח את נצחוננו הסופי של עבד אל-נאצר על יריביו ובחנה הלאומי הערבי, ולשכנע גם את אחרוני הערבים כי זולתו אין הגנה מפני התוקפנות הציונית.

חרף כל נאומיו של דויד בן-גוריון, הסכנה האמיתית המאיימת על ישראל אינה צבאית. גם השונא הקיצוני ביותר של ישראל בארצות ערב אינו מקהה להשליך את ישראל לימ, בכוח הנשק, כדור זה.

הוא תולה את תקותו בתהליך הרבה יותר ממושך, בהדיקה איטית של טבעת-חנק כלכלית ופוליטית מסביב לצחאר הישראלי. הוא מקוה כי במרוצת שנים ארוכות יעלה המשקל הסגולי של העולם הערבי המאוחד והמתקדם על המשקל הסגולי הסטטיסטי-יחסית של ישראל, כפי שעשה זאת בימי הצלבנים. המחשבה הצבאית תופסת רק חלק קטן מאד בחשבון זה — כחזון לעתיד רחוק מאד.

תפקידה של ישראל, מול תפיסה זו, הוא למנוע את ליכוד המחנה הערבי נגדה. אין זו בעיה צבאית. זוהי בעיה מדינית בעלת ממדים היסטוריים. מיבצע חדש של הלך-יחזרו, הפעם אל הירדן, חשבונו הסופי יהיה להיחלף מביב צע-סיני: הישגו יהיו אפסיים והחולפים, ואילו מחיריו המדיני חמור וארוך-טווח.

אנדרדוג

במשאל-בזק שערכו השבוע חוליות.. העולם הזה, הביעו אזרחי ישראל, בני כ

אולי לא יודע להחליט הכדורגלן ושוער הנבחרת הלאומית בכדורגל יעקב חודורוב. שפתח חנות לצרכי ספורט. אמר הוא: "ליד בנק ברקליס עומד מוכר גרעינים. פעם באו אליו אנשים וביקשו ממנו: תלחה לנו קצת כסף. אמר להם מוכר הגרעינים: יש לי הסכם עם הבנק. הם לא מוכרים גרעינים, ואני לא מלחה כספים. אותו הדבר גם כאן. מל-חמה זה לא משחק כדורגל, ולא אנחנו יכולים להחליט אם צריך לפתוח במלחמה או לא. כמו שהדיפלומטים לא מחליטים ב'עניני כדורגל, כך אין כדורגלנים מתערבים בעניני פוליטיקה. יש אנשים שנבחרו לעשות זאת והם ישברו להם את הראש. את פקודותיהם נבצע."

כן! חושבת שושנה ממן (22), רק דנית תל-אביבית ילידת צפת, הי עובדת כמדריכה במוסד לילדים חולי לב בכפר מל"ל. "אם תע' לה לשלטון בירדן ממשלה פרו-נאצרית, נאצר יסגור אותנו מ' סביב, ומאילו יחנוק אותנו. אסור לנו לתת לו להקיף אותנו מ' סביב."

אולי סבור עורך-הדין התל-אביבי נתן קנת. "אין לי התנגדות למלחמה, אבל לא אנחנו מחליטים. אני סומך על ראש-הממשלה דוד בן-גוריון, שמה שהוא יחליט הוא טוב למען העם. גם בעבר הוא הוכיח את כוונתו וכשרונו, ר' אני משוכנע שהוא לא יאכזב."

כן! אומר, לא בפה מלא, עורך-הדין ד"ר דוד הרמן, יליד הונגריה. "כדי לתת תשובה מדויקת על השאלה מה אנחנו צריכים לעשות במקרה של מהפכה פרו-נאצרית בירדן, הייתי צריך ל' דעת על השיחות הסודיות שהתנהלו בואשינגטון ובלונדון, שם נקבעים הדברים, ולא אצלנו. ל' דעתי יש תועלת בהתערבות צבאית, שכן היא עלולה להיות מכשיר-מנע לטוח ארץ. איש אינו רוצה שנאצר יאגוף אותנו מכל העברים. משום כך, במידה ואנו יכולים להפריע לתנועת האיגוף הזאת של הלאומניות ה' ערבית הקיצונית, ובמידה שלא תסכן את קיומנו, צריך לעשות זאת. לפי יחסי הכוחות היום, התקפה לא תסכן את קיומנו."

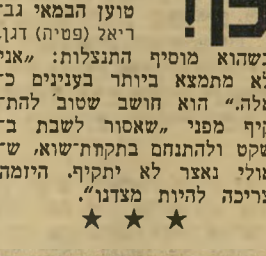
לא! טוען הזמר וה' שתקן אריה (א' ריק) לביא. גם הוא מכיר שיש סכנה בעלית ממשלה פרו-נאצרית בירדן, אולם "צריך להמשיך ולנסות לעשות מה שלא עשו עד עשית, לחתור לקראת פת' רון של שלום. אינני מאמין ב' איזה שהוא פתרון בדרכי מל' חמה. מלחמה היא רק השהיה, כמו זריקה מרגיעה לחולה. יה' יה במשך זמן קצת אויר לגשר' מה, אבל לא פתרון. אנחנו נמ' צאים בין גבולות של מדינות ערביות, וכאן נישאר. משום כך עלינו לפתח אוריינטציה של חי' שלום איתם. מלחמה רק תרחיק את סיכויי השלום. מלבד זאת איננו פועלים בחלל ריק וברור שבמקרה מלחמה יפעילו עלינו לחץ וסנקציות."

אולי לא בטוח הוא חיים רוטק, בן 21, ממושב אביחיל, "לא הייתי ממהר לפתוח בהתקפה. אינני מאמין כל כך בכוחנו. במבצע קדש ניצחנו לא לבדנו, אלא יחד עם הצרפתים והאנגלים. אני לא חושב שלבדנו היינו יכולים לנצח את המצרים. עלינו לחכות ולראות מה הם יעשו."

כן! טוען הבמאי גב' ריאל (פטיה) דגן. כשהוא מוסיף התנגדות: "אני לא מתמצא ביותר בענינים כ' אלה." הוא חושב שטוב "להת' קיף מפני "שאסור לשבת ב' שקט ולהתחמם בתקוות-שוא, ש' אולי נאצר לא יתקיף. היומה צריכה להיות מצדנו."

לא! באלף רבתי אור' מר הצייר-העתור' נאי שמעון צבר. על השאלה: "מה לעשות אם כן במקרה של מהפכה פרו-נאצרית בירדן?" ה' שיב: "לעשות מהפכה פרו-נא' צרית בישראל."

כן! בטוח רפאל פלד' ברג, סוכן ספרים בן 25, מגבעתי-עליה. "בתור חייל במילואים דעתי היא שאנחנו חייבים לכבוש את הגדה המע' רבית של הירדן מיד, לפני ש' נאצר יספיק להתחזק ולהיכנס לירדן. משום שאחרת הוא יח' נוק אותנו וישמידנו, כפי שהוא

לא! אומר יאן כוכבי, עולה חדש מפו' לין, שבא ארצה אחרי מבצע סיני, והעובד במחלקת המתכת של התאחדות בעלי התעשייה. "הנסיין האירופי שלי מלמד ש' העיקר הוא השקט. אסור לעורר את השד. כל זמן שלא יתקיפו אותנו לא צריך להתקיף אותם."

כן! סבור אדולף רוט' בלוס, מרפא שי' גיים יליד פולין, שעלה ארצה לפני 15 שנה. "גם ההחלטה על מבצע סיני הייתה נבונה, ולמ' רות הנסיגה השגנו הרבה. אם נתקיף הפעם, לא נהיה מוכרחים להיסוג. המצב הפוליטי השתנה."

אולי סבורת אילנה שור' בל, עובדת בחנות הבגדים משכית. "אני לא כל כך בעד מלחמה. זאת ריזיקה גדולה. יכולים לנצח, אבל יכר' לים גם להפסיד. אני סומכת שאלה העומדים בראש המדינה ידעו להחליט נכונה. בן-גוריון הוכיח גם בעבר שהוא יודע מה הוא עושה."

כן! אמר יוסף פידי' רינג (26), לוטש' יהלומים מנתניה, ביום בו יצא לשירות מילואים. "אם נהיה מוקפים במדינה ערבית חזקה אחת, הם יהיו חזקים מאיתנו, ואז יוכלו לבצע את איומיהם. אני חושב שבמצב של היום אין לנו ברירה אלא לצאת למל' חמה. לא צריכים לכבוש את כל ירדן, אלא רק את החלק המע' רבי השייך לנו. אם יכריחו אור' תנו לסגת, אז אין ברירה, יכ' ריחו. אבל צריך לנסות תמיד. אפשר רק להרויח במקרה כזה, ולא להפסיד. הייתי במבצע סיני, ואני מוכן ללכת ישר למלחמה. אני מאמין שאנחנו די חזקים היום לנצח שוב את כל צבאות ערב גם יחד."

לא! "אני נגד מלחמה בכלל, גם במב' צעסיני וגם הפעם." סבור משה איוזמן (65) מתל-אביב. איזמן יליד גרמניה, שהספיק להחליף כבר 10 פעמים את מקצועו ב' ארץ, נלחם בארץ לפני 40 שנה בשורות הצבא הגרמני-תורכי נגד האנגלים. אבל היום הוא סבור שאין ערך למלחמה: "זה יהיה בדיוק כמו בסיני, בלי תועלת. זה יעלה מיליונים, וה' או"ם תיכף יוציא אותנו משם. אפילו אם נקבל את החלק ה' מערבי בשלום, שאם אתה גותן מיליון ערבים יבואו אלינו, והם יהיו הרוב. אני נגד מלחמה, מפני שיש לי שלושה בנים ב' קיבוץ, בגיל הצבא. אינני חושב שכדאי להם להסתכן."

כן! חוזר ומאיים כל פעם. אם נכ' בוש את הגדה המערבית, זה לא יפתור את כל הבעיות, אבל יתן מרחב גם מבחינה צבאית וגם מבחינת מוראל התושבים. זה כמו בנין, שאם אתה גותן לאוייב לשבת בפתחו, אתה כבר אבוד. אפילו אם אתה כן יכ' ריחו אותנו לסגת, אני חושב שזה כדאי. אבל ירדן איננה צוה."

כן! חוזר ומאיים כל פעם. אם נכ' בוש את הגדה המערבית, זה לא יפתור את כל הבעיות, אבל יתן מרחב גם מבחינה צבאית וגם מבחינת מוראל התושבים. זה כמו בנין, שאם אתה גותן לאוייב לשבת בפתחו, אתה כבר אבוד. אפילו אם אתה כן יכ' ריחו אותנו לסגת, אני חושב שזה כדאי. אבל ירדן איננה צוה."

במקרה שתפרוץ מהפכה לתקופת הרוב אומר - "אל הירדן!"

השכבות המייצגות, את דעתם על השאלה: האם כדאי לצאת שוב למלחמה?

אולי מפסק סכנאי הי שנייים יעקב קירי שנה. קירשנר בן ה-43, הוא תל-אביבי יליד ליטא. אומר הוא: "צריך לעמוד היטב על המשמר. אני לא חושב שצריך להתחיל תיכף במלחמה כשתע" לה ממשלה פרו-נאצית, צריך לחכות להודמנות מתאימה."

אולי מפסקת עורכת הדין התל-אביבית הצעירה תמר רוזנוב: "ברור שאין זה מצב טוב בשביל ה" יהודים, שבירון יהיה משטר פרו-נאצי. משטר זה הוא קי צוני יותר, וגם כשכל המדינות סביבנו תהיינה מאוחדות ללא סיכסוכים פנימיים, הם יתגררו בנו. אבל קשה לדעת אם התער" בות צבאית בירון במקרה כזה תהיה לנו לברכה. יתכן אפילו שלא ידרשו מאיתנו לסגת, כי האמריקאים למדו לקח מלחצם אחרי מבצע סיני. אבל לא זאת הבעיה. הבעיה היא מנין אנו שואבים את הבטחון המופרז, שתמיד ננצח? צריך להביא ב" חשבון שכולים גם להפסיד ב" מבצע כזה. זה שניצחנו עד כה אינו מוכיח שנצח גם להבא."

לא! "מה זה משנה אם תהיה ממשלה פרו-נאצית בירון? הרי גם ב" עזה יושב נאצר, זה לא משנה אם בירון יושב חוסין או נא" צר", סבור משה גולדמן (41), קומיקאי לפי מקצועו. "יש לי נסיון עם הערבים האלה. בשנת 1942 נשלחתי מטעם הממשלה הבריטית להצגת-תעמולה בפני המלך עבדאללה, במחנה-הקייץ שלו בשיני. אז ראיתי שכל מה שנעשה אצלם זאת פנטזיה, הכל מתנהל על-ידי בובות. לכן רא צריכים להילחם בהם, צריך ל" חכות ולראות איך שיאכלו אחד את השני. אבל עלינו להיות חזקים. ולעמוד על המשמר נ" ני כל הפתעה. אינני חושב שהם יתקיפו אותנו בומן הקרוב, דיבוריהם הם רק תעמולה."

לא! טענה אליזבט אפי שטיין, עקרת-בית ילידת גרמניה, מתל-אביב. "שום מלחמה אינה מועילה, ורק דם נשפך בחינם. יש לי בן שהיה בצבא, והוא עדיין יצטרך ללכת למילואים במהרה של מלחמה. אינני חושב שכדאי להסתכן רק בנסיון לכיבוש ירדן."

כן! חושב גורני ואל, כיום מנהל תיאטרון זירה, לשעבר בעל תיאטרון דורהמי ואיש עסקי השעשועים ברומניה. "מדינת ירדן היתה עד כה רק פיקציה ללא ערך, יגוש ענה על כידוני הברטים. בצעם האוימה הזאת שייכת לנו, וב" מוקדם או במאוחר נקבל אותה. החלוקה שנעשתה בארץ הזאת היא חלוקה לא-טבעית, ולכן טב" עי הוא שניקה את כל הגדה המערבית של הירדן, השייכת לנו באופן היסטורי, שאף אחד לא יכול להכחישו. מצד שני, קשה לחשוב שאם נצא מיד ל" מלחמה יתנו לנו להשתמש ב" כותנו על האדמה, וחבל על כל ילד שילך לאיבוד. לכן צריך לת" קוף רק בשעת-הכושר."

כן! "להתקיף! לכ" בוש! לתפוס! את כל החלק המערבי של מדינת ירדן! זהו חלק טבעי ממדינת ישראל, ואין זכות לנאצר על חלק זה. אין רשות לאף אחד לגרש אותנו מחלק זה של ה" ארץ, שלפי ההיסטוריה הוא שייך לנו". סבור ישראל חדש, עתונאי ב"ידישע צייטונג."

פרו - נאצית בירדן - או לא? אך מיעוט ניכר אומר - "לא!"

כן! תובע במלוא הי הכרה חיים קמחי (24), נהג אשד הגר בפתח-תיקה. קמחי הוא יליד העיר העתיקה בירושלים, והוא סבור: "קודם כל צריך לשחרר את ירושלים כולה. לא יתכן שאוהדי נאצר ישבו ליד הכנסת! למלחמה מ" קיפה יש לצאת רק אם נותקף."

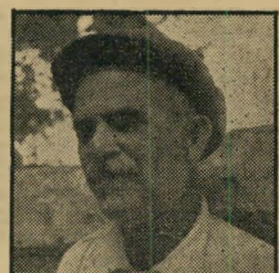

כן! "צריכים להכנס ולקחת ירושלים העתיקה. אם נאצר יכנס לירדן, צריכים להיכנס גם אנחנו מהצד שלנו". החליט מי שהיה פקיד גבוה בממשלה העיראקית, המ" בקש לשמור את שמו בעילום, מס בות בטחוניות למשפחתו. "ה" צבא של נאצר אינו חזק עכשיו."

כן! "קדימה לירדן אחים! לכבוש ר" לא להשאיר אפילו גרם אחד בלתי-כבוש! להיכנס עמוק-עמוק עד פנים, אפילו מהצד השני של ירדן. יהיה יותר מקום, ואז נ" כל לישב שם עולים חדשים". צוהל שלמה לוי בן ה-32 לאפי שרות של מלחמה בירדן. שלמה,

לא! "אסור לנו להת" ערב, וגם אין צו" רך בזה", אומר צבי פירשט (26), נגר מהרצליה. "חילוף המשטר בירדן הוא ענין פנימי, ואין אוננו צריכים להתערב בנעשה שם. עובדה, שגם כאשר התחלף המשטר בסוריה ובלבנון, לא התערבנו. מדוע נתערב עכשיו? אם מצרים תפלוש בכוח לירדן, אז יכולים גם אנו לנסות לקחת חלק. אך ככה אין טעם להתחיל בפעולה יזומה, מפני שיכריחו אותנו מיד לסגת, ואז לא יהיה לזה ערך, כמו לכל מבצע סיני. היתה מוכן אז לשרת עוד שנה וחצי בצבא, כדי שלא ניסוג רק אם יבטיחו לנו ויתנו ע" בויות שלא נצטרך לסגת מה" שטח שנכבוש, יתכן שיש מקום לאיוושהי התערבות."

כן! "להתחיל במלח" מה, להראות ש" אנחנו לא מפחדים מהם. כל זמן שאתה מראה לערבי שיש לך יד חזקה, ואתה מוכן לה" כותה, הוא יפחד ממך. בעזרת השם, השגנו עד עכשיו מה ש" השגנו, ובעזרתו ניקח גם את ירדן". בטוח בכור שמול (58), סוחר רהיטים מתל-אביב, אב ל" 9 בנים, שאחד מהם משרת עכ" שיו בצבא. "לא איכפת לי שכל הבנים שלי ילכו למלחמה. נכון שלצד הערבים עומדת רוסיה, אבל האלוהים יותר חזק מרוסיה, אם נפחד ונשחוק להם, וניתן לנאצר לכבוש את ירדן, הוא יעשה אותנו לעבדים. נשארה לנו רק הברירה ללכת לחיים או למח" למלחמה."

לא! מכריו בבטחון נחמיה אברהם, חבר קיבוץ אשדוד-יעקב של איחוד הקיבוצים והקבוצות. נחמ" יה, בן ה-25, עלה מהודו לפני שש שנים. הוא נגד מלחמה ב" אופן פרינציפיוני: "לא צריך מל" חמה. אנחנו מדינה קטנה, ומל" חמה לא תתן לנו שום דבר."

כן! סבור שלמה ע" זר (55), שמש מזה 11 שנה בבית-המשפט ה" מחוזי בתל-אביב. אמר שלמה יליד עיראק: "מה? שנהיה מ" קפים מכל הצדדים עם נאצר וכל האויבים והרוסים? צריך לקחת תיכף את החלק המערבי."

שהוא סדרן-מוניות בתל-אביב, מסביר את דבריו: "אי אפשר ל" המשך לחיות ככה כל יום, מ" תחים לראות מה יהיה מחר. פעם אחת לתמיד צריך להחליט נחיה או נמות, אי אפשר לתת לנאצר לחצוק עלינו יותר. אם נואה שיש מהפכה בירדן, מ" צריך להסתער עליהם לפני ש" יבוא נאצר."

לא אומרת מלכה לי כטר, פקידה תל-אביבית, שגם בעלה הוא פקיד. הסיבה: "כיוון שבעלי הוא חייל מילואים, והוא עתיד ללכת ל" מלחמה, אינני רוצה בה בשום אופן. מוכן שאם יהיה הכרח, אז אין ברירה. אולם אינני רואה הכרח לכן במצב של היום."

בנות תל-אביב על הטנק
מפא"ש גס וגלוי לב...

נסדניה

מסודר ומצוחצח למופת בכיכר מלכי ישראל בתל-אביב, "הלא כל הארץ היא חיות, גם אמצע תל-אביב!"

האימרה נאמרת בצחוק, אבל הרבה מי חיילי השריון ראו בה השבוע אמת. כי רובם, שלא התנסו עדיין בקרבות אש חיה, ניהלו השבוע את אחד הקרבות הקשים ב"חיהם". האויב היה חסר רחמים לחלוטין. הוא התגנב דרך גדרות שלושת חניוני ה"שריון" — ביפו, ביד-אליהו ובכיכר מלכי ישראל — ביום ובלילה. הוא חדר לאהלים, הסתער על הטנקים שהיו ערוכים במסדר ומצוחצחים, זינק אל תוך התותחים המת-נייעים וכבש אותם כיבוש מלא. לא היו אלה אלא רבבות ילדי העיר שבאופן מאורגן, בסיוור בתי-הספר ובפרטיזוניות, באו לעשות הכרה עם שריונאי צה"ל. "קחו אותי מפה, קחו אותי לסידרה, לשיפשוף ואבק, אבל קחו ממני את הילדים האלה!" זעק סמל-שריון, שנאלץ בפעם העשירית אותו יום להכניס נערה לצריח האי.אמ.איקס, להסביר לפספוס בן 6 איך פועלות השרשרות, ו"לרוץ אחרי פספוס שני, שהתחשק לו לסתוב את הטלפון המחובר לירכתי הטנק, באמץ צעותו מתקשרים חיילי השדה המסתערים ליד הטנקים עם הצחת היושב בפנים.

גזוז ומידיטריזום. אולם המלחמה לא היתה בכל זאת גוראה כל כך. "בעצם, למה לא משאירים את המחנה כאן כל השנה?" היקשו החיילים, כשנאלצו לפרק את אהלי הסיירים שלהם, ולחזור אל משטחי האימור גים המאובקים. כי למרות שחיו שלושה ימים בתוככי העיר, במשטר צבאי חמור פי כמה, בו נאלצו לשמור יותר מתמיד על הנקיון והסדר, לקיים את כל גינוני הטקס הצבאיים, הם זכו לפינוק כיאה לבנים מאר-מצים. הרס"פים לא צעקו עליהם, לאיש לא ניתן לרוץ רונגל מסביב לכיכר, הילדים שעמדו סביב הגדרות עבדו כמלצרים כדי להגיש לחיילים כל טוב, מכוס גזוז מה קיוסק הסמוך ועד לעוגה ששלחה אמא. חג השריון הוסיף השבוע מוראל לשני הצדדים, גם לחיילים וגם לילדים. ורק מבר-גרים מעטים עמדו מרחוק ליד התניונים, כשבלבם זכרונות מטרידים מימים עברו.

מנגנון

נציג בני-יורק

באמצע החודש שעבר קיבל יוסף (לוי-ליק) אילן מכתב קצר מן הממונים עליו בירושלים. תוכנו של המכתב: כהונתו של אילן בארצות-הברית, כנציג חברת התיירות הממשלתית, מתקרבת לקיצה. את מקומו יתפוס בעוד שבועות אחדים יוחנן ביהם, מי שהיה מנהלה הכלכלי של חברת התיירות והממונה על אילן.

המכתב נראה מוזר מאוד לאילן, שלא

העם

כל העם צבא

אילו קרה הדבר בארץ אחרת, היה הלב מתכוץ למראה המחזה: ילדים קטנים מטפ-סים על גבי טאנקים, כאילו לא היו מכשירי-השמדה, אלא צעצועי-ענק שנועדו במיוחד בשבילם. נערות מצטלמות ליד התותחים ה-קטלניים, כאילו היו אביורי אופנה חדישים. אך הדבר קרה בתל-אביב (ראה להלן), ועל כן לא ראה בכך איש תוצאה של חינוך מיליטריסטי מסוכן. כי במדינת ישראל עומד הצבא במרכז החיים הלאומיים. הוא היצירה היחידה אשר האומה כולה מתגאה בה. הוא התוכן היחיד בחיי אזרחים בלתי-ספורים, אשר צו הגיוס למילואים גואל אותם מבית אפור, מעבודה משעממת ומתחושה עמוקה של חוסר-תכלית.

האבר החשוב ביותר. השבוע שכן צה"ל כמעט ללא הרף בלב המחשבה ה"לאומית". תותחיו ושריוניו תפסו חלק גדול בויכוח הסמוי אך הכללי, שעבר השבוע בלב ה"אומה: אם לתקוף את ירדן כדי למנוע את נפילתה לידי גמאל עבד אל-נאצר, או לא (ראה הנידון). הוצהרו הצהרות, הוכחשו הכ"חשות, שודרו שידורים. אך מאחורי כל פיסות הנייר עמדה הפלדה הקרה של צבא ההגנה לישראל — וכל ישראלי ידע זאת. בצורה שונה לגמרי עמד צה"ל השבוע במרכז ויכוח לאומי אחר, שהלך והתפשט. היה זה הויכוח על פסק-הדין של רצח כפר-קאסם. עתון אחרי עתון נגרף בויכוח זה, פירסם דעות של אזרחים שייצגו את כל צבעי הקשת — החל בפאשיזם גס וגלוי-לב, שהרים על גס את הציתנות העיוורת של רובוטים המוכנים לרצוח נשים וילדים ב"היגיון הפקודה, וכלה בהומאניזם הנאור של המטיפים ל"נשק טהור", שהצדיקו את הדין ואף דרשו להרחיבו על בעלי הדרגות ה"גבוהות שנתנו את הפקודה. אלא גם אלה, סוגדי פולחן הכוח ואוהדי החייל-האורח האחראי למעשיו, הכירו ב"עובדת יסוד אחת: למשך זמן רב יישאר צבא ההגנה לישראל החשוב באברי הגוף הלאומי — ועל כן חשוב שבעתים לדאוג לכריאתו ולשמרו ממחלות ממארות.

צבא

הנורא שבאויבים

"הצבא הישראלי נערך על הגבול," זעק השבוע ריוי קאהיר. "השריון הישראלי מת-כונן לזנק אל ירדן," התרו התזיקו אחריו שאר שופרות התעמולה של רע"ם. באותו זמן חנו מיטב יחידות השריון של צה"ל בככרות תל-אביב. "מה יש?" הת-לוצצו חובשי הכומתות השחורות, בהאזינם לחדשות, שהועברו אליהם ברמקולים בחניון

סוד חצוות החיים ...

התכשיר
הדיאטטי
הישראלי
החדש

**טונוי
רויאל**

מכיל
"מוזון מלכות"
(ג'ילה רויאל)
+ ויטמין E

★

להשיג בכל
בתי המרקחת

80 שנה נסיון
בכל העולם בהוראת

אנגלית צרפתית

עברית, גרמנית,
פורטוגזית, ספר-
דית, רוסית וכו'.
הכנה לכל הבחי-
נות. לפני הצהרים
קבוצות של 3-5
אי ש ב ל ב ד.
אחרי הצהרים —
קבוצות מרוכזות
ועזרה לתלמידים.

בי"ס ברליץ

רחוב נחלת בנימין 2
תל-אביב, טל. 62347

למד לרקוד
אצל
ז'אק
49 בדי-הודה
תל-אביב 49

פקידים!
תלמידים!
סטודנטים!
הרשמו עוד היום לקורס ל"
קצרנות
עברית ו/או אנגלית
(שני חודשים, סעמיים בשבוע)
ב-אולסן גרג- (GREGG).
כת"א: אצל ח. בריקמא, גורדון 5
בחיפה: במעלה, שמריהו לוי 30
הצלחה מובטחת!

הרושם
הראשון
קובע

הראשון בדבוי ג'רסי

ג'נקו

באיכות ייצוא
חליפות • שמלות • מעילים

Windsor

היצירה החדשה ביותר של תוצרת פילוט

הרדיו המלכותי. כשמו כן הוא - מלך המקלטים!

8 מנורות 2 רמי קול. אנטנה פריש מסתובבת. מרחיקה את רוב הפרעות. צליל Hi-Fi. תיבה מהודרת.

Pilot Radio
U.S.A. - ENGLAND

המרוק-למפנק

מַרְק עוֹף תַּלְמָה

התיאטרון הקאמרי
מציג החודש כתליאביב:

מלאך האבן

יום ד' 5.11	8.30
יום ה' 6.11	8.30
יום ב' 10.11	8.30
יום ג' 11.11	8.30
יום ד' 12.11	8.30
יום ב' 17.11	8.00
יום ג' 18.11	8.00
יום ד' 19.11	8.00
יום ה' 20.11	8.00
יום ב' 24.11	8.00
יום ג' 25.11	8.00
יום ד' 26.11	8.00
יום ה' 27.11	8.00

בגלל חגורה

מוצ"ש 8.11	שתי הצגות
9.30 7.00	
יום א' 9.11	8.30
יום ה' 13.11	8.30
מוצ"ש 15.11	שתי הצגות
9.30 7.00	
יום א' 16.11	8.30
מוצ"ש 22.11	שתי הצגות
9.30 7.00	
יום א' 23.11	8.00
מוצ"ש 29.11	שתי הצגות
9.30 7.00	

הופיע גליון מספר 11 של

גמד

הירחון המצוייר לבידור והומור

★ צחוק ומצבירות לבית ולחברה

★ 64 עמודים • 500 פרוטה

ידי תליאביב משחקים בנשק
...עד הספה הומאניטית לטוהר הנשק

עצמו את הנהלת החברה, מבלי שיתמנה לה עדיין מנהל קבוע. אילן בעל דרכון-השירות הישראלי, יישאר בארצות-הברית. בעיותיו הפרטיות של פקיד מדינה בכיר, נפתרו בי הצלחה, אם כי על-חשבון הציבור.

מפלגות

מלחמת היורשים - המשך

שלושת מייסדי פתח-תקווה, בצאתם לרכוש את אדמות מלאבס, לקחו עמם את הרופא היחני ד"ר מורייקה, כיועץ רפואי. יעץ להם הרופא המנוסה: הסתכלו בציפורים. אם תמ, צאו ציפורים מעל פני השטח המוצע לכם, קנהוה. אם לא תראו ציפורים - אל תקנו. כי הציפורים יודעות אילו שטחים טובים לבריאות, ואילו לא.

השבוע יכלו עסקני מפא"י להרהר בעצה נבונה זו. לבנו של ח"כ מפא"י עקיבא גוברין גולד בן. מיד התמלא דבר מודעות ברכה. ציפורי המפלגה, גדולים קטנים, מי הרו לברך את הסבא המאוס. כעבור ימים מעטים נשא חיים שרת, חבר משק תמדיה בעמק בית-שאן, את אחת מי בנות המשק לאשה. כל משפחת שרת הת אספה במקום. הודו יהודה שרת מיגור חיבר מוסיקה מיוחדת, כל השרתים שרו במקלה, כאשר קולו העליו של חבר-הכנסת משה שרת עולה על כולם.

אולם המאורע החגיגי לא הטביע את ריי שומו על עמודי דבר. מלבד מודעה קטנה של הוצאת עם עובד - שמשה שרת הוא מנהלה - לא פירסם שום מוסד מפלגתי מודעת-ברכה. ציפורי מפא"י ידעו שכל ה" מבקש בריאות מפלגתי, מוטב לו להתרחק בימים אלה ממש שרת.

כנפי הגוזל. בעוד שמעמדו של שרת נשאר מעורפל ושום שיפור לא נראה לעין, נמשך המאבק בפניה אחרת של הזירה ה" מפלגתית. הציפורים הקשישות חברו יחד כדי ללחום בגוזל הטרף שהחל מצמיח כנפיים.

אחרי שהחלים מסירת נאומיו בישיהמזל ופשט את מידו, נתן משה דין כמה ראיו גות עתונאיים, כפתיחה להסתערות מתודשת. הם דמו לפשיטות שנערכו עליידי צה"ל בימי כהונתו של דין כרמטכ"ל: "פעצ וברח". ערכם התעמולתי היה מרתיע, אך הישגם הפוליטי היה אפסי.

אמר דין: אין לו ויכוח קרוני על מדיני יות-החוק, אך יש לו ויכוח רב על עניני הפנים. במלים אחרות: דין לא רצה להתי גרות בדויד בן-גוריון, הצאר החולש על כל עניני החוק והבטחון, אך מוכן לתקוף את (המשך בעמוד 8)

אמריקה, בתוכה יוכל הוא, בעל הנסיון ה" עשיר בעסקי גבולות ונסיעות, לבסס את עתידו הפרטי.

באותה תקופה הרחיבה חברת התיירות הממשלתית את פעילותה. תחת להקים חברה פרטית, הוצע לאילן לצאת לארצות-הברית, לשרת שוב את המדינה בכשרונותיו המק" צועיים. אילן הסכים ברצון, יצא לקבל על עצמו את נציגות החברה בניו-יורק. הוא החל מבצע את המשימות שהוטלו עליו במרץ רב, הכיר נערה אמריקאית, נשא או" תה לאשה, לא הסתיר מידידיו וממכריו ה" רבים כי אינו מתכוון לחזור לישראל. "תנאי החיים בארץ אינם בשבילי", היה אילן, בעל המשכורת הנמוכה יחסית, טוען באוזני חב" ריו, שהיו מבקרים אותו בניו-יורק, "אם אצטרך פעם לעזוב את משרתי בחברת ה" תיירות הממשלתית, אפתח לי עסק פרטי כאן".

בעיות אישיות בירושלים. היום בו היה נאלץ אילן לעזוב את משרתו ב" חברה, היה קרוב הרבה יותר מאשר חשב הוא בעצמו. ימים רעים הגיעו למנהל החב" רה בארץ, יוחנן ביהם.

ביהם (40), יליד גרמניה ובוגר הסמינר למורים בירושלים, כיהן במשרות ממשל" תיות רבות מאז הוקמה מדינת ישראל. בעל תואר של "מוסמך למדעי הטבע", אותו רכש במכללת קולומביה שבארצות-הברית, שירת את המדינה כפקיד במשלחת הקניות היש" ראלית בארצות-הברית, כפקיד גבוה במשרד האוצר בשנים 1949-53 וכאחד מיועציה ה" כלכליים הבכירים של הממשלה עד לשנת 1955, בה קיבל על עצמו את הנהלת החברה לתיירות.

משבר אישי ומשפחתי הביא את ביהם, גבר מוצק ויפה, בעל הופעה נאה ומעוררת כבוד, להתלסלו בדבר יציאה ל" ארצות-הברית. מכל התפקידים שהוצעו לו שם, נראה לו כמתאים ביותר תפקיד נציג החברה, שהוא עצמו עמד בראשה עד כה. ביהם החליט לקבל את התפקיד. הבעיה ה" יחידה שצריך היה לפותרה: דרגתו של ה" הציג בניו-יורק נמוכה ב"4 דרגות משלו. אך גם על בעיה זו התגברו חישמהר ידי דיו של ביהם והממונים עליו: החברה ה" ממשלתית לתיירות, שביהם הוא מנהלה הכללי, הודיעה על יצירת תקן חדש לנציג החברה, שיקרא מעתה "הממונה על עניני התיירות מארצות-הברית" ושמוקם מושבו יהיה בניו-יורק. התקן הקודם, לפיו הועסק אילן, בוטל. הדרגה שתהיה צמודה לתקן ה" חדש: דרגה 2 ממשלתית, דרגתו הנוכחית של ביהם בירושלים.

"למעשה זה אינו כך", טען השבוע ביהם, כשנשאל בדבר משכורתו העתידית, "הנציג בניו-יורק מקבל את משכורתו לפי חוזה מיוחד. גם היום מקבילה משכורתו של אילן לדרגה 4 ממשלתית בערך. גם אני אקבל את אותה משכורת. בקרוב תתפרסם הודעה רשמית על-כך".

ההודעה הרשמית לא התפרסמה. ביהם יוצא לארצות-הברית, בשעה שמאיר ("ממי") דה" שליט, מעוזריו של טני קולק, מקבל על

יכול היה להבין בשום פנים ואופן כיצד מסכים האיש העולה עליו בדרגה, בסמכויות ובמשכורת, לקבל את משרתו של אחד מי פקידיו. דרגתו של אילן, דרגה 6 בניורג הממשלתי הישראלי, היתה נמוכה בארבע דרגות מן הדרגה 2, מן העליונות בצמרת הממשלתית, שהיא דרגתו של ביהם.

חקירה קצרה של אילן בעל הקשרים ה" טובים, בקרב הפקידים הישראלים שביקרו בניו-יורק ושמעו על רצונו של ביהם לעבור לארצות-הברית, העלתה תוצאות ממשיות: "איני מוכן לחתור על משרתי, כדי לפתור בעיות אישיות של מישוה", הודיע אילן במלים ברורות לירושלים, "איני רוצה לח" זור לישראל".

פרסומת בפראג. לא היתה זו הפעם הראשונה שיוסף אילן קופץ בבת אחת אל כותרות העיתונים. אילן (45) אחד מפעיליה הבולטים של עליה ב", איש ש"י שעבד ב" חברת הנסיעות פתורס וניהל משם פעולות מחתרת רציניות בפיקודה של ההגנה. הת פרסם לראשונה מתוך פרוטוקוליו הפומביים של משפט סלאנסקי, שנערך בשנת 1953 בפראג. גם במשפטו של מרדכי אורן, אסיר פראג, הוזכר אילן, מזכירה הראשון של השגרירות הישראלית בצ'כוסלובקיה ועוזרו הנאמן של אהוד אבריאל, היום שגריר יש" ראל בגאנה. ההאשמות נגד אילן: שהוא אחד מאנשיהקשר של "רשת הרגול הצינית".

הפירסום הרב החזיר את אילן לישראל. הוא נכנס לעבודה במשרד-התינון, חלם על הקמת חברת נסיעות פרטית בשם ישראלי

אישתיירות ביהם
משבר משפחתי על חשבון הציבור

● התנגשות הסרת-תקדים צפויה בין מפא"י ומפ"ם.
● דויד בן-גוריון יציע עוד לפני הבחירות משאדיעם על שיטת-הבחירות האזוריות. אף כי אין סיכוי רב כי הצעה זו תתקבל רשמית בכנסת, עשויה מפא"י לערוך משאל פרטי. ביגוי החליט על כך כדי לבדוק בכלל את דעת-הקהל לקראת הבחירות, ותחת השפעת נצחונן המזהיר של דה-גול.

● קשיים רבים ילוו את חבלי הקליטה של העלייה הרומנית.
 העולים הרומניה באים לישראל ללא כל הכנה מוקדמת, 4 ימים אחרי שקבלו את רשיון העלייה לישראל. הם מביאים אתם 40 ק"ג מטען בלבד. רובם מקרים סוציאליים, כמעט כולם הם חסרי אמצעים, הגיל הממוצע של עולים אלה למעלה מ-40, וסיכויי טיזורם בעבודה כמעט אפסיים.

● אבא אבן יחזור לכהונתו בווינגטון, ישוב לישראל רק שלושה-ארבעה שבועות לפני הבחירות, בהן יופיע כמועמד מטעם מפא"י. ביתנים יוסיף לכהן גם כנשיא מכון וייצמן, יעזור לאסוף כספים באמריקה למכון זה. אחרי הבחירות כנראה לא יהיה אבן שריון, כפי שסברו תחילה. מאחר שגולדה מאיר חזרה לתפקידה במרץ רב ותובעת לעצמה את התפקיד גם להבא, אבן עשוי לקבל את משרד החינוך והתרבות.

● מפא"י תדרוש לעצמה תפקיד של תתישר הדתות, אם יחזרו הדתיים לממשלה. מאז המשבר נוכחה מפא"י לדעת מה רב הכוח הפוליטי המרוכז במשרד זה, ואין היא רוצה להשאירו להבא באופן בלעדי בידי הדתיים. התת המפא"י יהיה נוסף על התת הדתי הקודם, זרע וורהפטיג.

(המשך מעמוד 7)

השלישיה הכלכלית, השולחת את ידה אל הירושה: איש האוצר אשכול, איש ההסתדרות לבון ואיש המסחר והתעשייה ספיר.

השלישיה לא ישבה בחיבוק ידיים. היא תכננה בשקט את המכה הנגדית, כדי לקצץ את כנפיו של הגוול הנועז. התוכנית הראשונה: להכריח את דיין להיכנס לכנסת, כדי שיאבד שם את הוזהר האישי שלו, כפי שקרה לאלופים אחרים לפניו. השיב דיין: אין הוא חולם אפילו להיכנס לכנסת, אלא אם כן תובטח לו מראש משרה של שר, (אחת השמועות המרחפות בירושלים: ש' דיין נושא את מכתו אל משרד-הפיתוח, אם לא יקבל את משרד-החוק).

זבנג, לא גמרנו. התוכנית האלטרנטיבית של השלישיה היא ארוכת-טווח עוד יותר. היא מבוססת על אישיותו של צעיר אחר: אבא אבן.

אבא אבן מבוגר ממש דיין בשלושה חדשים 18 יום ביוק. שניהם בני 43. אבן מהנה מכל הבחירות את היפוכו ה' גמור של דיין. הקסם האישי של דיין הוא זה של קצין חיל-הפרשים, השקפת-עולמו היא זו של "זבנג וגמרנו". הקסם האישי של

התמתי על מה שקיבלתי. לפני שנה וחצי היה ריב ביני לבין הסיכנות. מרכז האזור דחה אותנו. המתישבים כתבו שהם רוצים להשאר. אם הייתי יודע שיהיה צרפינו לא הייתי מתחיל לעבד. אילו הייתי יודע שיכור לים להוציא אותי — לא הייתי חותם...
סכסוך כמשיב. פרשת צ'פאני החלה להסעיר את משקי תנועת המושבים ביש' ראל עוד לפני למעלה משנה. כשלבש הסכי סוך אופי גלוי, וכשהפסיק צ'פאני לשחק את תוצרתו באמצעות מוסדות השיחק של תנועת המושבים, הודיע לו המרכז כי הוא ומשפחתו אינם רצויים עוד בכפר. צ'פאני סרב גם לשמוע: "מי אתה שתגיד לי?" צווח הוא, "אני גר כאן. מי אתה?" המרכז ופקידי הסוכנות שמאחוריו ידעו מי הם ומה כוחם. הם שלפו מתיקיהם הצהרה ארוכה, עליה היה חתום צ'פאני בכתב ידו הקשה, הוכיחו לו כי הוא עצמו, בבואו למושב ובקבלו את הציווד החקלאי הראשוני, חתם למפרע כי הוא מתחייב לע" זוב את אדמתו ואת רכושו בכל רגע שיירדש לכך בפקודת הסוכנות.

צ'פאני נדהם: "בשביל זה באתי לארץ ישראל?" שאל את עורך דינו, יוסף בן מנשה, אילו פנה לביטול גזירת הסוכנות. ברמנשה יכול היה לעוף לצ'פאני רק עצה אחת: לסרב לפנות את ביתו ורכושו, להיגח לסוכנות לפנות לבית-משפט השלום בבקשה לקבל צו פיגוי נגד נתינה.

על הצהרות וחתימות. בסוכנות היהודית ובמשרדי פרקליטה, העריכו בצדק את משפט הפיגוי נגד צ'פאני כחשוב ובעל ערך במיוחד. היה זה משפט מבחן: שופט השלום מקס צ'רנובילסקי היה צריך לפסוק אם להצהרות הרבות, שהעולים החדשים חותמים עליהן בבואם לישראל, מבלי לדעת על מה הם חותמים ולשם מה, ישנו תוקף חוקי ואם אינן עומדות בסתירה לחוקי הארץ הרגילים המסדירים את היחסים שבין האזרח למסדות הלאומיים על בסיס חוקי. אחרי מאבק משפטי ממושך, שתוך כדי מהלכו הופעל בו לחץ אדירים על צ'פאני ובני משפחתו שישתלקו מכל מערכה משפטית בסוכנות, פסק צ'רנובילסקי לטובתם של צ'פאני ובן-מנשה: "הצהרה עליה חתם צ'פאני, עומדת בניגוד לחוק המועמדים להתישבות החקלאית שנוחק בכנסת", נקבע. צ'פאני ניצח. אנשי הסוכנות חזרו למש' רדיהם, נועצו בכובד ראש מה עליהם לע" שות. לבסוף החליטו להגיש ערעור: לבית המשפט המחוזי בתל-אביב הגיש עורך-הדין כספי את נימוקיו. העיקרי שבהם: החוק משאיר גם עילות פיגוי ונישול אחרות, שאינן נקובות במפורש, לשירות המוסדות המיישבים צ'פאני תומך בכספי. לבית המשפט המחוזי, בפני הרכב של שלושה שופטים מחוזיים, בא כספי עם ציווד מלחמתי כפול. נוסף על מוזדות מאלו ספרי חוק ותקדימים שנשא עיורו ואלו המשפטים, התייצב לעירו גם צ'פאני בעצמו, שקם בפתיחת השיבה והודיע על פיטוריו עורך-דינו.

הכרנה נראתה ברורה. לסוכנות לא היה איכפת להשאיר את צ'פאני במקומו, על-סמך הבטחה אישית, ובלבד לבטל את ה' תקדים המסוכני, המערער את כל שלטון הפקידים המפלגתיים על חלק חשוב זה של אוכלוסיית הארץ. לכן הופעל לחץ על צ'פאני שיפטר את פרקליטו ויחזר על מאבק משפטי אמיתי, תמורת הבטחות סודיות. הודיע כספי: "אשר תהינה תוצאות המשפט, הסוכנות לא תגרש את צ'פאני, כי השלום בכפר חזר על כנו..."

המטרה הושגה רק בחלקה: אחרי הת' יעצות קצרה החליטו השופטים למנות את בן-מנשה כ"ידיד בית המשפט", מוסד מש' פטי אנגלי תתקן, שרק לעיתים רחוקות מצוי בבתי המשפט הישראליים. בתפקיד רשמי ומכובד כזה, טען בן-מנשה את טע' נותיו המשפטיות נגד ערעור כספי. הח' לטתם של השופטים שתינתן בקרוב, תוכיח אם יצליחו טכסיסיה של אנשי הסוכנות ופרקליטם, או אם תשאר בתוקפה הוראתו של השופט צ'רנובילסקי.

משפט

למוס, אך לא לעוף!

שבועות אחרים אחרי תום מבצע סיני, החלו חיילים משוחררים ואזרחים זריזים במבצע חדש ברהבי הארץ: ספסרות בבולים ובמעטפות חתומים באיזורים הכבשים. אתר מאלה שעסק במבצע קדוש זה היה המהנדס שלמה מנורי, עובד מכון הבדק בלוד. פעולתו של מנורי, בשטח זה, הייתה (המשך בעמוד 12)

בשורה ארוכה, ארוכה

מועמד אחר לתפקיד תתישר: יצחק רפאל, שיבוא — אם ישובו הדתיים לקואליציה — במקומו של תתישר החינוך משה אונג. הסיבות: אונג לא היה די תקיף לטובת מפלגתו, ומתן תפקיד ממשלתי לרפאל יסתום את פיו להבא. עד כה היה רפאל הראשון שדרש בכל פעם את יציאת הדתיים מן הממשלה.

משה שרת עשוי להופיע בראש רשימת מפא"י לעיריית תל-אביב. סניף מפא"י בעיר מקווה כי שמו הטוב ימשוך גם חוגים אורחיים למפלגה, וכי יהיה מועמד מושך יותר לתפקיד ראש-עיר מאשר חיים לבנון.

שרת מחזיק עדיין דירה ברחוב נצח ישראל 26 בתל-אביב, אף שהוא גר בירושלים.

אחרות העבודה תגביר את מאבקה נגד הממשל הצבאי, במטרה להתחרות בחבריה הערביים של מפ"ם. מתוך גישה "קונסטרוקטיבית" יציעו שרי אחרות העבודה להחליף את הממשל הצבאי בארגון אזרחי דומה, ולבטלו לחלוטין באיזורים הערביים שאינם איזורי גבול, כמו נצרת. את המאבק החיצוני של מפלגה זו נגד הממשל הצבאי, ילווה מאבק פנימי נגד הגורמים האקטיביסטיים-קיצוניים במפלגה, המושפעים מהיכרותם וחברותם האישית עם צעירי מפא"י והאינפורמציה שהם מקבלים מחוגי השב.

המגמות לפיתוח קשרי המסחר עם ארצות הגוש המזרחי תתקלנה בהתנגדות חמורה של משלחת הסיוע האמריקאית ומשרד החוץ של ארצות-הברית. לאחרונה הוקם מעג עם נציגות מסחריות של ארצות הגוש הקומוניסטי בנוגע לקניית כמות גדולות של חומרים, המופקים מאוצרות הטבע של ישראל. למרות השימוש בחומרים הבאים בחשבון למכירה הוא שימוש חקלאי, מתנגדים אמריקאיים לעיסקה מחמת ההסגר על מכירת חומרים אסטרטגיים לארצות הדימוקראטיה העממית, מאחר שחומרים מסוג זה ניתנים גם לשימוש צבאי.

מאבק פוליטי פנימי עתיד להתחולל בתוך הקואליציה הממשלתית סביב מאמציו של משרד המסחר והתעשייה לחדור אל שטח פעילות חדש: לאילת. בשעה שעד כה היה משרד הפיתוח הכתובת הממשלתית היחידה בעיר הנמל הדרומית לכל בעיות תושביה, כולל בעיות החלומות מסבטן בשטח טיפולם של משרדים ממשלתיים אחרים — החליטה מפא"י להרחיב את השפעתה בעיר, בעזרת מנגנון משרד המסחר והתעשייה שיפעל בה בתואנה של "פיתוח מפעלים תעשייתיים ומסחריים".

התישבות

ידיד בית המשפט

בפרוטוקול בית-המשפט המחוזי בתל-אביב נכתב השבוע תיאור מוזר מאוד: "המשיב קם ואמר כי הוא משחרר את פרק' ליטוי. לאחר שבררו השופטים את הענין עם המשיב ועם פרקליטו, נתברר להם ש' המשיב יודע מה שהוא עושה ועומד על דעתו. לפיכך אין בית המשפט רואה ברייה אלא להתיר למשיב לטעון לעצמו". המשיב עצמו, אפרים צ'פאני, תושב ה' כפר יגל שליד לוד, מסר הודעה בוו' ה' לשונו: "אני באתי מתוך-לארץ חקלאי. לפני שמונה שנים אני באתי ואני מעבד את האד' מה. יש לי שמונה דונאם מטעים ופרדס. אני

ט"ו רור! מפעילים עלינו לחץ וטרור! בשבועות האחרונים רבים מתושבי שכונת נורדיה במשטרה על מעשי אלימות ואיומים שהוש" מעו כלפיהם. "זרקו עלי אבנים! קיללו אותי ואיימו עלי!" התלוננה נחמה פלטינק, בת ה־60, כפופה ונמוכה. "אין לי כוח יותר להילחם נגד הכנופיה, אולם לא אחתרי!" הכריזה דיירת אחרת, עדינה סברדליק.

כי בחדשים האחרונים הפכה שכונת הצריי פים נורדיה, השוכנת ברחוב דיונגוף בתל-אביב סמוך לכיכר, למוקד של סערת רור חות. נושא הסערה: האוצר. מזה שנים נמצא אוצר של מיליונים בשכונת הצריפים העל-בים. הוא אינו קבור עמוק באדמה, מתחת לעץ מסתורי, כמסופר בסיפורי הרפתקאות. הוא נמצא על פני השטח, גלוי לעין. האוצר הוא שטח הקרקע בן 33 הדונמים, עליו משתרעת השכונה. בסביבה בה כל מטר קרקע שחה זהב, במרכז השעשועים והבידור של העיר, שם כל חנות עולה רכבות

כדי לפעול נגד חבריהם ולהביא לשינועם. השבוע, אחרי שהחברה, ואנשי ועד השכונה התומכים בעריכת הסכם עמה, פינו כמה צריפים בקצה השכונה, העבירו את דייריהם לצריפים אחרים בשכונה, הגיעו דחפור ליישר את השטח, להגביהו במטר אחד, כדי שיהיה בגובה הכביש. "בעוד שבוע אנחנו מתחילים לבנות", הבטיחה החברה. "זה הכל רמאות, אחיות עיניים כדי לה מריץ אותנו להיכנע", טענו לעומתם המתנגדים. ואמנם הכניות החברה לבנין המקום טרם אושרו אפילו בוועדת בנין צרים של העירייה, שם עירערו עליה נציגי ההסתדרות מתוך שיקולים פוליטיים.

לפי התכנית, אשר ביצועה יארך חמש שנים, יכלול השטח בניני מגורים ומשרדים, בגובה של 7 ו־14 קומות, קולנוע, מרכז מסחרי, מגרשי חניה, בית־ספר וגן ציורני. ברור שכל עירייה שתאפשר תכנית מעין זו, תוכל לצבור על חשבונה הון פוליטי וכך הפכה השכונה לכדור־משחק מפלגתי.

צריפים בוועדים, דחפורים הורסים - בלבו תל-אביב מתנגשים שני מחנות טרור בשכונת נורדיה?

רק אנשי החברה בטוחים כי יצליחו לה גשים את תכניתם. בעת שהדחפור הרס צריי פים שפוננו, ושרידיהם עלו באש, הסביר פול שולמן במבטאו האמריקאי: "הצענו לי תושבים תאים נוחים, אלה שאין באפשרותם לשלם בעד הדירה, אנחנו מוכנים לסדר במשך זקנים, אם לא תהיה ברירה אחרת, נצטרך לבסוף להזמין את החוק כדי לעזור לנו ל־סלק את הסחטנים."

"אין טרור בשכונה", הודיע חבר הוועד, יעקב נאמן. "ברור שאותם הרוצים להיכנס לדירותיבן חדשות מפעילים לחץ ומנסים לשכנע את אותם מסורבים, המעכבים את התוכנית, אבל אין אנו משתמשים בכח." כאשר התבקש להסביר כיצד אירע שאם לתניק הוכחה, אחרי שקבוצה גדולה מתושבייהמקום התנפלו עליה, הסביר הוא: "אנחנו נו התנפלו עליה? היא התנפלה עלינו! קבוצה גדולה באה להסביר לה ולשכנע אותה לעזוב, או היא התנפלה עלינו, ומאז נעלם השעון שלי ושל עוד תושב אחר."

★ ★ ★

שולמן ישרם

ס ערת הרוחות בשכונת נורדיה לא תשכן עד שיפונה אחרון בעלי הצריפים, ומגרדי השחקים יתנוססו במקום. אולם עוד בטרם נאלצו מרבית התושבים לעזוב את צריפיהם, כבר הוכח כי אותם המתעקשים נשכרים יותר מאותם שמהירו לחתום על ההסכם עם החברה. משפחה אחת, שצריפה עמד במרכז השטח אותו עמדו ליישר, קיב לה פי שלוש מאשר הוצע לה תחילה, תמורת עזיבה מוחלטת של השטח.

"אתם רואים?" הכריזו בחיך המתנגדים להסכם עם החברה, "הם מוכנים לשלם ומדוע לא? גם לנו מגיע חלק קטן מהי מיליונים שיעשו כאן מן האדמה שלנו!"

זומן, שלושת אלפים יקבל במשכנתא, והי שאר ייחשב כתמורה לזיכרון על זכות ההחזקה שלו.

★ ★ ★

"כאן אמות!"

ר הצעה קסמה למאחיים תושבים. הסיי ביר אחד מהם, החייט שלמה שחרץ, מדוע הסכים להצעה: "אני יושב בצריף הזה 20 שנה, כבר קיבלתי מחלת־לב כאן. אין לי ברירה. אנחנו גרים ארבע נפשות בחדר עלוב אחד. אין לי הכסף לשלם להם, אבל אעשה הכל כדי לצאת מכאן. אחרת כאן אמות!"

אולם לעומתו טענו אחרים: "הכל רמאות, מנצלים אותנו כדי להרוויח מיליונים. מגיע לנו דירות בחינם." ללא ספק היו היו מש מעי טענות אלה מספר סחטנים. אולם היו גם כאלה שהדלות דיברה מתוך גרונו.

נחמה פלטינק, בת ה־60, נכנסה לתוך חדרה הקטן והחשוך בצריף העץ שבשכונה לפני 20 שנה. היא אלמנה, בנה לומד באוניברסיטה בירושלים. היא מתקיימת על תמיכת הביטוח הלאומי, בסכום של 40 ל"י לחודש. היא לא תוכל לעולם לשלם לחברה שלושת אלפים לירות בעד הדירה, או לפרוע את המשכנתא. היא סירבה לחתום על ההסכם עם החברה לזיכרון על חזקתה.

סיפרה היא מה אירע אחר־כך: "אנשי הוועד איימו שיציתו לי את הצריף. הילדים התחילו לרגום את הצריף שלי באבנים." סיפור זה היה אופייני לתל-הרוחות בשכונה. התושבים, שמשך שלושים שנה סבלו יחד בדלות, נתפלגו לשני מחנות אויבים, אלה שחתמו על ההסכם עם החברה והיו מוכנים לחתור על חזקתם, ואלה שסרבו לעשות זאת בטרם יקבלו פיצוי מתאים. הראי שונים האשימו את האחרים בסחטנות, ואלה האשימו את הראשונים בקבלת שוחד חשאי

פול שולמן, בעל-ההון האמריקאי הצעיר שעלה ארצה במלחמת העצמאות, הביא עמו הון גדול ושימש כקצין בכיר בחיליהם, הקימו את חברת מעונות נורדיה. הם ידעו מה שמחכה להם. אולם הם החליטו לסלק בכל האמצעים, בשכנוע ובי איומים, בפיתוי ובעונש, את התושבים. אחרי שהתברר להם כי כמאתיים מבין שלוש מאות בעלי החוקה שבשכונה מוכנים לקבל איזה פיצוי כלשהו, ובלבד לעזוב את צריי פיהם הדלים, מיהרו השלושה לרכוש את הקרקע. הם קנו אותה בחצי חינם.

ערכם האמיתי של 33 הדונמים באזור זה הוא למעלה מ־3 מיליון ל"י. הם קיבלו את הקרקע תמורת 600 אלף ל"י, מהכרת הכשרת הישוב, שרכשה אותה מרשות הי פיתוח רק שלושת אלפי ל"י. כשהקרקע כבר היתה ברשותה, הציעה החברה החדשה לתושבים פיתוי גדול. היא היתה מוכנה לשלם תמורת זכות חזקתם של התושבים סכום של 900 אלף ל"י.

הסכום נראה גדול באמת, אבל כשעשו התושבים את חשבון חלוקתו בין 300 הי משפחות, ראו כי בחלקה של כל משפחה עולות רק שלושת אלפי ל"י. טענו מספר תושבים: "מרמים אותנו! מה נעשה עם סכום כסף זה? אפילו דירה של חדר אחד לא נשיג בסכום זה! החברה רוצה להרוויח מיליונים, ולנו זורקים פרוטות. אין כל צדק בהצעה זו. לפי חלוקה זו יקבל כל בעל חוקה אותו דבר. אם שיושב במקום שלוי שים שנה, בצריף בן 4 חדרים, יקבל כמו דייר־משנה, שבא לגור לפני שנתיים!"

כשראו בעלי חברת מעונות נורדיה את המצב, הם מיהרו לזרוק פתיון נוסף לתושבים. הציעו הם: נבנה לכם דירות במקום. כל תושב יוכל לקבל דירה בת שני חדרים, בבנינים שייבנו במקום, במחיר של תשעת אלפים ל"י. שלושת אלפים מזה ישלם במי

וכל אולם מאות אלפי ל"י, שימשו 33 הדור גם להחזקת מאחיים צריפים מתמוטטים ורקובים, מעין "תבלול על עינה של העיר", כפי שהגדיר זאת אחד מפקידי העירייה.

אולם אי אפשר היה להגיע אל האוצר הזה. ראשי העיר, שהשתעשעו בתוכנית פיתוח המקום, חברות ענק שניסו לשלוח יד אל אוצר הזהב, כולם נסוגו ממנו במהירות. כי על האוצר מוצבים שומרים טרדניים, איומים מכל הדרקונים של האגדה. אלה הם בעלי הצריפים שבשכונה. האדמה אינה שייכת להם רשמית. היא היתה רכושו של ירובי יפואי בשם אדיב חינואי, שהחכירה לפני שלושים שנה לבעלי הצריפים, תמורת שכר חדשי. חינואי נרצח בדרך ליפו, עוד לפני מלחמת העצמאות, יורשיו ברחו מן הארץ בזמן המלחמה. האדמה עברה לרשות האפוטרופוס על נכסי הנפקים וממנו הועברת לרשות הפיתוח.

הקרקע עברה לרשות המדינה, אבל המדינה לא יכלה לעשות עמה כלום. לבעלי הצריפים היתה חוקה על הקרקע, ושום ממשלה לא העזה להפעיל נגדם חוקי הפיקעה. "לטיבת הציבור", כשם שהופעלו נגד ערביי נצרת, לצרכי פיתוח הקריה היהודית.

★ ★ ★

פיתוי, שיכנוע ואיומים

ר תושבים עצמם לא מיהרו להיענות לכל ההצעות שהוצעו להם תמורת הסיכמתם לעבור מהשטח. הם ידעו שהם יושבים על פתחו של אוצר גדול. הם היו מוכנים לסבול שטפוונת ועכברים כאחד, כי תקוה שיום יגיע והם יקבלו פיצוי לכך. והיום בא. חברה אחת לא היתה כשאר החברות, לא גרתעה מהמכשול לסלק את התושבים כדי לפנות את השטח. היו אלה שלושה קבלנים חזיאתיים, יעקב טנגנבאום, שאול מנדלמן ואברהם סור, שבשותפות עם

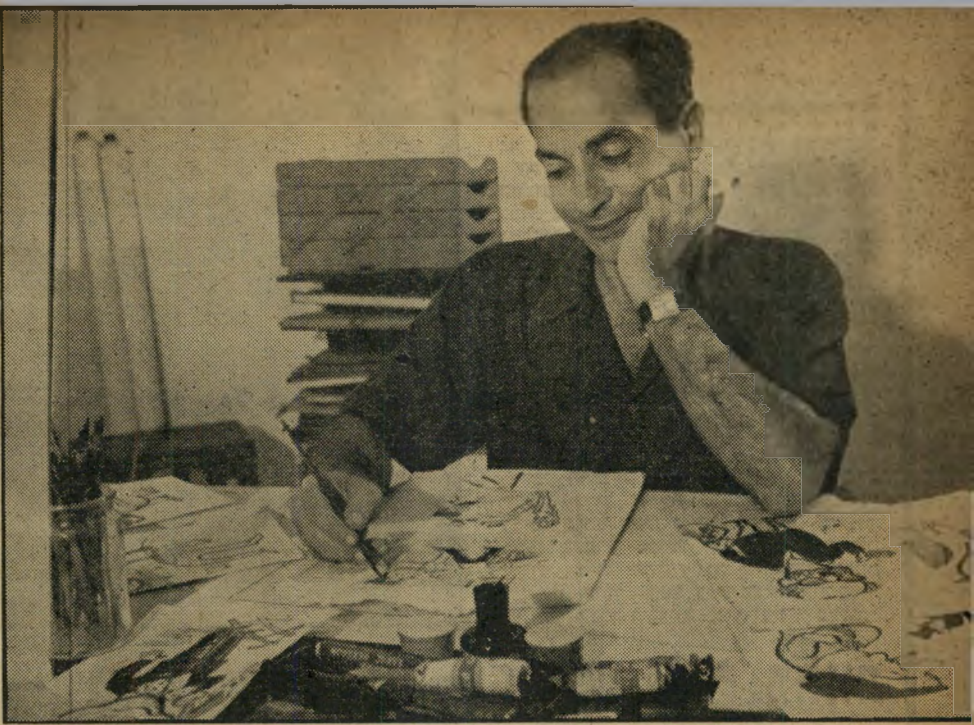
האלמנה עדינה סברדליק מסרבת לעזוב את צריפה: "הם יצטרכו לעבור עלי בסרקטור, כדי לטקני מהצריף בו אני רוצה לגרוי"

איש החברה פול שולמן, בעל ההון האמריקאי, השותף בחברה אשר תבנה את הרובע החדש, במקום שם עומדת כיום שכונת נורדיה.

הנרגמת נחמה פלטינק טראה את הדלי, בו אספה את האבנים אשר יטילו עליה ילדי השכונה, אחרי שטרבה בכל תוקף לותר על זכותה.

איש הועד יעקב נאמן מחזיש כי ועד שכונת נורדיה הפעיל טירור כלפי המשתכנים המסורבים לעזוב את צריפיהם: "ניסינו רק לשכנעם"

מ.רוז אל-יוסף בקאהיד אל העולם איבריים ע

— זאת זקני —

לפני כמה שבועות הופיע מעל עמודי העולם הזה שם חדש בעולם הקריקטורות הישראלי. כמעט איש מבין הקוראים לא ידע מי מסתתר מאחורי השם "זקני". רק קומץ אנשים בארץ הרגילים לעקוב אחרי הכתוב והמצויר בשבועונים המצריים הכירו שם זה גם קודם לכן. כי זקני היה עד לפני זמן לא רב אחד הקריקטוריסטים החשובים ביותר של מצריים, וזמיתו הופיעה בקריקטורות פוליטיות ובלתי-פוליטיות בלתי-ספורות.

בעמודים אלה מספר זקני את סיפורו האישי ומאשיח דרכו ועד לעלייתו לימוד השפה העברית באולפן והתחלת תפקידו כצייר ראשי של העולם הזה. תוך כדי כך הוא מגלה גם משהו מן המתרחש בעולמם של השבועונים המצריים שהם בעלי רמה גבוהה, ונהניט מתפוצה של מאות אלפים יחד עם הרדיו והקולנוע, מהווים שבועונים אלה את אחד מאמצעי הליכוד העיקריים בעולם הערבי כולו.

ולא אם מכריחים את הצייר זקני לצייר קריקטורות נגד ישראל.

★ ★ ★ הקצינים למחנות — העורך לכא

א ינני מכחישי שציירתי קריקטורות נגד ישראל. מס' פיק לדפדף בגליונות רוז אל-יוסף כדי לראות את הציורים — לפעמים על שער השבועון, לפעמים בעמוד של המאמר הראשי. מקצועי היה צייר קריקטורות פוליטיות. ישראל תופסת חלק נכבד בפוליטיקה המצרית, ולא יכולתי בשום אופן לפסוח על נושא זה. אילו הייתי מסרב לצייר ציורים כאלה, היו מיד מעלים נגדי האשמות שאני סוכן ישראלי או משהו כזה. את הנושאים לקריקטורות היינו מעצבים בישיבות מע' רכת, או בשיחה היומית שלי עם העורך. רוז אל-יוסף היה ידוע כשבועון לחסם, וניתן לי חופש רב בהבעת דעותי

נכנס באופן חופשי לחדרו של העורך, ואם התנהל אותה שעה דיון על נושא כלשהו, הייתי מצטרף לדיון או רק מקשיב לו. והנה, מאותו יום, כאשר הייתי לפעמים נכנס לחדרו של העורך, איחסאן עבד אל-קדוס, והייתי מוצא אותו משוחח עם עיוזאת, היו השניים משתתקים והעורך היה מבקש את סליחתי לכמה דקות. "יש לנו משהו לדבר ביחדות" היה מתנצל.

זה נמשך שלושה שבועות. איבריים ואיחסאן הסתודדו הרבה. הם שמרו על סודם מפני כולם — כמו שני נערי בית-ספר שגילו משהו, ואז, לילה אחד, בשעה מאוחרת, ביקשו ממני במערכת להסיע מישהו אל מעבדת הצילומים במכונית. המישהו היה הצנזור, אשר באותה תקופה היה מבלה יומיים לשבוע במערכת, כדי לעבור על כל מלה לפני הדפסתה.

הגענו למעבדת הצילום והצנזור ביקש ממני שאמתין לו כמה דקות במכונית, עד שימסור את התצלומים וישוב. "חם במכונית", עניתי לו, "אלהה אותך לצלם". "לא, לא, אין צורך", השיב בחפזון, "אני מיד אשוב. אם הם לך, לך לשתות משהו קר עד שאסיים".

ההתחמקות עוררה את סקרנותי. נכנסתי אתו למעבדה. בלית ברירה, הניח הצנזור את החומר שבידו בפני הצלם, נתן לו את ההוראות הנחוצות. העפתי מבט בחומר — וזרם חשמל עבר בי. נגד עיני הזדקרו אותיות עבריות. פה ושם ראיתי גם כמה תצלומים של איבריים. מאוחר יותר גודע לי כי היו אלה תצלומים בהם צולם עיוזאת בארץ, וכן כל מיני מיסמכים — כגון חשבון של בית-מלון בתל-אביב — אשר עיוזאת הכין לפירסום בעתון.

ברוך חזרה למערכת שאלתי את הצנזור מה פשר האיתות העבריות, אך שוב התחמק ממתי תשובה. הסוד נתגלה כעבור יומיים, כאשר ניגשו לעיבוד הסופי של הכתבה במערכת, והחלו מציינים את הכתורות הגדולות על ביקורו של העיתונאי המצרי הראשון במדינת ישראל.

★ ★ ★

מה אמרה עיני גורדה?

ר דעתי, היו מאמרים של עיוזאת רצויים — גם מבחינתה של מדינת ישראל. הוא תיאר בהם מצב אשר תושבי מצרים הרגילים אף לא חלמו עליו. בפעם הראשונה ניתן בעתונות המצרית תיאור מציאותי של המהפכה מעבר למסך השנאה והמלחמות. היו, כמובן, כמה סילופים והגזמות. אולם אלה הוכנסו ברובם לפי הוראת הצנזורה. ואמנם, הופסקה הסיורה אחרי פירסום המאמר השלישי. הממשלה החליטה, כנראה, שעל אף ההשמצות הפורזות פה ושם, היו מאמרים אלה יותר מדי לטובת ישראל.

תפוצת רוז אל-יוסף באותם שלושה שבועות עלתה במידה ניכרת. היתה זו, לא במעט, תוצאה של קנייה מוגברת מצד יהודי מצרים, שהיו באים לכל מלה על ישראל. בשיחות פרטיות עם איבריים שאלתי אותו מה היתה התרשמותו האמיתית מישראל. "זה עם רציני מאוד", השיב, "הם עמלים יומם ולילה כדי ליצור משהו גדול. אי אפשר להתעלם מהם".

באחת השיחות אמר לי שהוא רוצה לערוך אתי ראיון רשמי לפירסום במסגרת סידרתו. "בשיחתי עם גולדה מאיר", סיפר, "אמרה לי, יש אצלכם צייר יהודי, אשר אתם אונסים אותו לצייר קריקטורות נגד ישראל. האם אתה מאשר את דבריה?"

התחמקתי ממתי תשובה. "אם הגברת מאיר דיברה עליך", עניתי, "הרי לא התכוננה למקרה בודד, כי אם לדוגמה המאפיינת בעיניה את מצבם של יהודי מצרים. אם אתה רוצה להשיב להאשמתה, הרי התשובה צריכה להיות על השאלה אם קיימת הפליה נגד יהודי מצרים,

א ניית העולים צ'ארלסון סטאר נקשרה ליד המזח הראשי בנמל חיפה. אספתי את חפצי ובתוך שורה ארוכה של עולים חדשים ירדתי לחוף מולדתי החדשה. מחוץ לבית-המכס חנתה מכונית שחורה גדולה. "של מי המכונית?" התעניינתי. "של שרת החוץ גולדה מאיר", השיב לי מישהו.

ואמנם, ראיתי את שרת החוץ מהלכת בקירבת מקום, משוחחת עם בני לחיה. הכרתי את הגברת מאיר מזה זמן רב. לא פעם נפגשנו — היא כנושא לקריקטורה ואני כצייר הקריקטורה. למראה שמח לבני, כי חשבתי שבאה לקבל את פני עולי מצרים. הסתבר שחיקתה לבתה, אשר עמדה לשוב ארצה אותו יום. ניגשתי אליה, בירכתי אותה לשלום, והצגתי את עצמי באנגלית. "נעים לי מאוד", השיבה גולדה, "אבל לא שמעתי עליך מעולם".

"הכרי העתונאי איבריים עיוזאת אמר לי, שבעת ששוחח אתך כאשר היה בישראל, הזכרת את שמי...". "איבריים עיוזאת?" שאלה הגברת מאיר, "אני מאד מצטערת. אבל אינני חושבת שאני מכירה אדון כזה". התנצלתי על ההטרה ופניתי אל ביתי החדש — מעבדת בית-ישראל.

★ ★ ★

עיוזאת וידידתו הלוונדונית

מ אז עברה למעלה משנה. הכרתי אנשים רבים, ותמיה, כאשר אך שמעו כי עבדתי ברוז אל-יוסף. היתה שאלתם הראשונה: "הכרת את איבריים עיוזאת?" במהרה נזכחתי לדעת כי איבריים עיוזאת הוא העתונאי הערבי המפורסם ביותר בישראל. יש לי הרושם שהוא אפילו ידוע יותר מעתונאים ישראליים רבים שהיה לי הכבוד להכירם בינתיים. על כן, אתחיל את סיפורי באיבריים עיוזאת, ופרשת ביקורו בישראל — כפי שנראתה לי כחברו למערכת השבועון המצרי רוז אל-יוסף.

יצאתו מקהיר, בהתחלת אותה הרפתקה, לא עוררה שום תשומת לב מיוחדת. ידענו שהוא נסע לביקור פרטי באנגליה. אחותו המבוגרת יותר של איבריים, מדיחה, עבדה כמזכירת המערכת שלנו. היתה זו בחורה אינטלי גנטית, בעלת הופעה נאה, איתה התיידדתי מאוד. היא סיפרה לי שאיבריים נסע ללונדון, לשאת לאשה את ידידתו האנגליה. איבריים עצמו כבר הראה לי בהזדמנויות קודמות את תמונותיה של אותה צעירה לונדונית, ואני שמחתי על אושרו המתקרב ובא.

כעבור חודשיים חזר — בלי אשה. "נו, איבריים?" שאלתי, "היכן הכלה?"

"זה נדחה", השיב, "החלטנו לחכות עד שיהיה לי קצת כסף". האמנתי לו בקלות, כי לא פעם היה מבקש ממני הלואה קטנה עד קבלת המסכרות.

★ ★ ★

אותיות עבריות בקהיר

מ מעט מן היום הראשון לשובו של ידידי איבריים לקהיר, הרגשתי שינוי באחירת המערכת. עד אז הייתי

עבד אל-ואהאב ותזמורתו המערבית

"לך להיחם בישראל, יא זקני!"

"הם לא רצו לפגוע ברגשותיך..."

בציור. אם כי קרו מקרים שאיחסאן פסל כמה מהקריקטורות שלי, היו אלה תמיד ציורים שנגעו לגמאל עבד אל-נאצר, כסמל המשטר. "זה עלול להתפרש כפגיעה בכבוד הנשיא", היה איחסאן מסביר, או: "צריכים לדעת היכן הגבול, גם כשמותחים ביקורת".

קשה היה לי להתחכם עם איחסאן, כי הכרתי היטב את המציאות. ידעתי, למשל, שאיחסאן עצמו, יחד עם ראש המערכת שלנו, נשלחו לשלושה חודשי מאסר על-די גמאל עבד אל-נאצר. היתה זה זמן לא רב אחרי פרוץ המהפכה הצבאית. איחסאן פירסם מאמר ראשי, שהתחיל במילים: "קציני ההפיכה — עשיתם את שלכם. שובו עתה למחנותיכם והניחו את מלאכת השלטון למדינאים". שעות מעטות אחרי הופעת המאמר כבר ישבו השניים בכלא. היתה דרושה התערבות גבוהה וממושכת, כדי לשחררם. אני מניח שגם התחייבו להקפיד להבא במתן עצות ובמתיחת ביקורת. על כל פנים, במשך חצי שנה אחרי אותו מאמר, ישבו במערכת, דרך קבע, צנזורים שעברו על כל מילה. מאוחר יותר הוסרה הצנזורה — אבל העורכים והעתונאים כבר ידעו היטב מה מותר ומה

זהו בתל-אביב - סיפורו האישי של הקאריקטוריסט המצרי הנוזע שהגיע לישראל ואת היה חברי במערכת

נדהמתי. לא ידעתי מה לענות. למחרת בלילה החלו ההפצצות.

★ ★ ★

מעצר בית!

שבתי בחדר העבודה שלי וציירתי. כרגיל הייתי עוזב את המערכת מוקדם, אולם אותו יום נשארתי לעבוד אחר-הצהריים. הנערים השליחים היו עסוקים בהדבקת קת נייר כהה על החלונות, לצרכי האפלה. לפתע נכנסה "הגברת" - היא פטמה אלייטוף, אמו של איחסאן ובעלת העתון. פעם היה שמה רוזא, ועל שמה נקרא רוז אלייטוף.

ששרה. אבל לגבי אותו בחור לא היה בכך הבדל. בשבילו שירה ערבית פירושה עבד אל-האבא. ואמנם, מוחמד עבד אל-האבא הינו מעצבה של המוסיקה הערבית מזה שלושים שנה. הוא מלחין, מנגן וזמר. באחת המסיבות הפרטיות בקהיר, בהן הוזמן עבד אל-האבא לשייר, ניגשתי אליו ושאלתי אותו מדוע זנח לאחרונה את כלי הנגינה המורחיים והחל להשתמש בתזמורת אירופית. "פעם הייתי מופיע בלחית כינורות, חליל ערבי ועוד", השיב, "עכשיו אני כבר כותב מוסיקה לתזמורת של 30 כלים - חצוצרות, טרומבון, קונטראבאס, פסנתר. לבי

אסור לכתוב. גם אני ידעתי מה מותר ומה אסור. שהרי הכרתי את העתונות והצנזורה עוד מימי פארוק.

★ ★ ★

התחלת הקאריירה

פעם הראשונה נכנסתי למערכת של עתון מצרי בהיותי נער בן 15. היה זה בדאר אל-הילאל. בית-ההוצאה הגדול ביותר במרחב, המוציא לאור שבועה שבר עונים, ירחון ספרותי אחד ומספר רב מאד של ספרים. ביקשתי לראות את הצייר זיאן סאנטס.

הכניסו אותי לחדרו של האיש הגדול. כשכולי נרגש, השתו לו ציור - העתק מדויק של אחת הקריקטורות האחרונות שלו. "אני רוצה להיות צייר", סיפרתי לו. "כל הומן אני מצייר ומעתיק כל ציור הנקלע בדרכי."

סנטס נראה מרוצה מאד מעבודתי, ועודד אותי להמשיך. הוא נתן לי כמה חוברות ציור ואמר לי לבוא ולהרבות את ציוריך. העידוד שנתן לי, הוא אשר הפך אותי, כעבור שנים, לאחד משלושת הקריקטוריסטים הידועים ביותר במצרים.

לבסוף האיר לי המול את פניו וחלומי התגשם. ידוד משפחה נתן לי מכתב המלצה לדאר אל-הילאל והם קיבלו אותי כצייר מתלמד. לתקופת נסיון של חודש אחד. האחד ראי עלי: סנטס. נתנו לי לצייר כותרות וציורילי קטנים למאמרים, או אפילו למודעות. קיבלתי כמה גרושים, אבל הייתי מאשר. עזבתי את בית-הספר התיכון ונרשמתי לשיעורי-לילה בבית-הספר לאמנות.

★ ★ ★

שבועון לוחם

לא שבדאר אל-הילאל יכולתי להתקדם עד לגבול מסויים. לגבי העורכים נשארתי תמיד אותו נער מבטיח, שהגשמי את ייעודי. הלנתי עד למשכורת של 35 לירות מצריות - ולא יכולתי לעלות יותר. התפטרתי.

ואז פנה אלי איחסאן עבד אלייטוף. היה זה ב-1951. הוא הציע לי לעבור לרוז אלייטוף. במשכורת הרבה יותר גבוהה. אך יותר מן המשכורת קסמה לי העבודה עצמה. רוז אלייטוף הינו שבועון מצוייר מובן האמיתי של המלה. אין בו אף תצלום אחד. הכל מצוייר - השער, הקריקטורות, הדמויות הפוליטיות.

ידעתי גם שזהו שבועון לוחם ואמיץ מאד. איחסאן אף אמר לי זאת. ידעתי כי דאר אל-הילאל היה בראש וראשונה עסק מסחרי. בעליו לא הסתכסכו עם איש, תמיד שיבחו כל מי שישב בשלטון. לצייר קריקטורות? בבקשה! אבל רק על נושאים היתוליים. "אצלנו" הבטיח איחסאן, "יהיה לך חופש ביטוי מוחלט. אתה יכול לצייר מה שאתה רוצה, בתנאי אחד: שזה יהיה תואם לאמת ולצדק!" נעשיתי הצייר הראשי של רוז אלייטוף.

★ ★ ★

"תיכחם נגד ישראל!"

היו אלה שנות היצירה היפות ביותר שלי. עבדתי בתוך המערכת היו ידיוותיים מאד. העובדה שהייתי יהודי לא הפריעה. בעצם, רבים מאד סברו שאני ערבי ורק כאשר הייתי נעדר מן העבודה ביום היפורים או בראש השנה, היו יודעים מהי שייכותי הדתית.

למען הדיוק, עלי להזכיר מקרה שאירע עם אחד הציירים בעתון, גבר צעיר בשם זוהני. לא פעם הוכנס למעצר בשל נטיותיו הקומוניסטיות, אולם מאז עלייתו של גמאל עבד אל-נאצר לשלטון הפך זוהני זה לאוימי גלהב וקיצוני. פעם, בשבוע מאימוני המשמר הלאומי, הביא אתו לי מערכת רובה אוטומטי רוס מכוון. הוא התגאה בכלי שלו, עבר מאיש לאיש שינסה אותו. גם לי הושיט את הנשק. "קח", אמר, "למד איך להשתמש בו נגד הישראליים!"

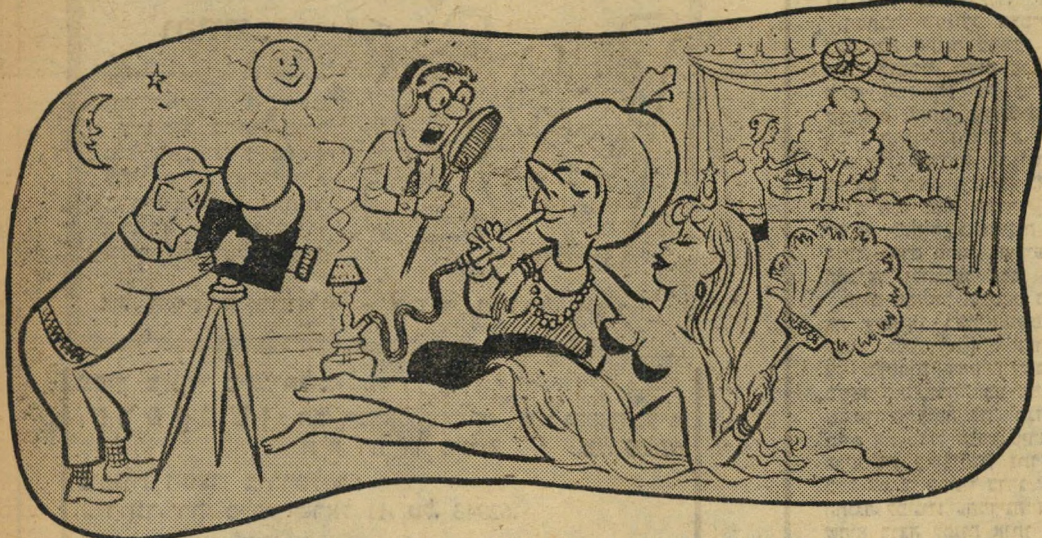
נלתי את הרובה, מבלי לענות לו. "מדוע, בעצם, אינך מצטרף למשמר הלאומי?" שאל, "כל מצרי נאמן צריך להתגייס לצבא! מחר בצהרים אקח אותך למחנה הקלט".

★ ★ ★

בקיצור: מבסוט

מידה שהיו תקריות פעוטות כאלה, לא שמתי לב אליהן. מעמדי במקצוע ובחברה היה איתן, ומעולם לא פגע בי איש בגלל יהדותי. היתה אפילו נערה מסור-ימת אחת. עתונאית, אשר קיוותה כי אתאטלס ואשא אותה לאשה.

הייתי מעורב בחברה המצרית הגבוהה והכרתית מקרוב את אישי הפוליטיקה, הקולנוע, הרדיו והאמנות. לאחר בואי לישראל והפתעתי לראות מה רב מספר האנשים המכירים את שמו של מוחמד עבד אל-האבא. אינני מתכוון ליוצאי ארצות ערב, המפזמים את שיריו והמקשיבים לתקליטיו בכל הזדמנות. אפילו צברים מוצא פולני מכיר רים את שמו. לא פעם, בעת נסיעה במונית, למשל, כאשר בקע ממקלט המכונית שיר ערבי, שמעתי צעיר "לבן" כזה מפליט: "אוהו! עבד אל-האבא!" לפעמים היתה זו זמרת

"אם מותר להשתמש בביטוי צר, הייתי מבסוט חאלס..."

"מה אתה עושה כאן?" שאלה אותי בתמהוון. "אני עובד", השבתי, "מדוע את מופתעת?" "עכשיו, בימים אלה? מדוע אינך...?" ובראותה את הדמיון הסקרניים של הנערים השליחים, משכה אותי בידי והובילה אותי אל חדרה. היא נעלה את הדלת ושאלה: "מדוע אינך יושב בבית? אתה יודע שמאז התחלת המלחמה בסנינו רוגזים האנשים על היהודים? אתה כבן לי ולכן אני נתונת לך עצת אם. קח לך שבועיים חופשה ושב בבית, עד יעבור זעם. לא רצוי שמישהו יאבד את עשתונותו ויעליב אותך".

סירבתי בתוקף. כעבור ימים אחדים הוזמן אותי איחסאן לחדרו. גם הוא החל מדבר על הלך-הרוחות ברחוב, נגד ישראל והיהודים. היה ברור שכל השיחה לא נעמה לו. לבסוף הודיעני את הבשורה המדהימה: "פנו אלי מהמשטרה וביקשו שאמסור לך שהוצא נגדך צו מעצרי-בית ל-15 יום. הם לא פנו אליך ישר, מכיוון שאתה בכל זאת אישיות ידועה ורצו לפגוע ברגשותיך ככל האפשר פחות...".

"ואתה לא עשית דבר כדי לבטל את הצו?" שאלתי, לאחר שתלפה תדהמתי הראשונה.

"אני מצטער מאד, זקי, לא יכולתי לעשות מאומה. אני מייצע לך לישבת בבית במשך שבועיים אלה. האמן לי, זה הרבה יותר נעים מאשר לישבת בבית-הסוהר. אחר-כך תוכל לשוב לעבודה וכל העניין יישכח".

היה ברור לי מיד, כי אם אעדר שבועיים מהעבודה, לא אוכל לשוב עוד למעמדי החברתי הקודם. כל אחד היה מיד שואל היכן אני. התירוץ שהציע איחסאן, לספר כי זאת חופשתי השנתית, לא היה מחזיק מעמד. כי המלחמה הביאה עמה משטר חירום בעבודתנו ולא היה מתקבל על הדעת שאחרי תקופה של למעלה משנה, בה לא יכולתי לקבל חופשה, אעזוב דווקא עתה את העבודה. עובדת מעצרי היתה נודעת לכלים ואין ספק שהיו מביטים עלי אחרת, עם שובי.

"אני חושב שזוהי פגיעה גסה בזכויותי כאזרח, ובכבודי כיליד הארץ הזאת. אם גם אתה מייצע לי להיכנע לצו זה, שאין לי כל יסוד מלבד הפליה עזתית - אבקש לקבל את התפטרותי".

הקריירה ברוז אלייטוף נסתיימה.

★ ★ ★

סוף - והתחלה

את 15 ימי "מעצר הבית" ביליתי בטיוולים, ללא כל הפרעה או השגחה. כאשר נודע בחוגי העתונות כי התפטרתי מרוז אלייטוף הוצפתי מיד בהצעות עבודה. אולם ראשי לא היה פנוי להתחייבויות ארוכות-טוח; בלבי נזקמה והלכה החלטה לעזוב את מצרים ולעלות לישראל.

במשך כמה חודשים עסקתי בעבודות מקריות. במידה והיה לי מצב-רוח לכך, ציירתי קריקטורות עבור שבועוני דאר אל-הילאל.

פניתי למשרד הפנים וביקשתי היתר יציאה, ללא זכות לשוב אי-פעם למצרים. האשרה ניתנה תוך 24 שעות. הר דעתי לידידי שאני נוסע לחופשה קצרה באלכסנדריה, ארזתי כמה מחדות קטנות ויצאתי בדרך הארוכה מקהיר לבית שאן.

איננו שלם לגמרי עם זאת, אבל האוזן הערבית מתרגלת יותר ויותר למוסיקה המערבית. ואינני יכול להידבק לד פוסים המיושנים. אם אני לא אגיש תזמור כזה, יעשה זאת מישהו אחר, ועבד אל-האבא יהיה חיש מהר מוצג מוזיאוני".

על כן, עצה לי לכל הבחורים הצעירים הצועקים "אוה, עבד אל-האבא!" בפעם הבאה נסו להקשיב ביתר סבלנות, אולי תמצאו שהצלילים הערביים אינם כל כך ברבריים, ככלות הכול. לי, למשל, נראה ששיריו של עבד אל-האבא הם כיום יותר מערביים מאשר השירים העממיים-תימניים מקוריים של ישראל. אבל יתכן שזה בגלל היותי ריאק ציוגר מושבע בענייני מוסיקה מזרחית.

★ ★ ★

"לא שמעת את החדשות?"

מדוע? אם היה לי כל כך טוב, עזבתי? התשובה כמעט מיותרת: סיני בוקר אחד הופעתי כמינהגי למערכת ונכנסתי לחדרו של איחסאן. הייתי במצב-רוח מרום מאד. בדיוק באותה תקופה הכרתי צעירה נחמדה מאד ולא היה מקום בלבי לדאגות ולבעיות אקטואליות. אפילו עתונים לא קראתי וכשהייתי פותח את הרדיו, היה זה רק כדי לחפש מוסיקה עלייה. אם מותר להשתמש בביטוי צברי, אותו לימדוני כאן בישראל כאשר למדתי באולפן לעברית, הייתי "מבסוט".

נכנסתי לחדרו של איחסאן. "בוקר טוב", איחלתי לו, כולי קורן, "מה חדש היום?"

"אינך יודע מה חדש היום?" השיב העורך, בנימה משונה מאד.

החיוך החל קופא על פני. "לא", השבתי לו, "אינני יודע מה חדש היום".

"לא קראת עתון, לא שמעת רדיו?"

"לא... מה קרה?"

"אינך יודע שישראל מרכזת את כוחותיה לאורך הגבול?"

"לא...".

"אינך יודע שהצבא הישראלי עבר את הגבול ונמצא עכשיו 15 קילומטרים מאיסמעיליה?"

גולדה מאיר מקבלת את פני בנמל

או שמא שכן עצבני? המשטרה, שהיתה מתעסקת סביב הצריף השלם, החלה חוקרת סביב שרידיו החרוכים.

דרכי חיים

הבן השני

ילדה הראשון של חלימה מותמד עמאר, מכפר קאסם, העסיק את בית המשפט המחוזי בתל-אביב במשך תקופה ארוכה. התביעה הכללית האשימה את חלימה ברצח בנה, שגודל לה ללא יסוואין. עורך-הדין חיים קאזיס, פרקליטה של חלימה, טען: "כיצד יתכן שחלימה רצחה את בנה, אותו ילדה בבית-חולים ממשלתי? אילו היתה רוצה לרצוח אותו, היתה יולדת אותו בביתה, מתחמקת מלרשום אותו ברישומי הממשלה". השופטים קבלו את נימוקיו של קאזיס רק בחלקם, החליפו את אשמתה של חלימה מרצח בכונה תחילה לאשמת הריגה, אחרי ששמעו את העדויות (העולם הזה 1089) וטענותיה של חלימה עצמה, דחו את המשך המשפט, למתן פסק-דין כעבור שבועות אחדים.

בבוא יום פסק-הדין, לפיו תיאסר לשנה אחת, לפני שהחל השופט מרדכי קנת להקריא את החלטתו והחלטת חבריו, השופע טים יצחק זונדלביץ ויצחק גביון, נודעה להם הבשורה המשמחת: חלימה הבלתי-נשואה ילדה בן שני בתוך כחלי בית הסוהר, בו היתה עצורה יותר מתשעה חודשים.

תזכיר

המרצה יוצא מן השק

עלון פנימי מיוחד של מפא"י, הנושח למרצי המפלגה כחומר להסברה, פורסם החודש בקשר עם פרשת המחחרת העירא (הגלגה). עלון זה מורכב כולו ממאמרו של אמנון קפליוק בעל המשמר. בזה ניתן אישור חותך לסגנת העולם הזה כי מאמרים אלה היוו את תשובתו המוסמכת של מנגנון החושך ושל ראובן שילוח, שדאגו לפרסמם דווקא בעל המשמר כדי לטשטש את העקבות ולתת אפשרות למפא"י להסתמך על מקור ניטראלי-כביכול. . . . הרצח ב"פ

פלורנץ זכה להארה חדשה, כאשר ראש ממשלת איטליה, אמניטורה פאנפאני, האשים השבוע בגלוי את הצד הישראלי בסיכסוך הישראלי-ערבי בועידה. לדברי פאנפאני ב"בית-הנבחרים האיטלקי, נגרם המשבר על-ידי עקשנות הממשלה הישראלית, ששלחה לועידה אנשים בעלי מעמד רשמי, דבר שהיה "יוצא דופן" בועידה. בזאת אישר פאנפאני במדויק את דו"ח העולם הזה (1099) על השתלשלות העניינים בועידה. . . . זוהרר הדאק שוחרר. בשבוע שעבר סיפר עורך העולם הזה על שיחה שקיים עם זוהרר בנצרת, ודרש לשחרר את המורה הערבי הצעיר שנאסר באופן שרירותי. השבוע שוחרר האיש באמצע תקופת המאסר המינהלתי, ללא מתן הסבר, אולם באותה שעה נקט הממשל הצבאי באמצעים חריפים נגד ערבי אחר, שהשתתף אף הוא באותה שיחה. מוכיר החזית הערבית טאהר אל-אזהרה, אשר אביו מת משבץ-הלב אחרי שהוחרמו אדמותיו הנרחבות (העולם הזה 1098) רותק לצנרת ונדרש להתייצב יומית במשטרה. . . . דעת הקהל, שהוסערה מפסק-דין של שלושת שופטי בית הדין הצבאי בפרשת כפר קאסם, שקבעו במפורש את אחריותו של אלוף-משנה יששכר שדמי לרצח ההתועב, באה השבוע על סינקה משהודיע הפרקליט הצבאי הראשי על החלטתו להעמיד לדין את שדמי באשמת רצח בכונה תחילה וחי ריגה מסמכות. כפי שניבא מדור הצפייה (העולם הזה 1100), לא נסתיימה הפרשה בהעמדתו של שדמי לדין, לפי תביעתם של שרי אחדות העבודה, ששדמי הוא אחד מהי בריה, מינה ביגני חודת שרים, שתפקידה יהיה לחקור מה הוא מקור הפקודה ששדמי העבירה למלניקי. בצורה זו התגלגל הכדור אלוןף צבי צור, ואולי אף הלאה. . . . שני הכמורים היתומים, שפרשת האשמתם באונס הנזירה, התפרסמה לפרטיה בהעולם הזה (1097) עברו השבוע את קו הגבול במעבר מנדלבוים בירושלים, מצאו מקלט בכנסייה היחנית בעיר העתיקה. בצורה זו נפתרה בעית הסרתם לכריתים, שם ציפה להם לפי כל הסיגים משפט לינץ אכזרי. אותה שעה היקשה הכנסייה היחנית בישראל מבית-משפט השלום בטבריה לבטל את הבדיעת הדיבה, שהגישו הכמורים נגד הממונים עליהם. הטענה החוקית שהושמעה: המנדט הבריטי העניק חסינות דיפלומטית לכנסייה, וחסינות זו עדיין בתוקף.

(המשך מעמוד 8)
מקורית בהחלט: ביום 15 בנובמבר 1956 הדפיסה חברת התעופה ארקיע מעטפות מיוחדות, הטיסה את אחד ממטוסייה בקו אל-עריש, אטור ושרם-אשיך, החתימה את המעטפות בחותמות בתי הרואר הישראליים של שלטונות הכיבוש, הוציאה את המעטפות למכירה בשוק התל-אביבי ובעולם כולו. למעטפות אלה לא היה ערך בולאי לכשי עצמו, אולם היה להן ערך מסחרי גדול. חובבי מוכרות כאלה מביני הבולאים התנסלו על השוק, רכשו את כל המעטפות, ואו נגלה שיש יותר מעטפות מאשר הוחתמו עליהן ארקיע.

יוזמה פרטית. ארקיע, חברה לאומית השייכת לממשלה, להסתרות ולאליעל ושלא הוקמה לצורך ספרות בוליים, פתחה ב"חקירה נמרצת. העקבות הובילו לאותו מהגדס מכוון הבדק בלוד.

הסתבר שמנורי הצטיין ביוזמה פרטית רבה, לא התנזר מעסקי בולים. הוא פשוט שכר, לדבריו, מטוס פרטי, טס במסלול ה"טיסה המיוחדת של ארקיע, החתיים אלפי מעטפות באותן החותמות בהן הוחתמו מעטפות החברה הלאומית.

ארקיע הזדוזה להגיש קובלנה פלילית, לפרסם בעתונות שהיה כאן מקרה של זיוף. אולם חיש מהר התברר שאם מותר למוסד לאומי לסחור בנצחונות צה"ל, כן מותר הדבר לאדם פרטי. ארקיע נאלצה לבטל את התביעה ולהתנצל בפני מנורי.

אולם בביטול המשפט נגדו לא גמר מנורי את עיסוקיו בבתי-המשפט הישראליים. ה"שבוע, כמעט שנתיים אחרי מבצע סיני ומבצע מעטפות ארקיע, שב מנורי לחדשות: משרד התחבורה תבע ממנו לפנות את ביתו שבשדה-התעופה לוד. מנורי, אשר עזב בינתיים את מכון הבדק, סירב לפנות את זירתו. פרקליטו, עורך-הדין נתן קנת, שהצליח ל"בטל את צו-הסינוי בדרג של חודת ערעורים, התנגד לפינוי: "המדינה חייבת לדאוג לאדם שהיא אלפנות אותו מביתו", טען קנת. התמרמר איש משרד התחבורה: "הוא ידע לטוס בכל רחבי סיני בשביל בולים, מדוע לא יעוף עתה מדירתו?"

פשעים

אבי הרוח

יום אחת, לפני שנתיים, ראה נעים גימעה רדות המשטרה ושערוריות שכניו לצריף הביאו אותו למסקנה שכדאי לשנות את מקצועו. לא היה זה מבצע קל עבור גימעה, שכבר בעיראק היה כייס מפורסם. מאז עלה ב"1950 ארצה הספיק להעמיד דור שלם של כייסים בתל-אביב. בצריף שקנה בגבעת עמל, ליד תל-אביב, פתח גימעה מרכז ובית-ספר לכייסים. הוא לימד את המקצוע גם לשני אחיו. יום יום כל הכייסים חוזרים עם שלל יומם לצריפו של גימעה, מעשנים קצת חשיש, מקבלים את שבחי המורה או את הטפת מוסרו.

אך העסק הזה לא השתלם. המשטרה תפסה את גימעה יותר מדי פעמים, והוא בילה קצת גם בבית-הסוהר. עד שהחליט להיות אדם ישר, והפך מכייס לרועה זונגות. **האש הגדולה.** עם שינוי המקצוע, שריגה גימעה גם את מעמדו. במקום לגור בצריף רעוע בן שני חדרים, עבר לגור בדירה מפוארת ברחוב ארלוזורוב ברמת-גן. אולם הצריף הקטן בגבעת עמל נשאר ברשותו. גימעה, המכונה בפי חבריו אבו אל-האוא (אבי האור - אספ) הפך אותו לבית-בושת ולמאורת חשיש.

לצער הרב לא מצא גם עיסוקו החדש של גימעה חן בעיני שכניו והשוטרים. אחרי שערוריות, עצרה המשטרה את גימעה, העמידה אותו לדין ביחד עם שניים מעוררו, האשימה אותו בהתזקת בית זונגות, בניגול חיים על רחובות של היצאניות ימי-מה ביטון, זיגט ז'אנה, בתיה גרינברג ומזל קשלים, "במקצת", כלשונו החוק היבשה.

המשפט לא התברר כל כך מהר. גימעה המשיך לחיות, במקצת, על רוחיהן של פרוצותיו. טחנות הבדק טחנו לאט מאד. אם לשופטים לא היה איכפת מתי יועמד גימעה לדין, הרי לשכניו היה הדבר איכפת גם איכפת. השבוע ברכו דיירי גבעת עמל ברכת שפטרנו. ילדה אחד התעוררו כולם לצעקה: "שריפה!" הם הספיקו לראות את צריפו של אבי הרוח עולה באש. כשמ"הצריף, על מיטותיו ומזונו, לא נשאר אלא גחלים, נשמו דיירי הסביבה לרחות. אלא שאיש מהם ידע מי שרף את הצריף - יצאנית שקופחה, לקוח שרומה,

בתקופת האבן... עמל האדם קשה וגם אז לא הצליח להבעיר אש כדי לחמם את עצמו...

Fireperfect

והיונו...

..פירפרפקט" MK 59 - הפירפרסיד החדיש והמשוכלל ביותר, מפיק חום נעים ללא מאמץ. עשוי פלדה אמריקאית בלתי מחלידה. התנור היחיד שניתן עליו אחריות לשלש שנים.

אל תסתפק בתחליף - דרוש פירפרפקט!

- מפיץ בלעדי בישראל:**
- "פרפקט שן" חב' ישראל-אמריקה ליצור והפצה בע"מ. ת"א, רח' הר סיני 2 טל. 67669.
- מוכנות הפצה בירושלים:**
- ח. רוזנר, רח' מלכי ישראל 11, טל. 62943.
- מוכנות הפצה בחיפה:**
- י. קליין, רח' אלנבי 18, טל. 2468, 4923.
- ז. בראודה ושות', רח' יפו 9, טל. 66794.

דגנל

החבוקשת ביותר במחיר זה!

20 סיגריות 220 פרוטה

זל'נוע

סוכני שמש, גשם ושמשיות מחירים נוחים

תל-אביב, רח' הרקבת 80 טל. 21909

קוֹפִיקָה

אקת הכביסה האכסות העלנה עבודק

המדינה נגד הדתיקאן

בפעם הראשונה אופעל החוק הפלילי

נגד להקת בידור אשר ליגלה לדת

המכוונים לחלל את רגשות הדת או את האמונה של אותם האנשים האחרים — ייאשם בעון ויהיה צפוי למאסר לשנה אחת.

כך קובע החוק. שר הדתות פנה למטה הארצי של המשטרה. המטה העביר את מכתבו למשרת מחוז תל-אביב. קציני החקירה רות של המחוז הומינו את יצחק קדישוון, בעל המועדון, למשרד, ביקשו לשמוע מה בפיו. "אתה צפוי לשנה מאסר", אמרו לו קדישוון הנדהם.

מי מכיר את הרב מעקיר?

אין כמעט נושא פופולארי יותר ליצחק מאשר הכפייה הדתית במדינת ישראל. לפעול נגדה — אין כמעט שום אפשרות. הסכמים קואליציוניים וחוקרי-עזר נעזו פעולה כיו מראש. מה שנותר לאזרחי ישראל, העייפים כבר מחזירות החזיר, הי שבת וחוקי הנישואין של ימי הביניים — הוא הצחוק.

לפי מנגינת שיר הפלמ"ח חיבר דן אל-מגור המנוח עליו ללהקה: מסביב טרפה וסחר וחולין פה משתולל אנחנו, רק אנחנו, כאן נשמור ברמה נר מסורת ישראל. תודעה יחסר הנוער אין הבדל בינו לגוי הוא עלול סחר לשכוח צור חוצב ממנו — הוי, הוי, הוי ועל כן לכאן הגענו ובידינו נר התודעה כלי הקודש. אנו אנו תמיד כלי הקודש — ארבעה.

פרשת הרב מעקיר, שהרי

ציא סכומי כסף גדולים מ"מאמיניו, הפכה לשם דבר אלמגור, שלא טרח להרחיק חרוזיו, חיבר פזמון לפי מנגינת "האיש שבקיר", שי אותה — ככל הנצימות "מי מכיר את הרב מעקיר" ליד גדרה יש מושב ובמושב יושב לו רב ועבודת דפיקות בקיר עושה כשפים הוא כמו פאקיר מי מכיר את הרב מעקיר? הרב מעקיר יושב כבר בבית הסוהר. אשתו ועשרת ילדיו — רעבים לחם. אבל תיקי החקירה בפרשה זו לא הסתיימו כנראה. יועצו הי משפטי של משרד הדתות רוצה לצרף אליהם תיק נוסף: "משטרת ישראל נגד מועדון התיאטרון, יצחק קדישוון, יוסף מילוא, דן בן-אמוץ, דן אלמגור ומאיר נוי".

"תבוא עליו הבריכה!"

כמו כל תוכנית אחרת במועדון התיאטרון התיאטרון הישראלי, או בכל להקה צבאית, נולדה תוכנית הדתיקאן לי גמרי במקרה. באחת מערכי שבת נודמנו יוסף ("פסו") מילוא, בעל המועדון ובמאי הלהקה, לביתו של דן בן-אמוץ בירושלים. שם היה מצוי אותה שעה גם דן אלמגור. השלושה ישבו ודברו על נושא לתוכנית החדשה של רביעיית המועדון. אלמגור, ש היה נרגז על הסדרים הדתיים בירושלים,

...הנה הוצג מעל במת מועדון התיאטרון (נה קברט הלילה, פאר היצירה האמנותית הישראלית בשנתיים האחרונות, אליו נסחבים כל חייר וכל אורח מכובד במדינה), מערכון בשם "דתיאדה", והוא מין תבליל מכוער של חוסר כשרון בולט, ש סממנו היחיד הוא: ליצנות מיהודים ומדתם. במשך קרוב לשעה עומדים שלושת ליצני המועדון, כשהם לבושים קפוטות של משי מבהיק (לבושם השבתי של עשרות אלפי יהודי מורת אירופה), על ראשיהם כובעי פלוש חסידיים, והם מנבלים פיהם ללא הרף.

"ואם לא די בכך, מופיע באמצע תוכנית זו "השחקן המהולל" כמר יעקב בן סירא נ"י, בידוי צרור של ציניות, ואגב שירת פזמון של נבול-פה הוא הותך במספרים וחזרו וחזרו ציניות אחת אחר השניה, עד כי גושרות כל ארבע הציניות על הקרקע ונרמסות בידי השחקנים, לקול צחוקם המדהד של המשתתפים...

"ישראל היא הארץ היחידה בה מציגים כיום הצגות אנטישמיות" — אמר איש תרבות גדול, שביקר כאן לרגע ובה למועדון התיאטרון וראה את הפגע, אבל, משר החנוך והתרבות, מאגודת הסופרים ומשאר האפוטרופסים למיניהם של תרבות ישראל — נעלמה, כנראה, תופעה זו, או שנראתה כי תופעה כשרה שיש לברך עליה.

קטע זה מתוך מאמר גדול בשם "השתרלות", שהתפרסם בגליון האחרון בחדש מאי 1958 של השבועון הדתי עין בעין, לא נעלם מעיניהם של שרי המדינה.

בטרם הספיק שר הדתות משה שפירא לעזוב את משרדו, בפרוץ המשבר הממ"י

תושבי הדתיקאן בר, זינגר ובן-סירא הכינו אבנים זעקאן טון

שלתי האחרון, הספיק עוד לפעול לפי עצתו של עורך עין בעין. הוא קרא ליצחק גלנר, יועצו המשפטי, ביקש ממנו לעזוב לו כיצד להפסיק את "ההשתוללות האנטישמית", בחוצות תל-אביב.

גלנר, שביקר בוודאי במועדון התיאטרון כדי ליעץ לשר, הציע להפעיל את המשרה בהתאם לסעיף 149 בחוק הפלילי 1936: "כל אדם — המפרסם כל תמונה, ציור או כתב, או דמות חשויים של המכוונים לחלל את רגשות הדת או האמונה של אנשים אחרים, המביע במקום ציבורי או באוזני אדם אחר כל מלה או חנה, חשויים או

בלחה לוקר בתפקיד "מירלה מונרו" גופה (1950) במערב, אבל לבה במזרחי

הוי מירלה, הוי מירלה, הלוואי נרה יאירלה. קידש אותה הרב, לעם קדוש תנ"כי, גופך (1950) במערב, אבל לכה ב"מזרחי". שנים רבות חיכינו, עד בבית אברהם אבינו באת — אידישע מירלה מונרו.

ברית-המילה שימשה מטרה אחרת לחיצי הם של דן בן-אמוץ ודן אלמגור. בקטע סאטירי גורף-צחוק סיפר הגבוה והארוך שבלהקה, איש הציטובאטרון גדעון זינגר, על "תולדות ברית המילה מתקופת האבן ועד ימינו אלה". המעמדים היו באמת משעשעים מאד: זינגר הדגים בטבלאות מצויירות ובמכשירים מיוחדים כיצד היו המיהלים מבצעים את התהליך הדתי ברך הנוולד: באבן, בסכין, במספרים ולבסוף בפצצת אטום.

פורמאייקה בשבילי אלהים

ותר מכל דבר אחר בתוכניתם העליוה של מילוא, בן-אמוץ ואלמגור, פגע בשר הדתות הקטע הסאטירי על "הדתיקאן" — היכל שלמה בירושלים, שהוקם בכספי המליונר האנגלי וולפסון. לפי מנגינת שיר העם הי אמריקאי מריאן, חיבר אלמגור חרוזים, ש נראו ליועציו של השר כפוגעים במיוחד:

בבירה ישנו בנין הוא אימקא רב הפאר, אבל לנו כאן חוכן בנין גדול יותר. רבע מטר זה אמנם הבדל מאד קטן אבל בזכותו יבוא הוא אל הדתיקאן.

הוא ייד לדתיקאן יודיע: "באתי כאן, באתי כאן לדתיקאן. סוף-סוף מצאתי לי משכן". וכשכיו לא יסובב בחלד כה וכה, כי בנינו לו סוף-סוף בנין לפי רוחו — עם פורמאייקה אמיתית ושיש לבנין. ולשכה עם איירקונדישין יש לו בדתיקאן.

"הוא" של אלמגור ודן בן-אמוץ, הוא האלהים בכבודו ובעצמו. דימויים מסוג זה הוציאו את אנשי משרד-הדתות מגידרם. בפי ניתם למשטרה ביקשו לגרור את החקירה בי תיק, להכין את חומר-האישום ולהעמיד את המחברים למשפט.

אם אמנם יעשו זאת קציני החקירות במ"ח חו תל-אביב, יהיה זה משפט מענין במיוחד. בפרט אחד, אין לפי שעה כל ספק: אם יוגש המשפט נגד מועדון התיאטרון ומחבריו, לא יצטרכו קדישוון ומילוא להוציא סכימים נוספים על תוכנית חדשה, בימי המשפט. אלא ינהו על מועדון כדי לראות במו עינייהם על מה יסובב אחד המשפטים בעלי הענין הציבורי, המבטיח כבר בשלבי חקירתו המוקדמים להיות מענין במיוחד.

תיאטרון קליעה ליד הגשר

הראדיו (ערב קריאה בתיאטרון הקאמרי) מתקלקל בתחילת המחזה (מאת שלמה שורץ) ואינו פועל כהלכה, עד לסופו. מכיון שכך, אין ברירה אלא להקשיב לקריאת המחזה, ממנו מתברר כי התפקיד הראשי נמסר לי מעשה לא לראדיו, כי אם למוכר הסיגריות הגס (אברהם חלפי), שהשתקק לראדיו ב' משך כל ימי חייו, ורק בקושי רב הצליח לאסוף סכום מספיק לקנייתו. הטראגדיה הגדולה של הגס מתחילה כש מתברר לו כי הראדיו אינו פועל. שכנתו, הגברת בלאושייץ (רחל מרקוס), שהיתה רוצה מאוד שהגס יקשיב לקולה, ולא לקולו של הראדיו, משתתפת בצערו. גם יעקב, חברו של הגס, הרג צה בידדותה של הגברת בלאושייץ, משתתף בצער חברו, אך בסופו של דבר נשאר הראדיו מקולקל בלי כל עצה או תושיה, עד הסוף ועד בכלל.

בוויכוח, שהתפתח מעל הבמה אחרי הקריאה. אמר דן מירון, חבר ועדת הריפרטואר של ה' תיאטרון כי זהו "מחזה סימבולי ליסטי. הראדיו מסמל להגס את הרע ואת החברה." מירון הס' כים לדבריו של מתחכם אחר, שאמר כי "קוראים אצלנו את קפקה ואת קמי ומתיימרים לייצור ספרות סמלית." עליכך ה' שיב מירון כי "יש טופו הקולע למטרה ויש שיווה קודם ומציר אחר כך את עיגולי לוח-המטרה מסביב למקום הפגיעה... כל זה נכון, אבל למחזה ישנו מע' לוח: הוא שקט, עדין, מאופק."

פחות מאופקים היו משתת' פים אחרים מן הקהל. אמרה אחת הצופות כי טוענים על קיפוחו של המחזה המקורי, אבל כדי להוכיח את צידקת טענה זו, צריך להוכיח קודם שקיים מחזה מקורי. מה שראינו כאן, זה לא מחזה. זה... לא חשוב, אמרה האשה. לעומתה היה משה שמיר, בין המחייבים: "המעלה של המחזה היא עדנותו. זהו נסיון לצייר באפור בהיר על רקע אפור בהיר עוד יותר."

אבל הקהל היה בדעה כי אפור, ואפילו אפור בהיר, הוא צבע משעמם. דעותיהם של מרבית הצופים, בצאתם מאולם התיאטרון, היתה אחידה: הראדיו הוא כשלון.

בידור

הקהל ישלוט בעצמו

אולימפייה (אולם פאר, תל-אביב) — היא תכנית מגמת של כשלוניות אמנותיים, לפחות בכל הנוגע לחלקים שהובאו מן ה' חוץ. בתוך ערב שלם של "כוכבים", ש' הוצאו ממועדוני-הלילה של פאריס והועברו לחופשה קצרה בישראל, מתבלטים דוקא שני המספרים הישראליים שבתוכנית כולה: צמד הדודאים ואריה לביא.

עקשנותו האולימפית של האמרגן גיורא גודיק להתזיק בישראל את צורת הבידור האירופית, של הופעות וארייטה, שאינן שזר רות זו בזו, והמחברות בדברי להג של קונפרנסיה מקרי — היא בלתי-מוכנת לת' לוטין. אחי כשלוניה החרוץ, האמנותי וה' מסחרי, של התוכנית הראשונה באולימפייה, היה אדם אחר מסיק את המסקנות. במקומן, עשה הוא את ההיפך: תוכנית ב' של ה' מוסד הכושל מעידה על כך.

ההופעות עצמן, קפיצותיהם של שני צמדי האקרובאטים וזמרתם של החובבת מוניק אלבין והזמר ג'והן חיליאם — ניצבים על רמה בינונית בדוחק. פרט לישראלים, מצילה את שארית כבודה של התוכנית הופעתה של אני גודי, זמרת קשישה, היודעת היטב כיצד להגיש פזמון ואיך לשלוט בקהל. וזוהי גם התורה אשר האמרגן גודיק ו' חבריו צריכים ללמוד, לצורך עסקיהם. עם הופעות כמו אולימפייה, ילמד הקהל כיצד לשלוט בעצמו, יעדיף בילויים אחרים על אלה המוצעים לו עתה.

מאחורי הקלעים

אסון בתיאטרון

במלואות שנתיים למותו של השח' קן הצעיר והמוכשר ברוך ישראלי, שקיפד

את חייו בתאונה קטלנית בחצר התיאטרון הקאמרי, בעת אחת ההפסקות בהצגת הוא הלך בשדות, מספרים חבריו: "יומיים לפני הבכורה המחודשת של הוא הלך בשדות, הצטלם ברוך אצל צלם בכיכר דיונוגוף. ברוך הבטיח לצלם כרטיס כניסה להצגת-הבכורה, והשאיר לו אישור בכתב, שאם לא אתן לך כרטיס להצגת הבכורה, אדפוק את ראשי בקיר." הצלם הוזמן להצגת הבכורה, אך אחרי כמה ימים נהרג ברוך, אחרי שראשו התרסק אל קיר החצר, בשעת תרגיל הת' עמלות שביצע מעליו... **ערב קריאה** מחומר דרמתי עברי וערבי מתכננים כמה שחקנים ובמאים בתל-אביב ובנצרת. לפי תוכניתם יערכו שני ערבים מקבילים, בעיר העברית ובעיר הערבית, עם חיכוך חופשי אחרי הקריאה, שתבוצע בעזרת שחקנים מ'

זמרת גוד

הכוכבים דעכו מעל להר האולימפוס

שני תיאטרונים לפחות... **שתי שח'** קניות ששיחקו בתפקידה של אנה פרנק, בהבימה ובברודוויי, תשתתפנה בהערב אימי פרוביזציה בהתיאטרון הקאמרי: גילה אל' מגור, שעברה מסמבטיון, אחרי שהופיעה ככפילתה של עדה טל בתפקיד אנה פרנק בהבימה, ודינה פסקין, ששיחקה את אנה פרנק בברודוויי, בהצלחה רבה... **שח'** קנים ישראליים, שחזרו מארצות-הברית, מספרים כי מחירי התיאטרון המקובלים שם הם בגבולות 12-8 ל"י. לשם השראה: מחיר הכרטיס היקר ביותר בישראל הוא 3.5 ל"י... **הרוזים פוליטיים** חרי' פים, שנכתבו לסמבטיון בידי אורי סלע, לא יושרו בגלל הריפוחים: "הנה שפסו את כל החיילים / על מעשה מאוד מאוד עצוב / הם כבר מאחורי המנועלים / אבל הגידו — איפה האלוף?" בינתיים הועמד אלוף-משנה שרמי למשפט והחרוזים הפכו לבלתי אק' טואליים... **מחזה מוסיקאלי** שלם יוצג בבצל ירוק בתוכניתו השלישית. את המחזה יכתוב אפרים קישון, ולא חיים פפר ודן בן-אמץ כפי שהיו סבורים תחילה... **כר' שזמן** צפוי השנה לפזמונאים, מחברי מערכונים, שחקנים ובמאים, שירצו להתר' על עקרונותיהם של הפוליטיות, אם אינם חברי מפא"י, ולוכות בתקציב המלוו' גים שהמפלגה השלטת מתכננת להוציא ל' בידור ושעשועים, בלושית החודשים האחר' רוזים למערכת הבחירות.

תדריך

העולם הזה ממליץ על מאורעות הבידור והאמנות, המוצגים השבוע ברחבי הארץ:

- **מלאך האבן** (התיאטרון הקאמרי) — עשוי שיש, אך שחקניו עשויים בשר ודם. הצגה טובה, בהשתתפותם של בתיה לנצט, עודד תאומי, יוסי ידן ודבורה קירל.
- **דבר אל הקיר** (סמבטיון) — מדבר עדיין אל שירי הצחוק של צופיו.
- **העמלק** (האופרה הישראלית) — אופרטה בלי בעיות, מוסיקה עליוה וביצוע מגיח את הדעת.
- **הופ... עברנו!** (בצל ירוק) — טרי ורענן, אם כי לא די חריף.

בפריז לובשים מעילי גשם

אצטבאות

חדש!

שיטה אמריקאית!

הפעם הראשונה בארץ!

לימוד נהיגה לקטנועים, אופנועים ומכוניות בתשלומים חודשיים נוחים!

בית-ספר לנהיגות "אילן", תל-אביב, רחוב המלך ג'ורג' 64

Supaslot

זויתן מתכת מנוקב

לאצטבאות

טלפן ל: 21964, כתוב ל: רח' הירקון 106 תל-אביב. מירומית מפעלי מתכת אשקלון

אכתקוים ארותי

למוסיקה קלאסית, למרות שאיננה מבינה דבר, אוהבת לראות באלט משום שאיננה מבינה. יש לי הרושם שבכלל איננה מבינה דבר. אבל מה? היא מתגאה בזה. והיא מתגרה בכל צעיר בן 21, הרואה את עצמו חכם ממנה (ואני בטוחה שזה לא קשה) שיכתוב אליה.

כמה שהיא לא מבינה כלום, היא עדיין מבינה לכתוב שהיא מתעניינת במשפט, גרא-פולוגיה ופסיכולוגיה.

ועיניים כחולות. "לדעת רבים שתינו יפות".

★ ★ ★
לטיפה טובה

הוא בודד ועוסק במחקר מדעי וזקוק, לדבריו, מאוד מאוד לטיפה טובה. אבל לא מדעית (1101/43).

★ ★ ★
שונא קונצרטום

★ ★ ★
מורה או סטודנטית

משהו, כנראה, לא בסדר עם (1101/46). לא איכפת לו להתכתב אפילו עם בחור. "מורה צעיר או סטודנטית, ערים לבעיות פוליטיקה ישראלית וכללית, ספרות, שירה והשקפות עולם — יוכלו למצוא כתובת להחלפת דעות, עם צעיר הער גם הוא לבעיות אלה..."

כתוב לרותי, ולא איכפת לי מה חושבת על כך ריקה זראי. אחד הסיטוים שלי הוא שמה תישמע בתי כמו (1101/42), למש, המספרות בכתב עלגול ומתוק ששתיהן בנות 15, ומעוניינות להתכתב עם שני בנים בני 16-17, שאוהבים ספורט, קולנוע, טיולים וריקודים, ועליהם להיות גבוהים ונאים ככל האפשר. "ורצוי שיהיה להם איזה כלי רכב" (בגיל 16? אינני משערת שהן מתכוונות לאופניים). וכמובן שלאחת יש שיער שחור ועיניים ירוקות, ולשניה שיער חום

★ ★ ★
אוהבת את אלביס

(1101/47) מעוניינת להודיע לכם שהיא בת 17, בוגרת שביעית שרקע איננה עושה דבר. ירושלמית. והיא רוצה להתכתב עם נער שייחלץ אותה מביישנותה. היא נערה נמוכה ופשוטה בהחלט. היא לא כל כך ביישנית לומר שהיא אוהבת את אלביס פרסלי.

★ ★ ★
מר יודע כל

(1101/45), לעומת זאת, אוהבת להאזין

★ ★ ★
אל תשאלנה למה

אחד שרצה לחסוך לי טירחה וניסה לי היכנס לנעלי, לנסח את מכתבו כפי שהייתי אולי אני עושה זאת: —

(1101/40) טוען כי כבר הופיע פעם במדורי, יבושם לו, או למה הוא נחנק שנית? במשך הזמן, מאז הופעת הבכורה שלו, הספיק כבר לסתום את הפירצה בהש" כלתו. כי נותרו לו רק שתי בחינות בגרות אקסטרגניות, ואז חושב הוא להמשיך — כמו כולם — ללמוד במוסד גבוה. ואל תשאלנה למה.

שיעור בהיסטוריה אהבה וכו' בימי הביניים

עכשיו, משנסתיימה שביתת המורים, אפשר לחזור ללימודיו של ריצ'ארד ארמור. נלמד, הפעם, על ימי הביניים. תקופת האבירות. האבירות היתה שיטה לפיה נדרת לעשות מעשים טובים אפילו אם לא היה לך החשק לכך. היתרון היחיד על תנועת הצופים היה שבמקום לעזור לנשים זקנות, עזרת לנשים צעירות, וזכות, כתמורה לכך, ליותר מטפחה חלושה על הגב. יתרון נוסף: אמנם היו דרקונים, אך לא היו מדריכי צופים.

נער צעיר היה בתחילה אבירון מתלמד, מאוחר יותר — אביר-גנו"ע, ורק אחרי שהעביר קשרים משך שנים אחדות — אביר ממש. ואז היה המלך קורא אותו אליו ומבקש אותו לכרוז ברך, כדי שיוכל להגיע אל סתפו. המלך היה לוקח אז שחג מלכותי ונוגז בו בחרבו. (הי' תה לו נטייה לחתוך אותו לשניים, ואז היה המלך מצטער על כך, וגם על האביר). ברע שנגמר הטכס, היה האביר מתרומם והולך לחפש שליחיות.

★ ★ ★
מונולוג של מניקוריסטית

מישהו קבע, כנראה, שזה חלק ממקצועם של ספרים ומניקוריסטיות לבדו או לשעשע את הלקוחות בדיבור כלשהו, בהערה, ברכי' לות או אפילו בדיחה. בעוד שכל מה שאני רוצה, כשאני הולכת למניקוריסטית, הוא לשבת בשקט, לא לחשוב על דבר, ושיניחו לי את האזניים.

לפי מסורת האבירות, היה על האביר להקדיש חלק רב מן הקאר' יירה שלו לאדיבות. הוא היה תמיד או לפתוח דלתות, לרוב דלתות של חדרישנה. מדי פעם היה מרים מטפחת של אשה שנאכלה על ידי דרקון.

★ ★ ★
לעשות מסיבות

(1101/40) רוצים עוד ליהנות מההילתם בצנחנים-לשעבר. הם מניחים שזה עוזר. וב' כן, שלושתם כבני 21-22, רוצים לספר על מעלליהם באוונטורה נערות בנות 20-17, חיפאי' יות. מוכן שנוספת הרשימה "לטייל בארץ, לבקר בתיאטרון ולראות סרטים. ולעשות מסיבות".

החיי האבירות. האבירים היו לבושים בשריון, אותו היו משאירים מדי לילה בחוק, כדי שיצנחו אותו. היה קצת קשה להיכנס לתוך השריון ולצאת ממנו, בעיקר אם מישהו היה שואל ממך את מברגך, לכן רק האבירים המסטרונים ביותר היו טורחים להתליף את תלבושתם לארוחת-הערב. מרוב חריקות בשריון כל היום, התקשה האביר להבחין בין סגרונו לבין חלקי-שריון חלודים. כאשר היה האביר מוריד את קסדתו בעלת המסכה המשוריינת, נראה בדיוק כמו כל האחרים. כדי למנוע מן הגברות בעליות בלתי-עצומות, היה, לרוב, מתנה אהבים עם קסדה מורמת.

★ ★ ★
איזה כלי רכב

דבר אחד ברור לי כבר עכשיו. אם תהיה לי פעם בת, אשבור לה את הידיים אם

גילגל משקלו של השריון, היה האביר מעדיף את הרכיבה על ההליכה. לעולם לא התברר מה העדיף הטוס. בתוספת לכל כלי-הנשק שלו, היה האביר נושא כפפות של גברת, שרחלים ושאר חלקי לבוש, שהושארו פה ושם במתחן. כאשר היה האביר עסוק בקרב או בתחרות ספורטאית, היתה תמיד בסביבה נסיכה יפהפיה, רכונה על גבי מעקה, כדי לעודד אותו. היא עשתה זאת בזריקת שושנים, מטפחות, ומבטים תמימים. גברות היו לפעמים מתעלפות למראה אביר המושחל על כידון, אולם היו חוזרות מיד להכרתן כדי לתפוס את המנוחה. עיסוקיהם האהובים של האבירים היו רכיבה, אכילה ואהבה עם המלכה. האכילה היתה נעשית בי אולם-המשתה, האהבהים נעשו בהיעדרו של ה' מלך. היה זה כמעט ה' דבר היחיד שהאביר לא עשה על גבי סוסו. באנגליה, ישבו כל ה' אבירים סביב שולחן עגול, כדי שהמלך אר' תור יוכל לשים עליהם עין ולמנוע בעדם לע' שות חוכמות עם המלכה גינביר. המלך ארתור הוא שהמציא את ועידות השולחן העגול, בהן הולכים הדיבורים סביב-סביב מבלי להגיע לעולם לקצה.

הנזירים. בעוד שהאבירים הלכו לכנסייה בכל יום ראשון, היו הנזירים נשאים שם משך כל השבוע. הם ישבו בתאים, למרות שלא עוללו כל רע, ולכולם היתה נטיה להקריח בדיוק באותו מקום. הם היו ברי-מזל. הם יכלו להעתיק ספרים מבלי שיאשימו אותם בגניבה ספרותית. הם גם קיבלו טיפול רפואי חינם. אחד הרכיבים הטובים אצל הנזירים היה שיכולת להתרשל כל היום בחלוק הרחצה שלך. באותה תקופה, כל מי שהיה מישוה, הלך למסעות-הצלב. הם היו נערכים כל כמה שנים, וכל מי שחיה למסע צלב אחד, יכול היה לתפוס את השני. מלומדים אחדים, הנוטים לצנינות, סוברים שהצלבנים עזבו את הבית כדי לברוח מנשיהם וילדיהם.

הצלבן המפורסם ביותר, הוא ריצ'ארד לב-הארי. הוא זכור לא רק בגלל גודל לבו, כי אם גם משום ששהה ברוב ימי מלכותו מחוץ לגבולות ארצו, כך שנעשה המלך הפופולארי ביותר של אנגליה. שגעון מסעי-הצלב חלף, יחד עם שגעון נושאי-הצלב. מדי פעם אמרים כיום על מישהו שפועמת בו רוח של מסעי-צלב. דבר זה יכול להביאו לידי כתיבת מכתב למערכת, אולם אין להניח שהוא יביא אותו רחוק יותר.

"הרעיון שלי", כותבת צעירה ששכחה לצרף את שמה וכתובתה, ואני מאוד מ' בקשת שתעשה זאת, "הוא ישן מאוד אבל עד כמה שידוע לי לא בוצע עדיין אף פעם. הכוונה לקשרת קשר בין נוער ערבי ויהודי, ניסיתי לעשות זאת פעם בעצמי, אך הנערים הערביים לא הבינו את כוונתי, ונאלצתי ל' הפסיק את הקשר אתם.

"לכן אני פונה דרכך אל קוראי העולם הזה, העברים והערבים כאחד. אל אלה ש' גילם מתנועע באותו תחוסי-גיל הנקרא "גיל הנעורים" (שהוא נורא לא מוגדר ובכל זאת אומר משהו), והמעוניינים להיפגש זה עם זה על מנת לבלות. זאת אומרת לא כדי לעורר ויכוחים על בעיית המיעוטים, כי אנחנו לא נעזר בזה שנקבע את העובדות. אלא כדי ללמד זה את זה שירים וריקודים, לספר סיפורים מההווה השונה כל כך, ולג' רום לכך שלא רק נביט על הערבים כעל "לא אויב", וגם לא כעל "חלק מהנוף" כמו שאומר ג'ארבא — אלא כעל חברים."

★ ★ ★
גבר ואדם

"... אינני מתכוננת להצטעע בשום הצ' טרקות על עצם כתיבת מכתב זה. כפי שזה מקובל במדור, אומרת בלי מורא (1101/39), "אינני בודה, משועממת או חייבת לכתוב מכתב זה בגלל התערבות. זהו ניסיון להכיר בדרך זו גבר מעניין, הראוי לשאת את התואר הכפול — גבר ואדם.

"לא אשלם אף את מה השפתים המקובל, דבר שטחי ההתעניינות המקובלים. אם אני חובבת ריקודים, הרי שמעולם לא רקתתי בכתב, ולכן אין לי צורך לשם כך בחבר לעט. כשברצוני לטייל, הרי שיש ביכולתי לעשות זאת עם אחת משלוש אגודות המטיי' לים שבעירנו. קונצרט קלאסי טוב מעדיף אני לשמוע לבד. לשם עריכת דיונים על כשרונם, תוארם, תולדות חייהם של קלארק גיבל, מאלרון בראנרו ומהילין מונרו, מס' פיקה לי חברתן של חברותי.

★ ★ ★
לעשות מסיבות

זה לא ייאמן, אבל הדחף הנפשי העמוק להתכתב על פסיכולוגיה אינו קיים אצלי. אני פשוט נפגשת יומיום בשטח זה בעבר דתי, וזה מספיק, חשוב לי כי העונה למכ' תבי יהיה בעל אישיות מעניינת. כזה ש' כדאי לחלק אתו חחיה מכל סוג שהוא. אדם מלבן ובעל אינטליגנציה טבעית. לא איכפת לי כלל אם זהו בוגר אוניברסיטה, או תי' כון, או לא. שכן לצערי נוכחתי לדעת כי זהו לא תמיד דווקא סימן לרוחב אופקים.

"נשאלת רק עוד שאלה אחת: מי אני ב' עצם, ומה בידי להציע, אחרי שהצבתי דרי' שות כה רבות? כותבת שורות אלה היא נערה בת 25, ונדמה לי שזה כל מה שמותר לי לכתוב על עצמי, אם אין ברצוני לקבל מכתבים בגלל "שואמרים עלי שאני נחמדה", עם עיניים שחורות ירוקות או כחולות, או בגלל שגמרתה כך וכך כיתות וכעת יש או אין לי הספה. הרוצה לענות, פשוט יצטרך לקחת ריזיקו, מה יש, מעט אנשים משתת' פים במפעל הפייס?"

★ ★ ★
לעשות מסיבות

(1101/40) רוצים עוד ליהנות מההילתם בצנחנים-לשעבר. הם מניחים שזה עוזר. וב' כן, שלושתם כבני 21-22, רוצים לספר על מעלליהם באוונטורה נערות בנות 20-17, חיפאי' יות. מוכן שנוספת הרשימה "לטייל בארץ, לבקר בתיאטרון ולראות סרטים. ולעשות מסיבות".

ומה, אני שואלת אתכן, הם רוצים במכ' תב הראשון?

★ ★ ★
כל טיפוס שרוצה

משעמם, קובעת באדישות כמעט סאגאנית (1101/41). כל כך משעמם, שהיא מוכנה להשיב למכתביו של "כל טיפוס שרוצה... בן 16-17".

היא הדביקה גם אותי בפיהוקיה. באמת, משעמם.

★ ★ ★
איזה כלי רכב

דבר אחד ברור לי כבר עכשיו. אם תהיה לי פעם בת, אשבור לה את הידיים אם

דברי הקיטרוג והגיא

עשרות משפחות ישראליות ששם משפחתן הוא פסטרנאק, החלו השבוע לחפש מקורות קירבה לסופר היהודי-סובייטי ברוך פסטרנאק, חתן פרס נובל ומגורש אגודת הסופרים הסובייטית. בינתיים נודע כי ברוך פסטרנאק קיימת מחתרת פסטרנאקית וכתביו של הסופר, כולל ד"ר זיבאגו מופצים בסתר בהדפסות סטנסיל. שמעות אחרות שהופצו בעיקר בארצות-הברית טוענות כי פסטרנאק התנצר בשעתו וגם הוריו היו מומרים. אחיותיו של הסופר הרוסי נמצאות באוקספורד, בריטניה. . . . חתן פרס נובל מן המערב: השבוע נודע בתל-אביב כי הפרופסור יהושע לדרברג, תושב ניו-יורק, שזכה בפרס נובל לרפואה, מוצא ממשפחה ישראלית חתיקה וענפה, היושבת בארץ זה 128 שנים. אבי סבו של חתן הפרס עסק במסחר כלי בית ומטבח בתל-אביב. . . . בישראל הוכיח המשורר אורי צבי גרינברג כי אינו מתכוון לעבור בשתיקה על טעויותיהם, לדעתו, של אחרים. הוא פנה למפקד אחד מחניוני השריון בתל-אביב, בתלונה על השמעת מנגינות גאוז אנגליות ברמקולי החניון. אחרי שהמפקד התנצל בפני המשורר כי אלה הם התקליטים שהומצאו לו, לצורך בידור חיליו, הבטיח אורי צבי גרינברג, כי יתלונן חריפות על כך באוזני חיים לבנון, ראש עיריית תל-אביב, ויוסף ברק, יושבראש הוועד למען החייל. האחרים שניהם להארכת חיל-השריון בתל-אביב. . . . כשהתפלל השבוע ראש עיריית תל-אביב חיים לבנון בבית-הכנסת הספרדי, ברחוב שד"ל בתל-אביב, נשא הרב ה"ספרדי" הראשי של תל-אביב יעקב משה טולדיאנו דרשה, בה דרש על משקל פרשת-השבוע, בה נאמר, "כעת חיה ולשרה בך", את האימרה: "כעת חיה ואתה תהיה ראש העיר!" מיד התעוררה במקום סערת רוח, חות, אולם הרב המשיך בדרשתו, למרות שצעקו כלפיו שהוא מנהל תעמולת בחירות עבור לבנון. המזור הוא שדוקא בימים אלה רונים התקרב טולדיאנו מאד אל מפא"י. . . .

סופר פסטרנאק מחתרת בסטנסיל

הערעף דף שלם בספר בצרפתת על יפיה של הערבה והתפעלותו מן המפעל הבטיח ליפוביצי: "בשנה הבאה אבוא לכתוב עוד דברי התפעלות בספר האורחים". הבטחה נוספת של הבמאי: בביקורו הבא בארץ, אליה יחזור באביב, כדי לביים שני מחזות בהימח, יביא איתו מצלמתקולנוע, יצים סרט תעמולתי אמנותי בא לת, ימכור אותו לתחנות הטלביזיה בצרפת, אגב, ליפוביצי היה אוד הבמאים הצרפתים היחידים שזכה שפאבלו פיקסו יצייר למענו תפאורות. הצייר הנודע עשה זאת בהצגת המחזה ה"ספרדי שיר הקניה לאיגיניו מדיגה, מאת גרסו לורקה. . . . באילת היה ליפוביצי אורחו של רפאל ("גלסון") אילון, שחגג בערב באווא של הבמאי את יום הולדתו ה"28, ברוב עם. לאורחים הרבים, שכללו בין השאר את מרבית חברי מועצת העיר אילת, ראשי המפעלים הכלכליים וחתיקי הערבה, הסביר גלסון על מקצועו החדש: "אני עובד אצל כריסטיאן דוור", לכל מי שרצה להבין יותר, פירש גלסון ברצון: "אני תופר שקים

בנמל. . . . לא בלבוש-שק, אבל ב"חולצה אדומה כאש, הופיע שחקן הקאמרי נתן ברוך לערב הקריאה של ה"אודיו בתי אטרון. רבים מן הצופים החליפוהו בטעות באחד מעריי פיצה של רחוב דיזנגוף.

בעיות נהיגה וחינוך

אחרי שכמעט בכל התקלות הרדיפוניות שנשמעו בזמן האחרון בקול-ישראל, כמו הנחת תקליטים בלתי-זכוניים, או קריאתי ביניים מוזרות באמצע קראת החדשות, הי תה מעורבת הקריינית הצעירה רבקה מיכאלי, נשאלה היא מדוע זה קורה דוקא אצלה. השיבה רבקה: "לכל קריין יש אי-שיות משלו, אותה הוא מנסה להבליט. זאת האישיות שלי, זה החן האישי שלי". חן אישי מוזר ביותר היה גם ל"שושנה שני", אשתו של הזמר אריה לביא, שהחלה השבוע בשעורי נהיגה במכונית. בשעת השיעור הראשון שלה היא ראתה ברהוב את השחקן איתן פריבר, שחזר לא מזמן לארץ. סיפר הוא: "כבר בשיעור הראשון היא נהגה טוב. היא ראתה איתי על המדרכה ולא עלתה עלי". . . . פחות מזל היה לרוזמרין רדניית הבאלט, שהיא גם הברתו האישית של ז'אן באביליה, הרקדן והכוריאוגרף הצרפתי, המבקר ביש ראל. בעת הריקוד על הבמה השבוע, היא התלחבה יותר מדי, נפגעה קשה בגב, נל-קחה לבית-חולים. . . . מחלוקת חינוכית פרצה השבוע בין שתי יפהפיות-תל-אביביות. כאשר ביקרה הזמרת ריקה זראי עם בתה יעל בביתה של הדוגמנית קטי מטמור, התעקשה החינוקת לשחק דחאק עם ספריו הכבדים של יורם מטמור, בעלה של קטי. כשביקשה קטי מריקה למנוע את הדבר, נפגעה ריקה עד מעמקי נפשה החינוכית, הסברה לקטי מה שהסבירה לקוראי העולם הזה בשני מאמרים, לפני שבועות מספר. אחרי ההרצאה נשבעה קטי: "אם הילד שלי (שאינו קיים לפי שעה) יעשה לי דבר כזה, אתן לו זבנג על הראש!". . . . אגב, בעקבות מאמריה החינוכיים זוכה ריקה לביקורת אהדת ומתנגדת מדי ערב במועדון התיאטרון. אחד המתנגדים החריפים ביותר לשיטת החינוך המודרנית, כפי שבאה לידי ביטוי במאמריה, היה מפקד חיל-האוויר אלוף עזר וייצמן. . . . גז, מכונות תפירה ומכונות כביסה, החל למכור השבוע הכדורגלן חיים גלזר, מהפועל תל-אביב, שהודיע ב"ברכת ספורטאים" כי "ספורטאים יכולים לרכוש אצלי הכל, בתנאים יפה נוחים".

שירות עצמי

תל-אביב, התלונן ניסים שאול מיפו במטרה כי בשעה שסיים את ארוחתו במסעדה והיציא את ארנקו לשלם עבור הארוחה, תפס המלצר את ארנקו, בו היו 25 ל"י, וברח עמו.

הנוף ההפוך ביותר בעולם

אילת, נהג אליהו בחבוט מחיפה כי גיפ בו היו עוד שלושה נוסעים, התהפך עמם בסבוב, מסר למטרה כי התהפך משום "שהסתכלתי בנוף היפה".

ש.פ. = שרות פורנוגרפי

תל-אביב, חשדה המשטרה בש.פ. בן 40, שהסתובב ליד מתנה צבאי, כי הוא מרגל, עצרה אותו לחקירה, גילתה בחיפוש שערכה בביתו כי האיש אינו מרגל אלא צלם מקצועי, שהתמחה בצילום תמונות פורנוגרפיות דרך חלונות חדרי השינה, אליהם היה נוהג להציץ בלילה.

עד בלתי-תלוי

חררה, הובא מוחמד קבעה למשפט על שוד 5 לירות מהלך, בפניו הציג את עצמו כאיש משמרה-גבול, טען כי אין הוכחות לשוד זה, נידון למאסר שנתיים כאשר הופיע בתור עד בן כפרו, שבמקרה נתלה על אחד העצים בקרבת מקום השוד, ראה את המתרחש.

טיל בלתי-מונחה

מינסוטה, ארצות-הברית, התניע אחד מחברי קלוב התעופה המקומי מנוע מטוס קל בשדה-התעופה, שכח לכבותו, הופתע כאשר כעבור דקות מספר המריא המטוס לבד, התרסק על אחת החוות בסביבה.

שיחות בדרג גבוה

ג'נבה, שוייץ, הוזמנה מיטה מיוחדת עבור ראש המשלחת האמריקאית לשיחות על הפסקת הניסויים הגרעיניים, מאחר שכלל בתי-המלון בעיר לא נמצאה מיטה עבור האישי, שגבתו 1.92.

"הביאה ונשתה!"

ירושלים, אחרי שהתקצבו שהקציבה העירייה עבור גן החיות התנייכי לכל כלת החיות לא הספיק, הודיעה הנהלת הגן כי היא מתכוננת לפתוח במגבית צבורית למען החיות.

רגע בלתי-יחזור

תל-אביב, התלונן חיים גליק (37) מגבעתיים, כי בעת שעצר את מכוניתו ליד קולנוע מרכז בתל-אביב כדי לאפשר להולכי רגל לחצות את הכביש, ניגש אליו אלמוני הכניס את ידו דרך החלון, תפס את ידו וצעק: "רגע! רגע!". היפרה מהיד ונעלם יחד עם שוענו.

בנה ביתך בקרוב

לירם, בריטניה, החליט המשלמאי הרולד גרין לבנות לו וילה עם גינה, גנב במשך שנתיים חמרי-בנין וציוד מכל מיני מקומות, גנב בין השאר גם מערביל בסוף, נתפס בשעה שהחל בונה את ביתו, נידון לשנה וחצי מאסר.

אמור זאת ברגליים

נירירוק, ביקש ויטני סימור, מועמד לבית-הנבחרים של מדינת ניו-יורק, להיר כיה כמה קילומטרים עבר ברגל במסגרת מטע-הבחירות שלו, התקין רגליו מד מהיר רות מיוחדת, גילה בתום מטע-הבחירות כי מדי-הבחירות הורה שעבר יתר משושת אלפים קילומטר ברגל, במשך חודש ימים.

פסוקי השבוע

- הפרופסור מאיר פלסנר על שביתת המורים התיכוניים: "מעשה חינוכי ממדרגה ראשונה. הוא מוכיח כי המורים אינם רק מטיפים לאידיאלים מסויימים, אלא שהם גם מוכנים להקריב קרבות ולהסתכן בעד הגשמת האידיאלים הללו!"
- העתונאי אורי סלע אחרי שהתובע הצבאי תבע לשם במעצר פתוח באתר-משנה יששכר שדמי: "שיכניסו אותו לכלא שטה."
- הצייר שמעון צבר על תערוכת המיעוטים בעכו: "סוד גלוי הוא שאנו יושבים כולנו בארץ של מיעוטים. הרוב המכריע בישראל הוא מיעוט. יש רק מיעוט קטן בלבד שהוא רוב. יש לנו מיעוט של אשכנזים, מיעוט של ספרדים, מיעוט של ערבים, מיעוט של פרסים, מיעוט של דרוזים, מיעוט של תימנים, מיעוט של מנגני אבוב, מיעוט של מלונרים, מיעוט של קבוצים, מיעוט של אופוזיציה ולדאבנוי גם מיעוט של מרכיבי משפיים. אני חושב שהרוב היחיד שיש לנו כאן הוא רוב של משלמי מיסים, אבל גם הם אינם טובלים מרוב נחת."
- הבמאי פיטר פריי, אחרי שהודה כי ביים את זרוק אותו לכלבים בעד כסף, בניגוד למצפוניו: "יש לי יותר דרך ארץ לזונות המוכרות את גופן מאשר לאלה המוכרים את חלומותיהם, תקוותיהם והאידיאלים שלהם - ובמחיר כל כך זול. מי מוכר, תשאלו? מי אינו מוכר? הנחלת, שחקנים, במאים - וזה כמובן כולל גם אותי!"
- המשורר פנחס שדה בתשובה לשאלה אם מאמין הוא באלהים: "אני מאמין שהחיים הם משל - והנמשל הוא אלוהים."
- השרדן יצחק שמעוני, בחידון המוסיקלי בו הושמעו בכיות באופרות מפורסמות: "אנחנו הולכים מבכי אל בכי."

חלב מצחיק

אי אפשר שלא לרחם על במאי הקולנוע העוסקים במקצוע זה בישראל. הם נאלצים בדרך כלל לביים סרטוני פירסומת או הסר...

אולם הסרטון, בן 12 הדקות, בבימויו של נתן גרוס, הוכיח כי בקצת מחשבה יכול גם סרט הסברה להיות מעניין ומשעשע. ה...

בעזרת שישה טיפוסים, אותם הוא מגלם בעצמו, הוא מספר את סיפורו של החלב. בדרכו מעטין הפרה, אל כוס השותה. בשפע תעלולים, שאמנם אינם מקוריים ביותר, וה...

אין כל ספק שהחלב הוא הרבה יותר טעים כשהוא מצחיק, מאשר כשהוא רציני, עטוף בקרמם של שעמום.

סרטים

החשק לעומת המשק

תשוקה בצל איננות (תן, תלאביב; ארצות-הברית) איננו אולי סרט כה טוב כשם שתינו מחזה טוב. כי גם אחרי העיבוד לתסריט, אותו עבר מחזהו גדושי-היצורים של יוג'ין אוניל בידוי של אירוין (כפירי אריות) שאו, הוא נשאר מחזה תיאטרוני, המועלה על הבד כשאמצעי ההבעה הקולנועיים משח...

עלילת המחזה מתפתחת בחזה נידחת, ב אמריקה שלפני מאה שנה, בה חיים אב ושלושת בניו. כשהאב (ברל איבס), זקן בן 76, בעל גוף וכוה, נושא לו אשה שלישית (סופיה לורן), ערובים שניים מבניו את החחה, כשהם משאירים את כל זכויותיהם לאח השלישי (אנטוני פרקינס). הדרמה נר קמת על רקע של תשוקה. אולם אין זו דחקא תשוקת בשרים. הרבה יותר חזקה ממנה, כפי שמנסה יוג'ין להראות, היא התשוקה הרוכשנית לנכסים, לכסף, לחחה. תשוקה זו היא גם הרוחפת ומניעה את שלוש הדמויות הראשיות במחזה.

ז'ים-ז'וזף ז'וזף. כשסופיה לורן נר כחת לדעת כי תוכל לרשת את החחה מהזקן רק באם תלד לו בן, היא רוקמת תכנית להוליד לו בן בעזרת בנו. כשגולד הבן הנכר, אחרי שהאיטלקיה מתאהבת באמת בבן הצעיר, מתגלה לפרקינס תכניתה כדי ראשונה של לורן. הוא עומד לעונה. כדי להוכיח לו שאתבתה אליו גדולה מאהבתה לרכוש, חונקת האם את בנה. אם למחזה זה, כפי שהוא מוצג על הבד,

תשובת יוסף שריק, מבקר הקולנועי לביקורת, העולם הזה" קטר 70414 ירד מן הפסיק

יוסף שריק *

ואשר לתסריט עבור משרד-התחבורה, אותו כתבתי כביכול — העובדה היא שמעולם לא כתבתי תסריט. מעולם לא באתי במגע עם משרד-התחבורה. אולם אין עשן ללא אש. וזהו האש, אם אפשר לכנות אותה בשם זה.

באחד הימים בא במאי הסרטים אדם גולדברג לבקר בביתי. "שריק", הוא אמר בקול של במאי סרטים, "קראתי את טור הביקורת שלך. האם אין לך איוה שהוא רעיון לסרט על מסילת ברזל?"

"לא", אמרתי לאדם, "אבל בוא מחר, אולי אתן לך משהו." למחרת, נתתי לאדם גולדברג שני עמודי נייר עם התסריט הבא:

"לכתב מלא-חיים של שבועון ישראלי מלא-חיים אין על מה לכתוב. הוא חושב, חושב וחושב ולבסוף הוא מצליח להגות רעיון מבריק: ראיון עם קטר רכבת ושמנו נעמי.

"כשהראיון יוצא לפועל, מתברר לכתב שהקטר נעמי הוא נערת-קטר חייגנית, המספרת לו הכל על עצמה. היא מרשה לו לצלם אותה בבגדי עבודה, בבגדי ערב ובביקיני.

* כפי שהוא נראה אחרי שראה את הסרט המדובר, לפי עדות עצמו.

ברצוני להוסיף מספר הערות לרשימה שהתפרסמה במדור הקולנוע של העולם הזה (1099). שטענה כי ביקרתי את הסרט הדוקומנטרי הישראלי קטר 70414 (כשהוצג בפסטיבל ברלין) מסיבה אחת בלבד: שני תסריטים לסרט זה הוצעו למשרד-התחבורה. אחד נכתב עליידי חיים חפר, והוא התקבל. השני נכתב עליידי יוסף שריק, והוא לא התקבל. משום כך ישבתי וכתבתי ביקור רת זועמת על סרטו של חיים חפר. אחרי קריאת שורות מאלפות אלה אני מתודה כי כתבתי גם תסריט אחר. היה זה עבור הסרט הסוחר מוונציה שהוקרן בקולנוע תכלת בתלאביב לפני זמן קצר. שני תסריטים הוצעו למסריטים. זה של ויליאם שקספיר התקבל. זה של יוסף שריק נדחה. משום כך ישבתי וכתבתי בחימה את ביקורתי הרעה על סרטו של ויליאם שקספיר.

כלום אין זה אפשרי שמבקר-קולנוע יכתוב ביקורת גרועה על סרט גרוע מהסיבה הפשוטה שהסרט הוא רע? בכל אופן, אני סבור שהרשימה מצריכה ניתוח ותגובה, נקודה אחרי נקודה. מבקר-הקולנוע שלכם כתב כי סרטו של חיים חפר התקבל יפה ברלין. אני הייתי שם. והסרט לא התקבל יפה. ישבתי בחבר השופטים הבינלאומי של העתונאים. חבר יהודי הציע כי מן הראוי שאחד הפרטים יינתן לסרט ישראלי. כולם הסכימו — אבל לא לקטר 70414. בעת ההתייעצות התברר שלמבקר-הקולנוע בעולם יש דעה טובה מאוד על הערבים הרוחניים של מדינתנו, ועל היכולת הגדולה של יהודים בכל מקום שהוא לייצר סרטים מצויינים: "הסרטים הטובים ביותר בעולם נעשו על ידי יהודים". מוסר ההשכל: אין אנו יכולים לבוא לפסטיבל סרטים בינלאומי עם סרט שאינו יוצא מגדר הרגיל, ומבקר-הקולנוע שלכם מסכים אתי בנקודה זו. מדוע עלינו לחשוב תמיד שאנו יכולים להתחכם עם הגויים, ולשכנע אותם לקבל כיוצא מגדר הרגיל דבר שאנחנו עצמנו איננו חושבים לטוב?

כיון הוא שהסרט קטר 70414 זכה לביקורת טובה כעתונות הגרמנית. היום אתה יכול להביא לגרמניה את הספור הישראלי הגרוע ביותר, את יצירת האמנות הגרועה ביותר, את המחזה הגרוע ביותר, או את הסרט הרע ביותר — אף פעם לא תוכה לביקורת גרועה.

אף עורך גרמני לא יעני להדפיס את האמת. הוא יפחד שמישהו יכנה אותו בשם "אנטישמ" בעתונותם של עורכים אחרים, שהיו אולי נאצים נאמנים יותר מאלו. הוא בעצמו, לרוע המזל, ישנם בגרמניה הרבה ישראלים — הרבה יותר מן הזויזש — המנצלים מצב דברים זה. ודאי ודאי שישנם הרבה מאד גרמנים המנצלים אותו. כלום ישנה סיבה אחרת לכך שהבמאי הגרמני פאבסט, רוצה לייצר את סרטו נתן החכם, בשותפות-יצור עם חברה ישראלית? מי יעני למתוח ביקורת על נתן החכם שיווצר בישראל?

אומרים: "קטר 70414 נתקבל להצגה בתחנות הטלביזיה. זוהי הוכחה שהקטר הוא סרט מצויין". זוהי טעות מוחלטת. תחנות הטלביזיה בכל העולם צמאות לחומר לשירור. הן יקנו אפילו סרטים בינוניים ביותר, אם רק יוכלו לקנות אותם במקח השווה ובמחיר שהם מציעים. העובדה שסרט מסויים מוצג בטלביזיה, אינה הוכחה לטיבו.

יש יתרון על זה שהוצג על במת התיאטרון הקאמר, בלחי הזום-זום-זום של חנה

בלינדה לי ב, אמרודיטה" אם אין לי ג, מי לז?

אוריה מיתולוגית, ללא שמץ של כשרון משחק, בבימוי רשנני, אינה מניחה לו לה יות מאושר. גם בלינדה לי, השחקנית הבריטית שעמדה לפני שנה במרכז שערוריה עולמית בגלל הרפתקת האהבים שלה עם נסיך איטלקי נשוי, אינה עושה שום דבר בכיוון זה.

היא אמנם מופיעה בלבוש מיתולוגי, ה משאיר הרבה מקום לדמיון. רגליה, חזה, ואחוריה מצולמים בכל הזוויות האפשריות. אולם מי שמחפש בסרט דחקא הנאה מסוג זה, מעדיף לראות את בריגיט בארדו, מתחת לגשר בלילאהבה מודרני, תחת לחפשה על גשר ווטרו של יון הקדומה.

תדרין

אלה הסרטים המוצגים בשבוע בערי הארץ אשר העולם הזה ממליץ לראותם: ● הגשר על נהר קוואי (מוגריב, תלאביב; פאר, חיפה) מזמור הלל לאמ" בצייה האנושית, כפי שהיא משתקפת בדמור תו של קצין בריטי טיפש והירואי, קצין יפני אנושי, וקצין-חבלה בריטי קרימזוג. ● שכר האימה (פאריה, תלאביב) יצירת המפתח המותחת של קלוז, רק לי בעלי עצבים חזקים. ● ד"ר ג'אקיל ומר הייד (מקסיס, תלאביב) יצירת-האימים על המדען בעל שני הפרצופים.

מרון, הרי זה בזכות משחקם של איבס וסופיה לורן. ברל איבס, שהוא זמר עממי בעיקר, מתגלה כשחקן בעל שיעור-קומה. הוא מפתיע ביחוד בקטעים בהם נדמה כי הוא עומד לזעוק, להשתולל, ולהרוס כל העומד סביבו — והנה הוא מגיב במבט, בלחשישה, בהתאפקות האומרת הרבה יותר מזעקה.

איבס הוא גילוי, אבל סופיה לורן היא הפתעה. האיטלקיה בעל החזה השופע מת גלה כשחקנית, המסוגלת להגיד בעזרת עיניה מה שאמרה קודם בעזרת שדיה. היא הרבה יותר משכנעת בצורה זו.

איפה האושר?

אפרודיטה (צפון, תלאביב; צרפת-איטליה), אלת האהבה במיתולוגיה היוונית, מופיעה בסרט, בדמותה של רועה כפרית, המשמשת מודל לפסל יווני קדמון. יום אחד היא מתאהבת בחייל מוקדוני, המוצא לו מקלט בבית הפסל. הפסל הקנאי מסגירו לירי היותנים, אפרודיטה חושבת שהוא נהרג, הופכת ליצאנית. כשהמוקדונים כובשים את יון, מוצא החייל המוקדוני, שהסתבר כי הוא חי עדיין, את אהובתו. למרות שנועד לו מה היה מקצועה, הוא מסכים לסלוח לה. ומאו הם חיו באושר. אולי עד עצם היום הזה.

מי שאינו יכול לחיות באושר הוא הצופה שהעלילה הקדומה, המוגשת בצורה חסרת

בי"ס לנהגות גדול ומשוכלל. הוראה עיונית ומעשית לכל סוגי כלי הרכב ע"י מורים מוסמכים. טכנועים, אופנועים, מכוניות, אוטובוסים.

בית-ספר לנהגות "אילן"

תל-אביב רח' המלך-גורג' 64

רימסור, קפריסין

גם בה חי ישראלי בניכר, והוא מנוי על "העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי. המספק לישראלי בניכר, דו"ח מלא ונאמן על המתרחש במולדת. מדי שבוע.

עכשיו גם בחיפה

שיטה חדשה

- * למניעת נשירת שערות
- * להצמחת שער חדש

באחריות גמורה. במקרה של אי הצלחה — יחזור הכסף

"רובינ'ס קוסמטיקום"

בהנהלת מר א. רובין ביוקוסמטיקאי מדופלם

תל-אביב, רח' כינסקר 2 טל. 22128

חיפה, רח הרצל 1

רדיו

תכניות

עולם הדממה

מה הוא חלום חייו של חרש-אילם? כל אדם בריא ישיב ודאי על שאלה זו: לדבר ולשמוע. אולם מתוך כתרסר תלמידים ב"בית הספר לחרשים ואילמים, שהשיבו ה" שבוע על השאלה בתכניתם המצוינת של פיטר פריי ויוסף טרגין קול אחד ואחד, לא שאף אף אחד לשמוע או לדבר יותר מכל. "אני מבקש יורד גשם", אמר ילד אחד, במיטתו הקול הבלתי-מאומנים שלו, שאת צליליהם לא יכול היה לשמוע. "אני מבקשת שיצמחו פרחים ויתנו אור טוב", החזיקה אחריו ילדה, שלמדה להגות את המלים מבלי ששמעה אותם בחייה. רוב הילדים רצו לנסוע לרחבי העולם. אולם שלושה מהם היו תכליתיים מאוד: "אני רוצה לקבל את הפרס הראשון במפעל הפיס", "אני רוצה זהב", "גם אני רוצה זהב" — הודיעו הם. מורתם הגדומה הזכירה להם: "אתם זוכרים שסיפרתי לכם איך ששלמה המלך ביקש חכמה?" אבל אף אחד מהילדים לא רצה דבר כזה. גם מבלי לשמוע דבר ידעו שאין שימוש במצרך זה בעולם של היום.

רעש על הראש. במסגרת הסיור הי קולני בעולם הדממה ביקרו המראיינים גם בבית-משפחה של זוג חרש-אילם, שילדיהם מדברים ושומעים. סיפר הילד על אביו הי חרש-אילם: "הוא נוהג לשיר לפעמים. את המלים הוא יודע וגם הקצב הוא נכון, אבל המנגינה נשמעת מוזר מאוד." סיפר האב עצמו: "כרגיל רעש לא מפריע לי, מלבד אם אני מקבל אותו על הראש."

את הפרט המעניין ביותר בתכנית סיפרה מוכירת בית ה"קולר, בית החרש-איל-מים: "למרות מומם המיוחד, דוקא החרשים-האילמים הם האנשים שיש להם שפה ביני לאומית. לא מומן נפגשו בבית ה"קולר מספר עולים מכל מיני ארצות. תוך דקות מספר קשרו שיחה ביניהם ללא כל קשי שפה." הם דיברו בשפת התנועות, שהיא שחה בכל השפות.

הגיל והצביעות

אחת התכניות המרתקות ביותר בקול ישראל היא תכניתם של חנה בן-ארי ושמואל רוזן, שאלות גדולות לילדים קטנים. יותר משהיא משעשעת בשל תשובותיהם המפתיעות של ילדים, שטרם הגיעו לגיל 10, היא מציגה את דמות הדור החדש. כך, למשל, מסוגלת שאלה תמימה כמו: "מה תעשה אם אמא תקרא לך לחזור הבית?" לגרוור תשובות המוכיחות עד כמה ממריים הילדים ללכת בעקבות המבוגרים. "הייתי אומר עוד רגע, עוד רגע, וגשאר עד סוף המשחק", השיב ילד אחד. "אני אומר בהקדם האפשרי, ואחזור רק כשלא תהיה לי דרך אחרת", הסביר השני.

תשובות מפורטות יותר היו על השא-לה: "מה היית עושה אילו מצאת אוצר?" הסביר ילד בן 6: "הייתי קונה לי מלטשת יהלומים, וקונה אקדח לשמור, שלא ישרדו ממני יהלומים." ילד אחר ענה: "הייתי קרנה שלוש מכוניות רולס-רויס, שלושה הלי-קופטרים ושלוש אניות, לי, לאבא ולאמא." רק הילדות היו הגונות: "הייתי מחזירה אותו למטרה", השיבה אחת. "הייתי נורנת אותו לקרן המגן", אמרה השנייה. את ההוכחה לכך שכלל שהגיל גדל, גדלה גם הצביעות, סיפקו התשובות לשאלה: "מה הדבר הראשון שהיית עושה אילו היית מגיע אל הירח?" בין תשובותיהם המסובכות של הילדים הגדולים יותר היתה נפלאה תשובתו של הקטן במשתתפים: "הייתי מחפש אוכל."

תדריך

המשדרים המפורטים מטה עשויים להיות בעלי ענין. שינויים אפשריים.

● **בעולמות חדשים** (קול ישראל, יום ד', 20.25) עיבוד סיפור המדע הדמיוני של אלדוס האקסלי עולם חדש ונועז. העורך — יעקב בן-הרצל.

● **תיבת נוח** (קול-ישראל, יום ה', 20.05) המפלט היחיד במבול של שיעמום.

● **יזקום תחביבים** (קול-ישראל, יום ו', 18.15) מרים תמיר מציגה אנשים, הי מנסים להסביר למה הם משוגעים למשהו.

● **חבר במפעל** (קול-ישראל, שבת, 21.30) בית הבובות של אוגוסט סטרינדל יאן אנדרסן, גותן הזדמנות האזנה לקולה המלטף של אמא חנה מרון.

● **המסך עולה** (קול-ישראל, יום ב', 21.30) בית הבובות של אוגוסט סטרינדל ברג, בזימו של מיכאל איהר.

מהנכת נגינה וחינוכות לבנות, לא לבנים

ספרים

מקור

ילדי הדיכו

ילדות עשוקה (סובה נגינה, הוצאת עם עובד, 192 עמודים) הוא לכאורה סיפור על פעולתו של מועדון באתר הפרברים. למעשה הוא סיפור של כל אותם הילדים שילדותם נגזלה מהם, אם בגלל תנאי-חיים לקויים, ואם מהמת קשיחותם של הוריהם.

סובה נגינה — אשה נמוכת-קומה, וריוח-תנועה, מאפירה בצרעיה ובעלת עיניים הי שופעות חום, חיה את הסיפור בכל דף מי דפיו של הספר שנכתב, וממשיכה לחיות אותו גם אחרי שכתבתו נסתיימה והמועדון עבר לידיים אחרות. אל המועדון הגיעה בתחילת מלחמת-העולם השנייה, לאחר ש נודה בארץ מעבודה חלוצית אחת לשנייה, החל בעבודה בכבישים וכלה בעבודה חק-לאית. זמן רב לפני שהת-אוריות על חינוך חופשי הפכו נחלת הכלל ונר לרגלי המתח-כים בבתי-הספר, נוכחה הסופרת-המתנכת לדעת, כי רק על ידי מתן חופש גמור ל-יצריו ולנטייתו של הילד אפשר להפוך אותו ליצור חברתי.

"זה לא אברהם!" הדבר לא היה פשוט, מספרת הסופרת-המתנכת. המשחקים יכולים לענין אמנם את הילד, אך לא לזמן רב. למחנכים היתה ההרגשה כי הם נמצאים על מישור אחד, הילדים על שני.

הפתרון נמצא בדרך לא מקובלת — עבודה בחימר אשר "נוסף להנאה המוח-לסת שהיא גורמת לילדים, יש לה עוד מטרה אחת, והיא העיקרית — לאפשר לילד ביטוי חופשי של עולמו הפנימי."

"אין זה אברהם", סברה מורתו של אחד הילדים, שבאה לראות את מלאכת-הידי של הילדים והוצג לפניו כה, מעשה ידיו של אחד מתלמידיה. "לא יתכן! הרי הוא דבילי לכל הדעות! כלום ילדים כאלה מסוגלים ליצור?" ומסכתם הסופרת: "כמה חוטאים רופאי-הנפש, בחרצם משפט שכזה על ילד יוצר!"

ההורם החל בונה. היו ילדים שהי עבודה בחימר או כל עבודת משחק אחרת לא דיברה ללבם. משה היה נער אנטי-חב-רתי. הוא לא השתתף במשחקים ולא הת-חבר עם הילדים. המועדון היה שגור עליו. "זה כשביל בנות ולא כשביל בנים", אמר. סובה היתה חסרת ישע כלפיו, עד שבמק-רה נתברר לה כי הנער חובב עבודות נגרות. היא הטילה עליו להיות האחראי לפינת הנגרות, ביקשה ממנו שיארגן את העבודה בפניה זו. וראה זה פלא — משה שכח את מגרש המשחקים, רשם בפנקסו את כל ההזמנות שקיבל לעבודה, הפך יצור חברתי וחביב.

"לכל ילד ישנה דרכו שלו אל שמחת-החיים ואל היצירה, אל חיים חברתיים תקי-נים. תפקיד המתחן הוא למצוא דרך אישית זו. והבעיה איננה בעיתם של ילדי שכונות העוני בלבד, אומרת נגינה-סטרונגו.

כדורגל

הבעיטה האחרונה

בדקה ה-20 של משחק הכדורגל, שנערך השבת בין סכבי יפו להפועל פתח תקוה, הופסק המשחק לשניות מספר. שני כדורגלנים לנים מוזיעים, בחולצות לבנות, ירדו מהמגרש והקהל מחא להם כפיים. שני כדורגלנים צעירים ורעננים עלו במקומם למגרש. בדיוק כעבור דקה הובקע שער הפועל פתח תקוה בפעם נוספת. הקהל שכח את שני הכדורגלנים, שלפני דקה מחא להם כף, קם ומחא כף לכדורגלן הצעיר שהבקיע את השער. הכדור המשיך להתגלגל, אבל משה מירנדה ומשה אלמוזלינו, שני כדורגלנים לני סכבי יפו שירדו באמצע, לא יבטעו בו עוד. זה היה המשחק האחרון בחייהם. כאשר לפני תשע שנים הקימו השניים, עם עוד מספר כדורגלנים, את קבוצת סכבי יפו על טהרת עולי בולגריה, היתה זו קבוצה אלמונית וחברת-ברק. המש שנים שיחקה בליגה ב' ומלבד אלפי אוהדיה מקרב עולי בולגריה לא התייחס אליה איש ברצינות יתרה. השנה, כשעזבו השניים את קבוצתם, היא היתה אחת הטובות בקבוצות הליגה הלאומית, שהצליחה תוך שבועיים לגבור הפעמים על קבוצת הפועל פתח תקוה. אפוא, בבריק, מירנדה ואלמוזלינו לא היו כדורגלנים מבריקים, או כוכבים במקצועם. הם היו שחקנים אפורים, שהועזו ועמלו, הקדישו את כל כוחם וזמנם לקבו

קבוצתו נגד הפועל קרית-חיים לפני שלוש שנים, במבחן לעליה לליגה הלאומית. עד 14 דקות לפני סוף המשחק היתה התוצאה 0:1 לטובת היריב, ואז, בזה אחר זה, בעטו היפואים 4 שערים ללא מענה. שניים מהם היו של מירנדה.

כשהסתיים המשחק השבת, זכו השניים בשפע מתנות: גביעים, 300 ל"י לאיש מי הכנסות המשחק, חולצות ולבנים, מתנת אוהדיהם. אולם המתנה הטובה ביותר ניתנה על ידי הצעירים שהחליפו אותם במשחק: הם ניצחו את הפועל פתח תקוה 4:3.

שחמט

החרפה השקטה

מה קרה למוח היהודי? מתהו רבים בישראל, כשהסתיימה לפני למעלה משבוע אולימפיאדת השחמט ה-13 במינכן, ונבחרת השחמט הישראלית איכזבה ותפסה רק את המקום ה-17. כי ישראלים רבים התנחמו בכך, שאם בשטחי ספורט הגוף אין ישראל יכולה לעמוד בשורה אחת עם מדינות אחרות, הרי בספורט המוח, נחשבת ישראל למעצמת-שחמט חזקה למדי. כשחזרו השבוע חברי המשלחת הישראלית לארץ, וסיפרו פרטים מדויקים יותר על מה שהתרחש במינכן, התברר שהמוח היהודי שלהם נשאר כשהיה. אלא שבאולימפיאדת שחמט מודרנית דרוש לנבחרת ארצית קצת יותר ממוח כדי לנצח. דרוש גם שכל

אלמוזלינו

מירנדה

הרעלת-דם, התקפת כליות — העיקר להתקיף את השער

והמשלחת הישראלית הפסידה לא משום ששחקניה היו חסרי יכולת משחק, או חלשים מיריביהם. היא הפסידה בשל גורמים שאינם נוגעים כל-כך לרוח המשובץ. אילו היה השחמט ספורט פופולרי כמו כדורגל, למשל, היתה פרשה זו הופכת לשערוריה, לא פחות חריפה מחרפת סוקרי. אולם ציבור השחמטאים קטן יחסית, ועל כן נשארה הפרשה שקטה.

מוחות מחודדים. באולימפיאדת סכבי יפו, כפי שהיא מנוהלת כיום, לא מנצח רק המוח היחיד, המתחרה במוח היושב מולו. קבוצת שחמט היא נבחרת, ככל נבחרת ספורט אחרת, המנוהלת על-ידי מרכיב, מארגן מנת על ידי מאמנים מומחים, מודרכת על-ידי צוות של מומחים, הבדוקים ולומדים את שיטות המשחק של היריב.

לנבחרת הישראלית לא רק שחסרו נתוני יסוד מעין אלה, אלא ששחקניה התנהגו בדרך כלל כאילו הם משחקים משחקים פרטיים. לא היה מי שיתן להם תדריכים והוראות. ראש המשלחת, השחמטאי יוסף פורת, לא הבין נכונה את תפקידו, ושאר השחמטאים סירבו בכמה מקרים להישמע לו. לא תמיד חולקו הלוחות השונים בהתמוך דדויות נגד נבחרות זרות לפי כושרם של שחמטאי הנבחרת באותו זמן. לא תמיד היו השיקולים, אם להסתפק בהצעת התיקו של היריב או להמשיך לשחק, הגיוניים בי מידה מספקת. קרה גם מקרה, שכתוצאה מי שיקול לא-נכון מעין זה הפסידה הנבחרת הישראלית נקודות. זה אירע במשחק נגד נבחרת קולומביה, שהציעה תיקו לישראל. הישראלים סרכו והפסידו 3:1.

הטוב הוא, שהכשלוך באולימפיאדת השחמט הוכר על-ידי השחמטאים עצמם, הוא יהיה להם לקח מאלף, ישמש חומר לדיונים ולניתוחים. באולימפיאדה הבאה נבוא עם מוחות מחודדים יותר, הבטיח השחמטאי

זה, ובזכות זה העלוה לרמתה העכשווית. כאשר היו ימים ולקבוצה לא היו 11 שחקנים כדי לעלות על המגרש, מפני שמשנה אלמוזלינו (36) לקה בהרעלת-דם, הוא הסכים לקבל שתי זריקות פניצילין ולעלות על המגרש. בפעם אחרת עלה על המגרש דקות מספר אחרי שנתקף בהתקפת כליות, למרות שהרופא הזהירו שהוא מסכן את חייו. קבוצתו היתה יקרה לו יותר.

שני ה"מושיקים", כפי שכינו אותם בקבוצתם, הם ילידי סופיה שבבולגריה. שני הם התעסקו בספורט בהצלחה, ולא דחקו בכדורגל בלבד. מירנדה, שהוא כיום בן 39, ושהתחיל את הקאריירה שלו ככדורגלן לפני שלוש שנים, היה ידוע כרץ טוב למרחקים קצרים. אלמוזלינו השיג שיא בולגרי בריצת 400 מטר מכשולים.

דרכם של השניים, עד שנפגשו בכוכבי יפו, היתה שונה. מירנדה עלה ארצה כ" מעפיל, ימים מספר לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. אלמוזלינו נשאר בבולגריה, בילה את שנות המלחמה כפועל במחנה עבדות-כפיה. לגורל דומה, ממנו ניצל בשנות המלחמה, זכה מירנדה לאחריה. הוא ניצב על ידי הבריטים כחשוד בסיוור, והוג' לה לבשת אפריקה בילה שלוש וחצי שנים במחנות אריתריאה, סודאן וקניה.

המתנה היקרה ביותר. כיום עובד מירנדה, אב לשתי בנות, בבנק הפועלים, מתכונן להשתלב באמון ולקבל לידיו קבר צה כדורגל. אלמוזלינו, אב לבן בן 6, שכבר קורע את גופו במשחקי כדורגל, עובד כגנן עירוני. לכל אחד מהם זכור משחק אחד, הנחשב כשיא הקאריירה שלו. הפועל פתח תקוה, לפני שנתיים, התוצאה היתה תיקו 1:1, כשאלמוזלינו בעט ממרחק של 35 מטר לשער היריב והבקיעו, וקבע תוצאת נצחון. למירנדה זכור ביותר משחק

זה הוא זה:

תשבץ העולם הזה 1101

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14		13		12	11	10
	19		18	17		16		15
		24		23	22			21
	28		27			26		25
		33		32		31	30	29
			38		37		36	35
	43	42			41		40	39
47			46			45	44	
				52	51		50	49
		58			57	56	55	54
								59
					60			

מאוזן: 1. פנ-חס רוזן ממונה עליו; 4. שר ה"תחבורה; 10. מזון פלא; 11. מלת שלילה; 13. מלת קריאה; 14. ה"שג אולימפי; 15. תשובה היא תגו" בתה; 17. מספר החללים בדרך ל"גוש עציון; 19. קול הגעיעה; 20. מלחין עממי; 22. קבוצה המלווה ש"ליט או אדם ח"שוב; 25. אומה; 26. אלפית הקי"לו; 27. נלחם ב"ישראל; 30. ספר תנ"ך; 32. אתר ארכיאולוגי; 33.

18. ראש הגאסטראן; 21. ידיד; 23. מפקד מחלקה; 24. משתתף בכינוס פלורנץ, דיפלומט ישראלי לשעבר; 26. עובד בגינת-הנוי; 28. מטבע אסי-אתי; 29. שר; 31. כנס; 32. התע"ש; 37. שיה הצבאית; 35. אינו אוכל; 37. מתוק; 38. רבים מאד; 40. חווה לכל חי; 41. מתנה; 43. בן לוויה של האור; 45. מכ"ם בעברית; 46. בן זוגו של זמרי לאימרה; 47. מפואר; 49. חלק של אנגליה; 52. אילן; 54. מעט; 56. אוני; 58. בלילה הוא יורד בארץ-ישראל.

שליט בורמה לשעבר; 34. כלי בשח"מט; 36. על נהר; 37. סופה; 39. מלח; 41. שם חיבה לשושנה; 42. משטרה צבאית; 44. אדם הנותן הד"ר; 46. אשת ב"ג"י; 48. קרס; 50. בת קול; 51. טרי; 53. חברת דלק; 55. ממחה; 57. נקי; 58. חמש עשרה; 59. תוגדות הימים; 60. דלק. **מאונך:** 1. הון; 2. בפה; 3. תי"קון; 5. כבש קטן; 6. משתולל; 7. עני; 8. מורכב ממימן וחמצן; 9. שוביניזם; 12. כלי-יכול; 15. אלוף-משנה המועמד לדין; 16. ביטול תנאי;

בית ספר לפקידות
מרכז מורים מוסמכים
4 חדשים
 קורס מזורו נפתח
 בנובמבר
 תל-אביב, רחוב הס 12, מלסן 65061

בסידרה אמת

ההפלגה השניה של "שלושה כי סירה אחת" תגיע בשבוע הבא לנמל מכמחים: ספר בעריכת יהודי דה האורחוי ויצחק שמעוני, עם ציורים של יוסי שטרן. את השייר טום העלזים מציינים ראשיהתי בות: ג"צ - גבריאלי צפרוני; ש"ר - שלום רוזנפלד; ש"א - שמואל אלמוג; אא"נ - אמנון אחינעמי; עב"נ - עדה בךנחום. להקן קמעים נבחרים מספר זה.

מדריך כיס לתיירים

כל אורח במדינת ישראל חייב לתרום את חלקו בשנת העשור לעידוד התיירות. ואנו ממהרים להגיש בואת בהוקרה לחברת התיירות הממשלתית את הדפים הראשונים ממדריך-כיס לתיירים, מהדורה א'.

אתרים היסטוריים

זוהי ארץ דמוקרטית. האתרים ההיסטוריים והקדושים נקבעים בה ברוב קולות. אפשר להזמין אתרים קדושים אצל מחלקת העתיקות במשרד הדתות ובכל סניפי "תנובה" במקרה של פנייה בכתב, נא להשתמש בכתב רשמי, ללא יהודים בתרגום אנקלוס. * בביקורן במקומות הקדושים - אסור לגעת, אסור לצייר, אסור לקלקל, אסור להרוס, אסור לגנוב. זאת אין עושים אצלנו בידיים. אנו ארץ מודרנית - משתמשים בבולדווים. * נוסף לערים ההיסטוריות: ירושלים, אשקלון, חיפה, באר-שבע, סדום וקריית-ביאליסטוק, הננו ממליצים על ביקורים בקיבוצי העמק, בעין-חרוד עומד לרשות התיירים. קיוסק, ובו

טוריסט, בהעדרו אצל מוטקה הרפתן. רצוי שהגברים יחבשו כובע שמבל. * הרוצה להתפלל ליד המקומות הקדושים ולהתייחד ולעצום עיניו - על אחריות עצמו. (ג"צ)

המטבע

המטבע החוקית של הארץ היא הלירה. פעם היו בה מאה גרושים, היום - רק אלף פרוטה. מהחורים שהיו פעם בגרושים נשארו שני-שלישים, שליש מוקפא. * השער הרשמי של הדולאר הוא 1.800 פרוטה, אבל זה שער צדיקים יבואו בו. * המטבע של ישראל היא קשה. קשה להשיג אותה ויותר קשה להתקיים בה. * זכור, לילינגבלום הוא גם שמו של סופר בישראל. (ש"ר)

הכלכלה

הכלכלה בדרך-כלל גרועה, אבל זו אינה בעיה שספף לא יוכל לפתור אותה. אחוז העובדים באוכלוסייה נמדד לפי 803, ז.א. באים ב"8, עושים 0 והולכים ב"3. * צורת העיבוד המקובלת - משק מעורב: חלק ההסתדרות, חלק הקואופרטיבים, והיתר סולל-בונה. * אסור לגבות מס הכנסה יותר ממחצית הכנסתו של תושב-הארץ. את החצי השני גובים במסים אחרים. (ש"א)

שיעור בהנדסה

מה זה חשמל חיובי ומה זה חשמל שלילי?

חשמל חיובי - שמכירים באורו נערה חמודה; חשמל שלילי - שמפריע להמשיך את ההיכרות הזאת. (אא"ג)

איזהו הגשר הארוך ביותר בעולם?

הגשר בין ארץ כנען לכנענים של ימינו. - הוא ארוך כאורך הגלות. הגשר שבנה לי רופאה-שניינס. הגשר שבין מהנדס מוכשר לבין מהנדס מצליח. (ש"א)

אומרים על דרך המליצה: "אכן מקור תזעק" - מודע היא זועקת?

זו אכן בבניין הישן של הוועד הפועל של ההסתדרות והיא צועקת: ותק זה כלום בהסתדרות? (אא"ב)

מדוע באמריקה בונים מגרדי שחקים, ובארץ אין בונים?

האמריקנים רוצים לעלות לשמיים, והיהודים אינם רוצים לעלות אפילו לארץ. מפני שאצלנו גרדנים לחדר ושחקים לחדר. להם יש זמן לבנות, המלחמה שלהם קרה; לנו אין זמן - השלוש שלנו חס. (אא"ג)

נא להגיש דוגמה ל"פרפטואום מובילה".

הקביעות בה מקבלים הפקידים שלנו אוטו מובילה. דוגמה מעולם התיאטרון: פרפטואום מובילה - זה ה"דיבור". (ש"א)

מה המיוחד בשיכון העממי?

זה כמו פלאפל - מתפורר. (עב"ג)

תן דוגמה לחברל בין אנרגיה קינמית (אנרגיה של תנועה) ובין אנרגיה פוטנציאלית.

כשבעל קנאי סוטר לאשתו - זו אנרגיה קינמית; כאשר הוא מתנחם בכך שהמאהב שלה הוא איש חשוב במפלגה - זו אנרגיה פוטנציאלית. (אא"ג)

מדוע איראפשר להקים ארמון על חול?

כיוון שאצלנו בונים ארמונות באוויר. (ג"צ)

יומנה של סטודנטית שנה ראשונה

יום א'

חצות. היום נכנסתי להיכל-המדע. היה קר נורא, לבשתי את הדאפליקוט החחד שלי, זה לא עזר. חבל. הוא שיק. מעיל פאג'נטטי. אני חרובת, שאני כבר אף פעם לא אהיה רובינה או מרילין מונרו, אני פשוט יותר מדי מדעית בשביל זה.

מוצאי-שבת:

שבוע שלם לא כתבתי בך, יומני הקטן שלי, אבל אתה בכל-ואת החבר היחיד שגש' אר לי בעולם. יוסקה נסע לשבת לאמא שלו. אני שונאת אמחות.

יום א'

היום באתי בברית הפילוסופיה. לעולם לא ארצה להיות אחות רחמניה, או אלברט שטיינר, או משהו כזה. אני משתגעת אחרי פילוסופיה. זה נורא מסובך, אבל אוסקר יסביר לי את הכל. בלבי אני כבר קוראת לו אוסקר, אף-על-פי שהוא בכלל לא הסתכל עלי, ושמעתי שיש לו אשה ושבעה ילדים קטנים ואהובה וכלב. אבל הוא מוכרח לשים לב אלי. הלילה לא אעצום עין, אקרא את כל כתבי סוקרטס, מהתחלה ועד הסוף. נראה איזה עניינים הוא יפקח מחר, כאשר אתחיל לשאול אותו שאלות. שיידע שאני לא רק אשה, אלא גם אדם חושב.

יום ב'

השעה 3.00 אחה"צ. יורד גשם. בעלת-הבית שלי, הקמצנית המנוולת, לא נתנה לי תנור נפט וההסקה המחרבנת לא עובדת והעולם אפור. השמיים כוכים ואני רוצה להתאבד. אני חושבת שאולי עוד אספיק להצגה יומית.

בערב:

יוסקה היה פה כשהייתי בקולנוע. אני מתעבת אותה. שנה שנייה סוציולוגיה - אז מה הוא כבר חושב לעצמו? אני מכירה בחורים שלומדים כבר חמש שנים סוציולוגיה, ואפילו עשר, אבל הם בני-אדם. הם לא לומדים בשביל לגמור, הם סטודנטים נצחיים, הם מתעבים את התואר ואת ה"קריירה". והם לא זולים כל-כך, ולא מתנפחים, אבל הוא היה יכול לפחות להשאיר פתק, או לטלפן אחרי-כך, או משהו, אני לא יודעת בעצמי מה. אני בעצמי אשמה. לא הייתי צריכה ללכת לקולנוע. הייתי צריכה להכות לו בבית ולא לתת לו לברוח לי

מתחת לאף. אני חושבת שאגש לשולה, הוא בטח אצלה.

יום ג'

שולה, שולה, שולה. הבחורה הזאת, היא חושבת שהיא חתיכה. באה לאוניברסיטה רק בשביל לצוד, ושההורים שלה לא ייראו אותה. אני לא מבינה הורים כאלה. בלב הם רוצים שתתפוס חתן, אבל בעיניים לא נאה להם לראות את זה.

ההורים שלי הם אחרים לגמרי. הם מודרניים יותר. אמא צדה ואבא צד ואותי משאיר רים בצד.

יום ד'

היום לא אכלתי כלום. אני שונאת לאכול. כל היום שתיתי נסיקה. נסיקה זה החלום שלי. זה - וארכיאולוגיה. ארכיאולוגיה זה בכלל מקצוע נהדר. אני חושבת שאם לא אהיה ארכיאולוגית אז בטח אשתגע. לא איכפת לי כלל אם אפילו אתחתן עם ארכי-

אולוג, ואז נתפור ביחד. אני מכירה בעצם המון זוגות שחופרים ביחד. הם כל הזמן נמצאים שבע אמות באדמה וחופרים עד הקבר.

יום ה'

אני נוסעת הביתה קצת להתפנק אצל אמא. הכל נמאס. נמאס לי הסוקרטס הזה והפרופסור אוסקר האידיוט. אינני יכולה להבין איך יכולתי לתעריץ אפס כזה. זה נורא שפל, אבל פילוסופיה זה בכלל לא בשבילי. נמאס לי לכתוב כל היום הרצאות במחברת. אני יותר מדי טובה בשביל זה. אני רק עוד מסוגלת לחשוב ולאהוב.

(שמואל אלמוג)